
KULTARANNAN PUUTARHAKASVILLISUUS

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö
Maisemasuunnittelun koulutusohjelma

Lepaa, 5.4.2013

Terho Marttila

Lepaa
Maisemasuunnittelun koulutusohjelma

Tekijä	Terho Marttila	Vuosi 2013
Työn nimi	Kultarannan puutarhakasvillisuus	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tarkoituksena oli inventoida Naantalissa sijaitsevan Kultarannan puiston puutarhakasvillisuutta ja tehdä analyysiä puiston maisematiiloista ja -rakenteista. Lisäksi tavoitteena oli laatia kasvillisuuskartat ja -listat alueesta. Tutkimuksessa selvitettiin myös puiston vaiheita vuosikymmenien saatossa. Työn toimeksiantajana oli Tasavallan presidentin kanslia. Lisäksi opinnäytetyössä selvitetään historiallisten puutarhojen inventointien tarkoitusta yleisesti sekä esitellään lyhyesti erilaisia inventointi- ja kartoitusmenetelmiä.

Opinnäytetyön teoriataustaksi koottiin tietoja useista eri aikakausilta olevista lähteistä ja arkistoista sekä vanhoista valokuvista. Osa tiedoista saatiin avoimilla haastatteluilla. Käytännön tutkimustyötä suoritettiin Kultarannan puistossa tunnistamalla kasveja ja mittaamalla niitä kartalle kahtena kesänä.

Tuloksena on lyhyt maisemaselvitys puistosta, kuvaukset puiston eri osien kasvillisuudesta ja kasvillisuusluettelot karttoineen. Tutkimus toi myös uutta tietoa kasvillisuuden istutusajankohdista.

Opinnäytetyön tutkimuksen tuloksia voi jatkossa käyttää tiivistettynä Kultarannan puisto-oppaan kokoamiseen tai suunniteltaessa puiston seuraavaa restaurointia tai kasvillisuuden saneerauksia. Kultarannan henkilökunnalla on myös mahdollisuus päivittää kasviluetteloita.

Avainsanat Historiallinen puutarha, inventointi, kartoitus

Sivut 47 s. + liitteet 33 s.

Lepaa
Degree Programme in Landscape Design

Author	Terho Marttila	Year 2013
Subject of Bachelor's thesis	Ornamental plants in Kultaranta park	

ABSTRACT

The purpose of this thesis was to find out what kind of ornamental plants there are in Kultaranta park and to make an analysis of landscape facilities and structures. The aim was to create plant maps and plant lists of the area. Furthermore, the thesis explains the purpose of inventories of historical gardens in general and describes different inventory and mapping techniques.

The theoretical part of the thesis was information compiled from several different time periods in archives and old photographs. Some of the information was obtained from open interviews. The empirical study was conducted in Kultaranta identifying plants and measuring them on the maps during two summers.

The result is a short landscape report of the park, descriptions of plants of various parts of the park and plant lists with maps. The study also gave some new information on ornamental vegetation planting dates.

From now on the thesis research results can be used for the Kultaranta park guide or in planning the next restoration of the park or vegetation reforms. Kultaranta staff also have a possibility to update the plant lists.

Keywords Historical gardens, inventory, plant mapping
Pages 47 p. + appendices 33 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	MITÄ ON PUUTARHAINVENTOINTI?.....	2
2.1	Kasvillisuuden kartoitusmenetelmät	3
2.1.1	Ruutukartoitus	3
2.1.2	Suorakulmainen kartoitus	3
2.1.3	GNSS-kartoitus.....	4
2.1.4	Muita menetelmiä	5
2.2	Maastokäynnit	5
2.2.1	Kasvillisuuden ikä ja koko	5
2.2.2	Kasvillisuuden kunnan arvioiminen.....	6
2.2.3	Lajinmääritys	7
2.3	Inventoinnin dokumentointi	7
2.3.1	Kasviliistat	7
2.3.2	Kartat	8
2.3.3	Lähdeaineisto.....	8
3	KULTARANNAN VAIHEITA	8
3.1	Alfred Kordelinin aika	9
3.2	Turun suomalaisen yliopistoseuran hallinta-aika.....	10
3.3	Valtio omistajaksi.....	11
3.4	Kultarannan puisto vuonna 2013.....	11
4	PUISTON PUUTARHAKASVILLISUUS	13
4.1	Sisäänkäynti ja paikoitusalue (Liite 2).....	14
4.2	Munkkimäen ympäristö ja Kordelinin patsaan tausta (Liite 3).....	15
4.3	Medaljonki (Liite 4)	16
4.3.1	Punatarha	17
4.3.2	Sinitarha.....	18
4.3.3	Suomitarha ja pergola.....	18
4.3.4	Ruusutarha	19
4.4	Metsäpuutarha (Liite 5).....	20
4.5	Lehmuskujanne ja rantapuisto (Liite 6)	22
4.6	Kasvihuoneiden ympäristö ja urheilualueet (Liite 7).....	26
4.7	Ketju (Liite 8).....	27
4.8	Kellarin kenttä (Liite 9).....	29
4.9	Nurmikkoalueet (Liite 10).....	30
5	LYHYT MAISEMASELVITYS	30
5.1	Maa- ja kallioperä.....	31
5.2	Ilmasto	31
5.3	Vesiolosuhteet	33
5.4	Luonnonvarainen kasvillisuus.....	34
5.5	Maamerkit	37
5.6	Maiseman solmukohta ja huippupiste	38
5.7	Tilat ja näkymät.....	38

6 YHTEENVETO	43
LÄHTEET	45
HAASTATTELUT	47
ARKISTOT	47

Liite 1	Inventointialueet
Liite 2	Sisäänkäynti ja paikoitusalue
Liite 3	Munkkimäen ympäristö ja Kordelinin patsaan tausta
Liite 4	Medaljonki
Liite 5	Metsäpuutarha
Liite 6	Rantapuisto
Liite 7	Kasvihuoneiden ympäristö ja urheilualueet
Liite 8	Ketju
Liite 9	Kellarin kenttä
Liite 10	Nurmialueet
Liite 11	Kasvilistat

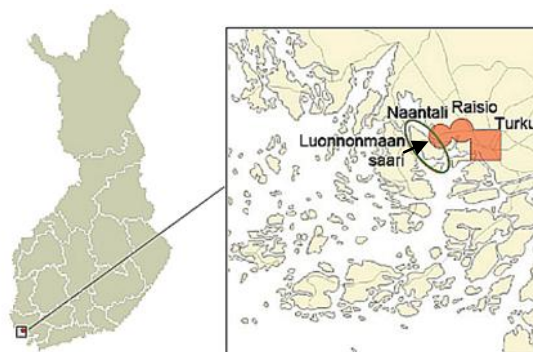
1 JOHDANTO

”Historiallinen puutarha on rakennus- ja puutarhakulttuurin luomus, jolla on yleistä historiallista ja taiteellista arvoa.” (Icomos & IFLA, Firenzen julistus 1982). Suomessa on useita historiallisia puutarhoja, joista ei ole koottuna juuri lainkaan perustietoja. Puistojen säilymiseen vaikuttavat käytön muutokset, omistajien vaihtumiset, hoitamattomuus tai kohteeseen sopimaton hoitotapa. Suomalaisen puutarhakulttuurin säilymistä vanhojen puistojen inventointi on tärkeää.

Kasvillisuusinventointien avulla saadaan kerättyä tiedot lajien esiintymisestä, menestymisestä sekä joissain tapauksissa myös alkuperäistä talteen. On tärkeää tietää, mikä osa puistojen kasvillisuudesta on alkuperäistä vanhaa istutusta ja mitkä osat uudempia.

Inventoinneista on hyötyä, kun puistoihin suunnitellaan restaurointeja tai täydennysistutuksia. Kerätyn tiedon avulla voidaan laatia hoitosuunnitelmia sekä tehdä tutkimuksia kasvillisuuden kehittymisestä vuosikymmenien tai jopa vuosisatojen kuluessa. Kasvillisuusinventointeja käyttämällä voidaan säilyttää kohteen kasvillisuus suurin piirtein ennallaan. Vanhoista kasvikannoista on myös tärkeää saada elävä kulttuuriperintö, ts. geenit talteen. Uutta voi syntyä ainoastaan geneettistä tietä. Vanhoissa koristekasveissa on usein laajempi geneettinen pohja, mikä ilmenee ulkonäön tai muiden ominaisuuksien suurena vaihteluna (Jääskeläinen, 2002).

Tutkimukseni kohteena on Naantalissa Luonnonmaan (Kuva 1) saarella sijaitsevan Kultarannan huvilatilan puisto ja sen kasvillisuus. Kultarannasta on vuosien saatossa kirjoitettu paljon lehtiartikkeleita sekä kuvauksia puutarha-alan kirjoihin, myös rakennuskanta ja puiston rakenteet on inventoitu tarkasti. Puutarhan vaiheet tunnetaan hyvin, onhan kyseessä yksi Suomen tunnetuimmista hoidetuista puistoista.

Kuva 1. Kultaranta sijaitsee Naantalissa, Luonnonmaan saaren itärannalla.

Kultaranta tunnetaan parhaiten tasavallan presidentin kesäasuntona, mutta alun perin se rakennettiin yksityiseksi huvilatilaksi. Kultarannan rakennutti suurliikemies Alfred Kordelin 1913–1916. Graniittilinnan suunnittelusta vastasi arkkitehti Lars Sonck ja puiston suunnittelivat Svante ja Paul Ols-

son. Puiston rakenteiden ja taideteosten suunnittelijoina oli runsaasti myös muita arkkitehteja ja taiteilijoita.

Puiston kasvillisuudesta on olemassa puutarhaharjoittelijoiden laatimia kasviluetteloita eri vuosikymmeniltä, mutta puiston kasvillisuutta ei kuitenkaan ole aiemmin perusteellisesti inventoitu ja mitään varsinaista koko puiston kattavaa kasviluetteloa ei ole olemassa. Alkuperäistä kasviluetteloa ei ole löydetty.

Kultarannan puisto-oppaan tarve sekä mitä sen tulisi sisältää, on selvitetty Leena Suomisen opinnäytetyössä ”Kultarannan puisto-oppaan suunnittelu” vuodelta 2002. Opinnäytteen tuloksista käy ilmi, että oppaassa pitäisi olla tarinoita historiasta, rakennuksista ja rakenteista, puistosta, kasvillisuudesta kuvineen sekä kartat alueesta. Alueen historiasta ja rakennuksista sekä rakenteista on kirjoitettu jo paljon, joten tutkimukseni keskittyy puistoon ja puiston kasvillisuuteen sekä karttojen laatimiseen.

Opinnäytetyön tavoite on tehdä Tasavallan presidentin kanslialle Kultarannan puistokasvillisuuden luettelo karttoineen sekä sisältöä puistooppaaseen. Opinnäytteessä analysoin myös puiston eri alueiden tiloja, näkymiä ja maisemarakenteita ja selvitän myös puistojen kasvillisuuskartoituksissa yleisimmin käytettyjä menetelmiä. Osa puiston analysoinnista perustuu omaan työkokemukseen puistopuutarhurina Kultarannassa. Tutkimuksen yhteenvedossa tarkastelen myös puiston arvottamista; mitä kaikkea arvoja alue sisältää?

2 MITÄ ON PUUTARHAINVENTOINTI?

Puutarhainventointeja varten on olemassa Museoviraston opas ”Portti puutarhaan”, Hautamäki, 2001. Historiallisten puistojen ja puutarhojen suojelun, kunnostuksen ja ylläpidon toimenpiteet alkavat aina inventoinneista. Inventointityö jaetaan kahteen vaiheeseen ja tarkkuustasoon: yleisinventointiin ja kohdeinventointiin. Yleisinventoinnit ovat yleispiirteisiä kartoituksia ja ne käsittävät usein monia kohteita. Kohdeinventoinneissa jokainen kohde inventoidaan yksityiskohtaisesti, kohde kerrallaan. Puutarhakasvillisuuden inventointi on kohdeinventointia ja sen tarkoituksena on määrittellä kohteen kasvillisuuden ja lajiston nykytilaa, kuntoa, alkuperää sekä kasvitieteellistä arvoa.

Restaurointiin tai saneeraukseen tähtääviin toimenpiteisiin ei pitäisi ryhtyä ilman perusteellista kohdeinventointia. Toimenpiteet eivät myöskään saisi aiheuttaa puiston ominaispiirteille suuria muutoksia. Kohdeinventoinnilla voidaan varmistaa, että historiallisten puistojen ja puutarhojen restaurointityö suoritetaan perusteellisesti ja tieteellisesti. Historiallisten puistojen restaurointisuunnitelma tulisi ennen toteutusta tarkastuttaa historiallisten puistojen ja puutarhojen suojeluun perehtyneillä asiantuntijoilla, sillä riittämättömiin taustatietoihin perustuvilla toimenpiteillä voi aiheuttaa korvaamattomia vahinkoja. (Rosengren, esitelmä 5.10.2012.)

Yksinkertaisimmillaan kasvillisuusinventointi voi olla pelkkä kasviluettelo. Inventoinneissa kerätään niitä tietoja, mitä tilaaja tarvitsee. Jos kasvien

paikat määritellään kartalle, puhutaan kasvillisuuskartoituksesta. Inventoinnit ja niiden lähdeaineisto tulee aina dokumentoida huolellisesti. Kartoitusten ja inventointien perusteella voidaan tehdä hoitosuunnitelmia, jotka tähtäävät alueen alkuperäisen kasvillisuuden ja ulkoasun säilymiseen. Inventoinneista on helposti tehtävissä myös päivitettäviä versioita.

2.1 Kasvillisuuden kartoitusmenetelmät

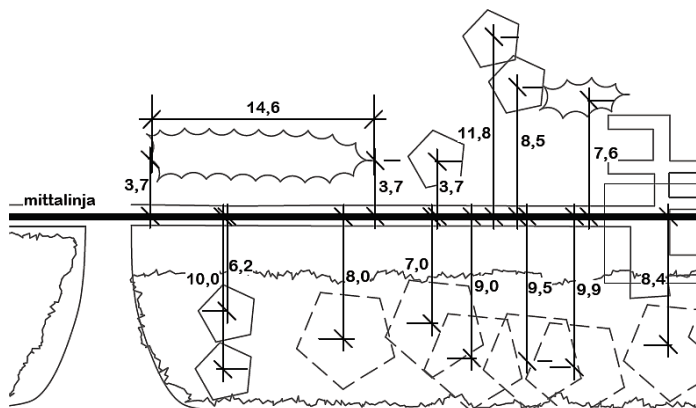
Kartoitukseen on olemassa useita eri menetelmiä. Karttapohjana käytetään yleensä asemapiirrosta alueesta. Jos asemapiirrosta ei ole saatavilla, niin pohjakartan voi tehdä peruskarttalehdestä. Mittakaava olisi saatava noin 1:200 - 1:2000, kartoituksen tarkkuudesta riippuen (Hautamäki 2000, 34). Ilmakuvista voi olla apua kartoituksissa.

2.1.1 Ruutukartoitus

Ruutukartoitus on perinteinen ja tarkka kartoitusmenetelmä. Siinä inventoitava alue jaetaan ruutuihin käyttämällä apuna mittauslaitteita ja linjanarua. Ruudun koko voi olla 10 m x 10 m tai pienempikin, halutusta tarkkuudesta riippuen. Ruutukarttaan merkitään kasvien kasvupaikat, lajit, puiden latvuspeittävyys, mahdolliset rakenteet sekä tiet. Jokainen ruutu nimetään koordinaateilla ja kartoituksen päätteeksi ruudut yhdistetään ja siirretään Cad-ohjelmalla pohjakartan päälle. Näin saadaan aikaiseksi hyvin tarkka kasvillisuuskartta. Ruutukartoitusta käytetään mm. tehtäessä lajistokartoituksia. (Honkanen, sähköpostiviesti 4.2.2013.)

2.1.2 Suorakulmainen kartoitus

Jos kartoitettavasta alueesta on olemassa tarkka asemapiirros, voi kartoituksen tehdä mittaamalla kasvit mittalinjan avulla suoraan kartalle. Menetelmä on nopea ja soveltuu hyvin varsinkin puiden kartoitukseen. Menetelmässä alue jaetaan nimettyihin lohkoihin. Rakennukset ja tiet ovat hyviä kiintopisteitä, joihin mittalinjan voi sitoa. (Kuva 2).

Kuva 2. Suorakulmainen kartoitus. Mittalinja kulkee laattapolun päällä.

Mittalinja sidotaan rakennuksen seinälinjoihin, nurkkapisteisiin tai vastaa-
viin kohtiin. Linja merkitään maastoon esim. linjaseipäillä, apuna käyte-
tään mittapyörää, -nauhaa tai etäisyysmittaria. Mittaamisen apuna voi
käyttää prismaa. Siinä mittalinjalle valitaan 0-piste, josta etäisyys mita-
taan. Linjan molemmin puolin mitataan järjestyksessä tarvittavat mitta-
kohteet. Linjaseiväs viedään kohteelle ja etsitään linjalta paikka, joka to-
teuttaa kohteelle suorankulman prismaamalla. Mittauspöytäkirjaan merki-
tään kohteen etäisyys 0-pisteeseen ja mittalinjaan (Eskola & Peltoniemi
2011, 94–95). Kohteen voi merkitä myös suoraan karttaan.

Jos kiintopisteitä on tarpeeksi (tiet, valaisimet, rakennukset), ei mittalin-
jaakaan aina tarvita. Etäisyys voidaan mitata kohteesta vähintään kahteen
kiintopisteeseen ja näiden mittojen avulla merkitään kohde kartalle. Etäi-
syyden mittaamisen tulee tapahtua mahdollisimman tarkasti. Tälläkin me-
netelmällä päästään puiden kartoittamisessa usein riittävän tarkkaan lop-
putulokseen.

2.1.3 GNSS-kartoitus

GNSS-maastotallentimilla tapahtuva inventointi ja kartoitus on nykyaikai-
nen ja nopeasti yleistynyt kartoitusmenetelmä. Se on ollut käytössä varsin-
kin metsätaloudessa jo pari vuosikymmentä. Menetelmän etuna on työ-
lään, kenttäolosuhteissa tapahtuvan paperimuistiinpanojen korvaaminen
tallentimella. Mittauslinjoja ei myöskään tarvita (Myllymaa, esitelmä
29.1.2013.)

Maastotallentimet ja niiden käyttöön soveltuvat ohjelmistot kehittyvät ko-
ko ajan ja laitteiden mittaustarkkuus on jo usein riittävä kasvillisuusinven-
tointiin. Älypuhelimiaakin voidaan jo käyttää tallentamiseen. Tällä hetkellä
näyttää siltä, että GNSS-tallennuksesta tulee yleisin kartoitus- ja inven-
tointimenetelmä. (Mäenpää, esitelmä 29.1.2013.)

Yksinkertaisimmillaan GNSS-kartoitus on sitä, että inventoitavan kasvin
luona maastossa painetaan maastotallentimen ”tallenna”-nappia ja sen jäl-
keen kirjataan tallentimen kirjastoon ne tiedot kohteesta, mitkä halutaan
inventoida. Tätä kutsutaan pistekohteen mittaamiseksi. Kun kartoitettava
alue on kokonaan inventoitu, tallentimen sisältämä data puretaan tietoko-
neohjelmiston avulla ja tulokseksi saadaan valmis kartta, jossa inventoin-
tikohteet ovat oikeilla paikoillaan. Lisäksi tallentimen kirjastosta voidaan
lukea kohteiden tiedot (Lientola 2010).

GNSS-kartoitus vaatii aina huolellista ennakkosuunnittelua. On otettava
huomioon satelliittiennuste eli satelliittigeometrian optimaalisuus mitta-
ajankohtana, mahdollinen puuston peitteisyys ja rakennusten aiheuttamat
monitieheijastukset (Eskola & Peltoniemi 2011, 99). Usein juuri puun ti-
heät latvukset aiheuttavat ongelmia signaalin hävitessä. Riskitekijänä voi-
daan pitää myös laitteiston hajoamista; tallentimen pudotessa esim. kivik-
koon saatetaan menettää paljon tärkeitä tietoja. Vastaavasti dataa puretta-
essa voidaan menettää tietoja jos ohjelmisto ei toimi tai jos sitä ei osata
käyttää kunnolla. GNSS-kartoitusta täydennetään usein tarkemmilla mit-

tausmenetelmillä, joista tarkin on elektroninen takymetri. Takymetrejä käyttävät yleensä vain mittaukseen koulutuksen saaneet henkilöt.

2.1.4 Muita menetelmiä

Inventointiin ja kartoitukseen on olemassa myös muita menetelmiä. Mittauslaitteilla (vaaituskoje, tasolaser, prisma, linjaseipäät) voidaan suorittaa **sektorikartoitus**, jossa mitataan vaakakulmat ja etäisyydet haluttuihin pisteisiin ja tulosten perusteella merkataan kohteet karttaan. (Eskola & Peltoniemi, 96.)

Sädemittauksessa vaaituskoje tai laser on paikallaan ja kulmat mitataan mahdollisimman moneen mittauskohteeseen. Tulosten perusteella tehdään kartta vaaituskojeen paikan suhteen piirrettyjen kulmien ja etäisyyksien mukaan. (Eskola & Peltoniemi, 96.)

Laserkeilauksessa mittakeilain lähettää lasersäteitä tiheänä rasterina. Säteen kimmotessa esteestä keilain mittaa etäisyyden ja säteen intensiteetin muutoksen ja laskee kimmoamispisteen koordinaatit. Tuloksena on piste-pilvi eli kolmiulotteinen tietokonemalli, johon on sijoitettu piste jokaisen säteen kimmoamispisteeseen (Maanmittauslaitos. Laserkeilaamalla tarkkaa kolmiulotteista tietoa n.d.). Laserkeilausta voi tehdä ilmasta, autosta tai kolmijalan päältä. Laserkeilausta käytetään mm. metsätaloudessa puuston kartoittamiseen.

2.2 Maastokäynnit

Inventoitavilla alueilla suoritetaan yleensä muutamia maastokäyntejä eri vuodenaikoina. Kaikkia kasveja ei useinkaan voi inventoida kerralla, varsinkin jos mukana on paljon perennoja. Syksyisin esim. marjojen väriytykset saattavat paljastaa puuvartisten kasvien lopullisen lajimäärityksen. Tunnistamisen kannalta kasvukausi on parasta inventointiaikaa, mittaukset taas on helpointa suorittaa loppusyksystä kun lehtipuut ovat jo pudottaneet lehtensä. Kamera kannattaa pitää mukana aina, eri vuodenaikoina voi kuvata kasveista eri yksityiskohtia. Maastoinventoinnissa kerätyt tiedot merkataan alustavasti paperille, joten hyvä kirjoitusalus on välttämätön. (Häyrynen, esitelmä 14.6.2010)

2.2.1 Kasvillisuuden ikä ja koko

Kasvillisuuden ikämääritykseen vaikuttavat monet asiat. Joskus istutusajankohta saattaa löytyä muistiinpanoista tai arkistosta kuitista. Vanhat valokuvat tai lehtileikkeet valottavat usein kasvillisuuden ikää, joskus joku saattaa muistaa milloin esim. jokin puu on istutettu (Häyrynen, esitelmä 14.6.2010). Maastokäynnin yhteydessä ikää voi myös arvioida muutamien ulkoisten seikkojen perusteella.

Puiden ja suurten pensaiden ikää voi karkeasti arvioida koon perusteella. Rungon ympärysmitta ja puun korkeus sekä latvuksen leveys ovat mitattavissa. Kasvunopeuteen vaikuttavat kuitenkin sekä puun perimä että ympä-

ristöolosuhteet. Jos puu on aikoinaan istutettu liian syvään tai alkuhoito on jäänyt tekemättä, se saattaa näyttää ikäistään pienemmältä. Karu pienilmasto tai kuiva maaperä tai muiden puiden varjostus saa puuvartistet joskus myös ”juromaan” vuosikausia, kunnes juuristo ylettää tarpeeksi syväle.

Puiden ikää voi päätellä myös eri lajien taimistohistorioilla. Jos tiedetään, millä ajanjaksolla lajia tai lajiketta on Suomessa alettu kasvattamaan tai maahantuomaan, voidaan melko varmasti ikää ainakin rajata (Kolkka, haastattelu 20.7.2010). Esimerkiksi pylväshaapoja on alettu istuttamaan 1950-luvun loppupuolella, 1960-luvulla niitä on istutettu jo yleisemmin.

Puiden ikää voi määrittää myös pienellä, korkeintaan 2,5–3 mm lusto-kairalla. Kairalla saadaan läpileikkaus puun rungosta ja näin voidaan laskea vuosirenkaat. Tätä menetelmää ei kuitenkaan voi suositella käytettäväksi puistopuille, sillä se vahingoittaa puuta. Tarkoitukseen voi käyttää myös lahonetsinnässä suosittua mikroporaa, joka antaa rungon läpileikkauksesta kirjallisen raportin. Siitä voi laskea myös vuosirenkaat. Teknisiä apuvälineitä kuitenkin käytetään harvoin pelkästään ikämäärittäykseen, niiden avulla tehdään yleensä tarkkoja kuntotutkimuksia. (Jansson 1999, 103)

Ympärysmitta mitataan noin 130cm:n korkeudelta, jos mahdollista. Alle 130 cm:stä haaroittuneet puut mitataan rungon ohuimmasta kohdasta ennen haaroittumista tai haarojen ympärysmittat erikseen (Karhu 1995, 9). Inventointilistaan merkitään tarkasti, mistä kohdasta runko on mitattu. Rungon ympärysmitta ei siis läheskään aina kerro totuutta puun iästä, se kertoo varmasti vain sen, kuinka paljon ympärysmitta on mittaushetkellä.

Puun korkeuden voi mitata hypsometrillä (Eskola & Peltoniemi 2011, 54). Nykyisin on saatavilla myös laserhypsometreja, jotka ovat hyvin tarkkoja. Korkeuden mittaaminen perustuu siihen, että tietyltä etäisyydeltä mitataan etäisyys puun latvaan. Laite ottaa huomioon mittauskulman ja näyttää tuloksena puun korkeuden. Mittaus onnistuu parhaiten, jos puun latva näkyy selkeästi. Pyöreälatvaisissa puissa saattaa tulla mittavirheitä, jos olettaa latvaksi ylintä oksaa.

2.2.2 Kasvillisuuden kunnon arvioiminen

Kasvillisuuden ja etenkin puiden kuntoa voi ja kannattaa määrittellä maastossa inventointien yhteydessä. Kuntoarviointi edellyttää inventoijalta kokemusta alalta, pitää tunnistaa yleisimmät puuvartisten sienitaudit ja tuholaiset sekä ymmärtää puiden biologiaa. Tarkka, vastuullinen kuntoarviointi eli kuntotutkimus on syytä jättää puihin erikoistuneiden ammattilaisten tehtäväksi, joilla on kuntotutkimuksia varten koulutus ja useita teknisiä apuvälineitä. Kuntoarviointi on syytä suorittaa viimeistään silloin, kun puuhun ilmestyy käpiä tai isoja oksia alkaa kuivua. Vastuullisessa kuntotutkimuksessa puun kunto arvioidaan juuristosta latvaan. Puuaineksen vatsuksen määrittämiseen perustuvassa laitteessa (mikropora) puuhun tunkeutuu neula, joka mittaa puun vastuksen. Jos vastus on vähäinen, puun kunto ei ole kohdillaan. Uusinta tekniikkaa edustaa laite, joka ottaa puusta ultra-

äänikuvan. Ääniaalto kulkee puussa puuaineksen tiheyden mukaan ja kuva kertoo kartoituksen tekijälle väreillä, millaisessa kunnossa puu on. (Puiden kuntokartoitustiedote 2012.)

Silmämääräisesti inventoinnin yhteydessä voidaan kuitenkin hyvin arvioida muutamia asioita; puiden tyvikolhut ja runkovauriot, rungon tai runkojen suoruus ja halkeamat, katkenneet oksat, näkykö kääpien tai muiden sienien itiöemiä yms. Latvuston elinvoimasta voi myös päätellä puu kuntoa, esim. onko paljon kuivia oksia, ovatko lehdet normaalin kokoisia ja värisiä (Jansson 1999, 96). Pensaista voidaan arvioida samantyyppisiä asioita. Perennoista arviointia ei yleensä tehdä, hoidetuissa kohteissa huonokuntoiset perennat poistetaan melko nopeasti.

Arvioinnin tulokset jaetaan asteikolle. Asteikon tarkkuus riippuu arvioijan ammattitaidosta, yleensä käytetään asteikkoa 1-4 jossa 1 on hyvä, 2 kohtalainen, 3 heikko ja 4 kuollut/poistettava.

2.2.3 Lajinmääritys

Lajinmäärityksessä voi käyttää apuna erilaisia lajinmääritysoppaita. Kasveissa kannattaa kiinnittää huomiota kukintoihin, verson väriin, lehtiasentoon sekä lehtimuotoihin. Puissa kannattaa kiinnittää huomiota käpyihin, rungon väriin, silmujen muotoihin yms. Kamera on hyvä apuväline maastossa, tunnistamista voi kuvien perusteella suorittaa myöhemmin sisätiloissa. Joskus voi olla syytä turvautua asiantuntijoiden apuun. Toiset kasvilajit eroavat niin vähän toisistaan, että tunnistaminen lajinmääritysoppaidenkin avulla voi olla hankalaa. Jos suku on selvillä, mutta ei ole täysin varma lajista, dokumentointiin voi laittaa esim. merkinnän ”Larix spp.” (Kolkka, haastattelu 20.7.2013).

2.3 Inventoinnin dokumentointi

Inventoinnin ja kartoituksen tulokset dokumentoidaan yleisimmin taulukkomuotoon sekä kartoiksi. Maastossa tehdyt luonnokset siirretään CAD-ohjelmistojen avulla kartalle. Kohdeinventoinnissa voi käyttää joko valmiita taulukoita tai taulukon voi tehdä itse Excel-muotoisena. (Tegel 2003.)

2.3.1 Kasvilistat

Listoja tehdään yleensä kaksi. Ensimmäiseen taulukkoon laitetaan kohteen lajiston nimi, ikä, koko, kunto ja mahdollinen alkuperä. Taulukkoon merkittävien kasvien numerointi noudattaa kartan numerointia ja lohkoja. Taulukkoon voi lisätä myös muita tietoja, esim. kasvupaikoista, tai muita huomionarvoisia asioita. Lajien nimet voi merkitä myös kartalle, jos ne siihen hyvin mahtuvat. Toinen taulukko on yleensä kasvilista eli lajiluettelo, missä esitetään kasvillisuus aakkosjärjestyksessä tieteellisen nimen mukaan. Puut, pensaat ja perennat ilmoitetaan yleensä erikseen omissa taulukoissaan, tämä riippuu kasvillisuuden lukumääristä. Taulukkoon voi

lisätä myös muita tietoja. Taulukoista pitää löytyä myös tekijän nimi sekä alue, mistä inventointi on tehty (Tegel 2003).

2.3.2 Kartat

Kartan mittakaava on kohteesta riippuen 1:200–1:1000. 1:1000 tarkkuus riittää yleensä puuvartisille. Perennoille ja tiheille istutusalueille voi käyttää mittakaavaa 1:200. Kartoitettava alue jaetaan lohkoihin, jotka voi merkitä kirjaimilla tai aakkosilla. Kasvit merkataan karttaan symboleilla. Symboleja voi olla erikokoisina, pienille puille pienempi ja kookkaille puille suurempi. Lehti- ja havupuilla käytetään erilaisia symboleja. Pensaille ja perennoille on myös omat symbolinsa. Massaistutuksissa voi käyttää istutusalue-symbolia, puuryhmän voi myös merkata omalla symbolillaan. (Hautamäki 2000, 34.)

Kasvit numeroidaan juoksevan numeron mukaan tai lohkoittain juoksevan numeron mukaan, esim. A1, A2 jne. Joskus on tapana käyttää numeron lisäksi lyhennettä tieteellisestä nimestä, esim. 12 Te (12 *Tilia euchlora*).

Kartoissa on tärkeää niiden helppo luettavuus. Niissä ei saisi olla mitään ylimääräisiä tietoja vaan niiden tulisi keskittyä pelkästään inventoitavien asioiden esittämiseen. Tiet, käytävät ja rakenteet tulee olla näkyvillä mutta esim. osan korkeuskäyristä voi laittaa näkymättömiin. Värejä voi käyttää mutta nekin eivät ole välttämättömiä. (Hautamäki 2000, 34)

2.3.3 Lähdeaineisto

Lähdeaineistoina inventoinneissa voi käyttää esim. historiallisia karttoja, ilmakuvia, uusia maastokarttoja, mittauksia tai kuntien kantakarttoja. Erittäin hyviä lähteitä ovat myös vanhat valokuvat, postikortit, piirrookset ja maalaukset. Usein alueista on myös säilynyt suunnitelmia ja tunnetuimmista kohteista saattaa olla olemassa kohdetta käsittelevää kirjallisuutta tai muuta arkistoitua materiaalia. Arkistoista ja kirjastoista löytyy usein hyvää lähdemateriaalia. Muistitieto on myös tärkeä tiedonlähde. (Donner, esitelmä 14.6.2010.)

3 KULTARANNAN VAIHEITA

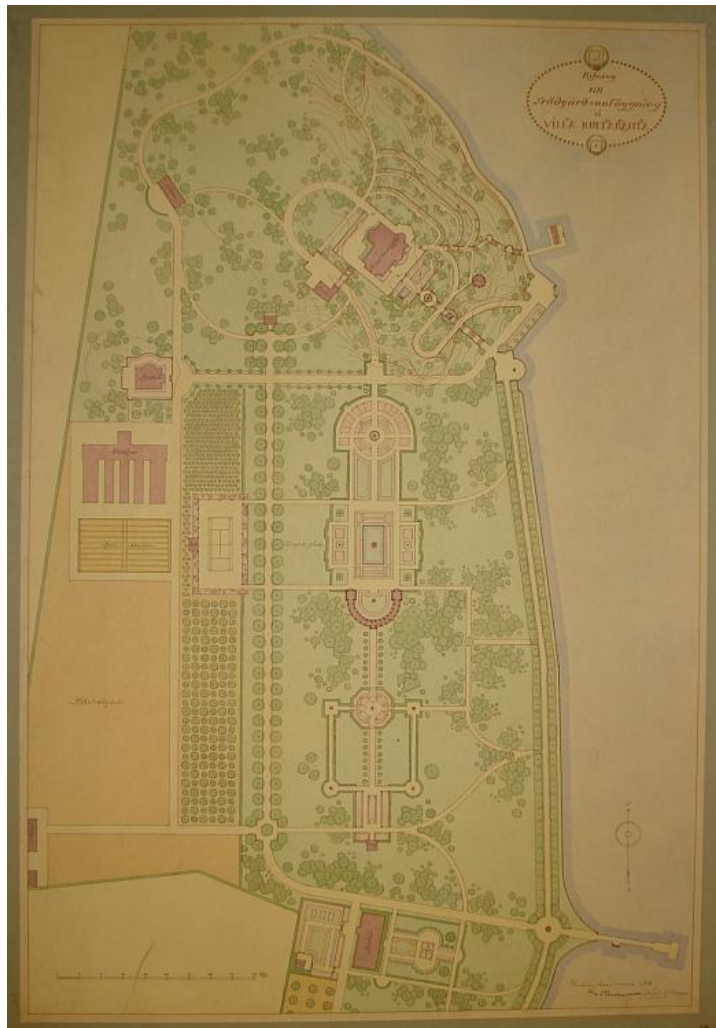
Naantalissa sijaitseva Kultarannan puisto on arkkitehtonisen puutarhatyylin ensimmäisiä ja parhaiten säilyneitä edustajia Suomessa. Se on suojeltu vuonna 1994 asetuksella 480/85 (Rakennusperintörekisteri n.d.)

Vuonna 1906 Naantalissa sijaitsevan Kultarannan kylän Alitalo ja Ylitalo nimiset tilat tulivat pakkohuutokaupattaviksi. Alfred Kordelin, tuolloin jo menestynyt liikemies, oli kiinnostunut kesähuvilan rakentamisesta Luonnonmaan rantakallioille (Lindström 1923, 114). Kordelin ja hänen veljensä, Johan Valtonen, saapuivat huutokauppatilaisuuteen. Valtonen osti Kordelinin pyynnöstä molemmat tilat. Veljeksillä oli tarkoitus myöhem-

min palstoittaa osa maista huvilatonteiksi. Kordelin lunasti 1909 Valtoselta huomattavan osan Kultarannan maista.

3.1 Alfred Kordelinin aika

Alfred Kordelinin unelman, graniittilinnan rakentaminen 18 metriä korkealle kalliolle aloitettiin vuonna 1913. ”*Luonto oli varannut sille mitä ihan-teellisimman paikan, josta olisi mitä ihanin ja suurenmoisin näköala yli ympäröivien saarien, selkien ja seutujen, ja jossa se kuin muinainen ritari-linna hallitsisi koko laajaa ympäristöään ja vastassa olevaa pientä Naan-talin kaupunkia.*” (Lindström 1923, 120). Linnan suunnittelu annettiin arkkitehti Lars Sonckille, joka oli jo tuolloin kuuluisa luonnonkiviarkki-tehtuuristaan. Graniittilinna on rakenteiltaan suoraviivainen, linnamainen. Suorista linjoista on poikettu ainoastaan ulkonevissa parvekkeissa (Halila 1974, 124). Meren puoleisella sivulla on korkea torni, joka erottuu ympäristöstään kauas. Ulkovuoraus on tehty Uudenkaupungin harmaasta graniitista.

Kuva 3. Olssonien suunnitelma Kultarannan puistosta vuodelta 1916. Keskellä Muoto-putarha, ylhäällä Metsäpuutarha ja vasemmalla Hyötypuutarha (Kuva: Loviisan kaupungin arkisto).

Kultarannan puistoalueet annettiin suunniteltavaksi Svante ja Paul Olssonille. Svante Olsson toimi tuolloin Helsingin kaupunginpuutarhurina ja hän oli jo suunnitellut Helsinkiin useita puistoja, mm. Tähtitorninmäen. Hänen avukseen suunnitteluun tuli hänen poikansa Paul Olsson. Hän oli nuori, vastavalmistunut maisema-arkkitehti, jonka käsiälää puiston lopullisen suunnitelman sanotaan olevan (Uino 2001, 110). Olssonit suunnittelivat Kultarantaan puiston, jossa on erotettavissa kolme osaa; hyötypuutarha, muotopuutarha sekä metsäpuutarha. Puiston muotopuutarha edustaa arkkitehtonista tyyliisuuntaa, metsäpuutarhassa taas on piirteitä englantilaisesta maisemapuistosta (Kuva 3).

Alfred Kordelin ei ehtinyt viettää Kultarannassa tiettävästi kuin kaksi kesää ennen väkivaltaista kuolemaansa Mommilan kartanossa marraskuussa 1917. Kordelinin testamentin mukaan: ”Kultarannan huvila muodostetaan pieneksi museoksi siitä erikseen laatimani suunnitelman mukaan.” (Jäntere 1974, 350).

3.2 Turun suomalaisen yliopistoseuran hallinta-aika

Kultarannan omistuksen osalta Kordelinin testamentin suunnitelmat olivat puutteelliset, sillä testamentin kohdassa VII sanotaan: ”Villa Kultarantaa varten lahjoitan 250000 markkaa. Tämän rahaston koroista käytetään neljännes rahaston kartuttamiseen ja kolmeneljännestä huvilan ja puutarhan kunnossapitoon. Itse huvila muodostetaan pieneksi museoksi siitä erikseen laatimani suunnitelman mukaan.” (Suominen 1995). Erillistä suunnitelmaa ei kuitenkaan ollut vielä olemassa joten pesänselvittäjät tekivät, heille suoduin valtuuksin, tässä kohtaa poikkeuksen ja lahjoittivat Kultarannan vasta perustetulle Turun suomalaiselle yliopistoseuralle. Huvilatilan pinta-ala oli tuolloin noin 40 hehtaaria.

Kuva 4. Varhainen kuva Ruusutarhasta ennen vuotta 1920, taustalla nykyisen Munkkimäen huvilan paikalla sijainnut Alitalon vanha päärakennus. Vasemmalla tien keskellä oleva mänty kasvaa yhä samalla paikalla (Kuva: Olssonin kokoukset, Arkkitehtuurimuseo).

”Yliopistoa perustaneen lahjoitusten vyöryn kauneimpia laineita oli Kultarannan ajautuminen yliopistoseuran omaisuudeksi” (Jäntere 1969, 357). Yliopistoseura kaavaili Kultarannasta mm. eläin- ja kasvitieteellistä kesäasemaa, mutta sijainti oli liian kaukana Turusta, jossa yliopiston muut laitokset sijaitsivat. Yhtenä vaihtoehtona oli myös puutarhakoulun perustaminen, mutta alueella ei ollut asuntolaksi soveltuvaa rakennusta. Keskenräiseksi jääneen puiston rakennustyöt saatiin loppuun Paul Olssonin valvonnassa yliopistoseuran hallinta-aikana vuoteen 1920 mennessä (Uino 1979).

Kultaranta päätettiin vuokrata toistaiseksi. Yliopistoseura vuokrasi valtiolle Kultarannan tasavallan presidentin kesäasunnoksi vuonna 1919 ja presidentti Ståhlberg vietti ensimmäisen kesänsä Kultarannassa tietävästi 1920 (Suominen 1995).

3.3 Valtio omistajaksi

Valtio etsi noihin aikoihin vasta valitulle presidentilleen kesäasuntoa. Tasavallan presidentin kesäasunnoksi oli olemassa useita vaihtoehtoja. Lopuksi 1921 päättyivät Kultaranta, Saimaan hovi, Miniaton huvila sekä Suur-Merijoki (Suominen 1995). Vuonna 1922 yliopistoseura päätyi ratkaisuun, jossa yliopistoseura sai vaihtokaupassa Turusta Iso-Heikkilän tilan, joka oli suurin piirtein samanarvoinen kuin Kultaranta. Vaihtokaupaan kuului Iso-Heikkilän lisäksi muitakin maa-alueita Maarian pitäjältä. Kultaranta siirtyi vuoden 1923 alussa valtion hoitoon (Jäntere 1974, 369).

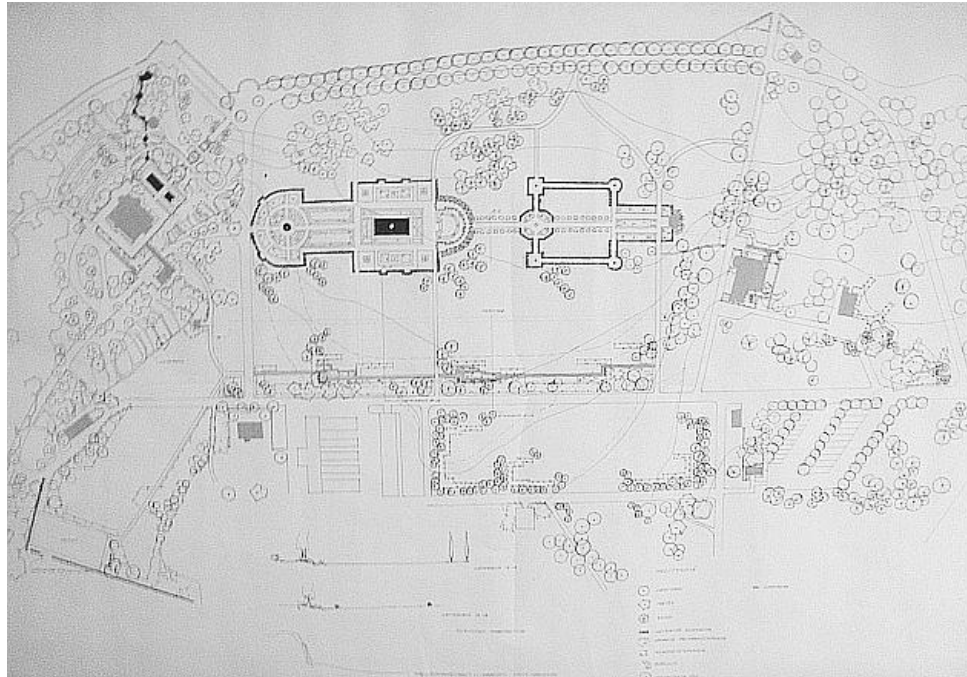
Vaihtokaupoissa otettiin huomioon Kordelinin testamentissaan esittämä toive, että Kultaranta olisi yleisölle avoinna kerran viikossa. 17 maaliskuuta 1923 Turun suomalaisen yliopistoseuran ja tasavallan presidentin siviilikanslian kesken tehtiin asiasta välikirja, jossa on lause: *”Valtio sitoutuu varaamaan yleisölle vapaan pääsyn kerta viikossa Kultarannan puistoon ja puutarhaan.”* (Lindström 1923, 145). Puisto on edelleen yleisölle avoin kerran viikossa, tosin nykyisin alue on turvallisuussyistä suljettu talviaikaan.

Kultarannan portin lähellä sijaitseva, Kordelinin veljen kauppias Waltosen omistama Alitalon (Kuva 4) päärakennus purettiin ennen vuotta 1920 (Uino 2001, 103). Waltonen rakennutti paikalle Villa Waltosen jota nykyään kutsutaan Munkkimäen huvilaksi. Sitä tarjottiin myös valtion vuokrattavaksi 1922 (Suominen 1995). Munkkimäki oli kuitenkin yksityiskäytössä vuoteen 1927 asti, jolloin valtio osti sen osaksi Kultarannan huvilatilaa. Siitä lähtien se on ympäristöineen ollut tärkeä osa Kultarantaa ja toiminut mm. presidentin adjutanttien kesävirka-asuntona.

3.4 Kultarannan puisto vuonna 2013

Valtio omistaa Kultarannan edelleen, Tasavallan presidentin kanslia hallinnoi aluetta. Kultaranta on aktiivisessa käytössä tasavallan presidentin

kesävirka-asuntona ja puistoa esitellään presidentin vieraille sekä turisteille.

Kuva 5. Maj-Lis Rosenbröjersin restaurointisuunnitelma vuodelta 1964 (Kuva: Tasavallan presidentin kanslian arkisto).

Olssonien suunnittelema puisto on säilynyt suurelta osin alkuperäisessä asussaan. Puistoon on tehty yksi suuri restaurointi 1965. Maj-Lis Rosenbröjers suunnitteli silloin alueelle uuden sisäänkäynnin ja samalla puiston tiloja avarrettiin sekä kasvillisuutta uusittiin (Kuva 5). Kokonaan uusi puiston osa Medaljongin länsipuolella sai nimen Ketju. Rosenbröjersillä oli tyyli, jossa korostui yksinkertaisten muotojen kauneus ja rytmikkyyttä. Hän suosi suunnittelussaan selkeyttä ja pelkistettyä tyyliä. Puiston nykyisessä asussa on selvästi nähtävissä sekä Olssonien että Rosenbröjersin suunnittelun jälkeä.

Nykyään Kultarannan huvilatilan kokonaispinta-ala on 54 hehtaaria. Alueeseen on viimeksi liitetty 1958 naapurissa sijainnut Savilan tila viljelyksineen. Hoidettua puistoa on noin 15 ha, viljelyksiä noin 7 ha.

Viimeisin iso uudistus alueella on 2010 rakennettu uusi porttivalvomo ja uusi portti ympäristöineen. Alueen ja rakennusten suunnittelusta vastasi Arkkitehtitoimisto J & J. Portin ulkopuolista paikoitusalueetta laajennettiin samalla vastaamaan nykyisiä standardeja.

4 PUISTON PUUTARHAKASVILLISUUS

Puutarhakasvillisuuden inventoinnin pohjana käytetty asemapiirros on tehty 1960-luvun puolivälissä, restauroinnin jälkeen. Pohjassa oli paljon kiintopisteitä, asemapiirroksen oli merkattu alueen kaikki rakenteet, valaisimet sekä tiet ja käytävät ja osa vanhemmista puista. Portin alue on rakennettu uudelleen 2010. Asemapiirrosta oli muokattava tältä alueelta nykyistä tilannetta vastaavaksi. Kartoitusta oli siis ns. täydentävä kartoitusta. Kartoituksessa eli kasvillisuuden mittaamisessa kartalle on käytetty suorakulmaista kartoittamista, mittalinjoina on käytetty alueen teitä ja käytäviä. Osa kohteista on mitattu kiintopisteiden avulla suoraan karttapohjalle. Mittauslaitteina oli laser-hypsometri/etäisyysmittari, mittanauha sekä linjaseipäitä. Ilmakuvia on käytetty myös apuna. Inventointialueeseen kuuluu hoidetun puiston keskeisimmät osat.

Kasvillisuudesta on mitattu keskeisimpien puiden ympärysmittat ja korkeudet sekä nurmikkoalueiden pinta-alat. Kaikkia puita ei ole mitattu sillä osa on hankalasti pensasmassojen keskellä ja osa 1960-luvun koivu- ja mäntyistutuksista on suurin piirtein samankokoisia. Nämä kohteet on käsitelty ryhminä. Rantapuiston havupuita ei ole myöskään mitattu, ne ovat tiettävästi luonnon alkuperää. Inventointialueen kaikki istutetut puut on kuitenkin mitattu karttoihin oikeille paikoilleen. Ryhmäkasveista on mainittu vain väriteemat ja yleisimmin käytetyt lajit, ryhmäkasvilajit vaihtuvat vuosittain.

Puiston puiden ikämääritys tapahtui suurilta osin vanhojen, 1915–1965 lukujen valokuvien avulla. Valokuvien arkistolähteinä on käytetty Tasavallan presidentin kanslian arkistoa, Turun yliopiston arkistoa, Naantalin museota sekä Arkkitehtuurimuseota. Kasviliistoissa arvioitu ikä on merkitty kursivoidulla fontilla, noin kymmenen vuoden tarkkuudella. Varmistettu ikä on merkattu normaalilla fontilla. Vanhasta puutarhakasvillisuudesta ei löytynyt juurikaan dokumentteja, joten alkuperätiedot jäivät puuttumaan. Alfred Kordelinin säätiön arkistoissa oli joitain dokumentteja, mutta ne koskivat lähinnä hyötykasvillisuutta sekä sipulikukkia. Ikämäärityksiä tehtiin myös kaatuneiden myrskypuiden vuosirenkaita laskemalla. Tapanin ja Hannunpäivän myrskyt 2011 kaatoivat puistosta mm. ison harmaapihdan, sembramännyn sekä makedonianmännyn. Puistossa kasvaa edelleen kaatuneiden puiden lähistöllä vastaavan kokoisia ja ikäisiä lajitovereita; kaatuneiden runkojen vuosilustot laskemalla voitiin päätellä siis aika tarkasti myös myrskyssä säästyneiden puiden ikää. Lajimäärityksissä on käytetty Dendrologian seuran puuvartisten kasvien määritysopasta. Kuntoarviointi on tehty silmämääräisesti asteikolla 1-4 jossa 1 on hyvä, 2 kohtalainen, 3 heikko ja 4 poistettava/vaatii lisäselvityksiä.

Tutkimusta varten on tehty neljä haastattelua. Haastattelut olivat tyypiltään avoimia haastatteluja. Avoimessa haastattelussa käytetään avoimia kysymyksiä, joissa vastausvaihtoehtoja ei ole etukäteen muotoiltu eli haastattelu on keskustelumainen tilanne, jossa käsitellään tiettyä aihetta. Avoimessa haastattelussa on etuna, että voidaan saada esille sellaisiakin asioita, joita haastattelijalla ei ole etukäteen ajatellut. Dendrologi **Kimmo L. Kolkka** avusti lehmusten inventoinnissa kesällä 2011 ja kertoi sekä Ols-

sonien että Rosenbröijerin suosimista puulajeista. Puutarhaneuvos **Arno Kasvi** muisteli aikaa ja kasvillisuutta ennen restaurointia 1960-luvun alussa ja puutarhaneuvos **Matti Tuominen** kertoi aikakaudesta restauroinnin jälkeen sekä uudemmissa istutuksista ja lahjoituspuista. **Suomen visaseuran** edustajat vierailivat Kultarannassa 2011 marraskuussa ja heiltä on saatu tietoja Kultarannan visakoivuista.

Puiston rakennustyöt jäivät 1917 tapahtuneen Kordelinin kuoleman jälkeen kesken, ne suoritettiin loppuun Paul Olssonin valvonnassa yliopistoseuran hallinta-aikana (Uino 1979). 1920-luvun loppupuolella puistoon tehtiin myös paljon paikkaistutuksia, ilmeisesti alkuhoito oli ollut heikkoa (TS, 1928). On lähes mahdotonta arvioida, mikä osa kasvillisuudesta on ajalta ennen 1920-lukua. Havupuuistutukset Linnan ympäristössä erottuvat Kultarannan varhaisimmissa valokuvissa, joten niitä voi pitää alueen vanhimpina istutettuina puina.

Inventointi on dokumentoitu kartoille, jotka on piirretty CAD-ohjelmalla. Alue on lohkottu yhdeksään osaan (Liite1). Kasvit on numeroitu ja kasviliistoja on kaksi, toisessa tieteelliset nimet kartalla ja toisessa kasvit aakkosjärjestyksessä tieteellisen nimen mukaan lohkottain sekä muut tiedot.

4.1 Sisäänkäynti ja paikoitusalue (Liite 2)

Nykyinen paikoitusalue portin läheisyydessä on perustettu alun perin 1960-luvun restauroinnin yhteydessä. Rosenbröijerin suunnittelemasta parkkialueesta on vielä jäljellä muutamia kasvillisuusalueita, mutta suurin osa alueesta on rakennettu uudelleen 2009–2010 uuden porttivalvomon rakentamisen yhteydessä.

Kuva 6. Vanhan autotallin mongolianvaahterat.

Tulotien liittymässä vasemmalla puolella on 1960-luvun hansaruusuryhmä, jossa kasvaa yksi metsävaahtera sekä kaksi mongolianvaahteraa. Paikoitusalueita reunustaa hansaruusuryhmä, joka on myös peräisin 1960-luvulta. Ruusujen keskellä oli ennen rivi metsävaahteroita, mutta ne poistettiin huonokuntoisina 2004. Tilalle istutettiin kolme hevoskastanjaa. Uuden, CorTen-päällysteisen aidan molemmin puolin on ryhmä kirjavalehtistä rusovuohenkuusamaa. Paikoitusalueen takareunaa sekä huoltotietä erottaa pitkä ja kapea nukkeruusryhmä, joka on istutettu paikoitusalueen uudistusten yhteydessä 2009. Paikoitusalueella on myös rivi 1960-luvulla istutettuja euroopanlehtikuusia. Huoltorakennuksen vieressä on pieni kukkula, jossa kasvaa luonnonvaraisesti ryhmä kookkaita katajia. Nurmialueella tulotien vieressä kasvaa ryhmä lehtikuusia 1960-luvulta. Ne ovat restauroinnin kasviluettelossa merkitty kuriilienlehtikuusiksi, mutta niitä ne eivät ole. Niissä on piirteitä japaninlehtikuusista, euroopanlehtikuusista sekä olganlehtikuusista eli kyseessä on ilmeisesti risteymiä. Tarkka lajimäärittäminen näistä lehtikuusista jäi tekemättä, inventointilistassa puut ovat merkinnällä ”Larix spp.”. Lehtikuusia vastapäätä tien toisella puolella on pieni kumpu, jonka alla on vanha maakellari. Kummun päälle on istutettu 1960-luvulla vuorimäntyjä sekä japaninmarjakuusia. Portin oikealla puolella olevaa, turisteille rajattua aluetta reunustaa nukkeruusryhmä, johon on jätetty keskelle kookas luonnonkataja. Vanhan autotallin läheisyydessä on kookkaita, vanhoja mongolianvaahteroita (kuva 6). Niiden ikä ei ole selvillä, mutta koosta päätellen ne voivat olla tallin rakennusajoilta 1920-luvulta. Tallin edustalla on myös vanha ruotsinpihlaja. Tallin oikealla puolella on vuonna 2004 istutettu veripyökki ja tallin takana vuonna 2006 istutettu euroopanvalkopyökki.

4.2 Munkkimäen ympäristö ja Kordelinin patsaan tausta (Liite 3)

Munkkimäen ympäristössä huomio kiinnittyy ensimmäisenä portista tultaessa suureen lehtikuuseen rakennuksen edustalla. Puu on kuriilienlehtikuusi, joka on tietyvästi peräisin puiston alkua ajoilta (Kuva 7). Puulla on erikoinen, seetrimäinen habitus. Se on voimakkaasti haarautunut metrin korkeudelta, mikä on saanut sen kasvamaan hyvin leveäksi, tosin kuriilienlehtikuuselle on ominaista muutenkin vaakasuorat ja pitkät oksat. Lehtikuusen lähellä on suuri siirtolohkare ja sen edessä lähellä porttia 1960-luvulla istutettu mantsurian jalopähkinä. Lohkareta ympäröi myös ilmeisesti restauroinnin yhteydessä istutetut saarnet, tosin ne voivat olla myös siementaimia. Lohkareen toisella puolella kasvaa lahjoituksena saatu punalehtien hieskoivu eli punakoivu vuodelta 1994 sekä Uppsalan kasvitieteellisestä puutarhasta lahjoituksena saatu paperikoivu 1980-luvulta (Kasvi, haastattelu 31.7.2012). Muuten rakennuksen ympäristön kasvillisuus on sekoitus vanhoja jaloja lehtipuita, restauroinnin aikaisia kasveja sekä uudempia istutuksia. Kiinteistön alapuolisella nurmialueella on muutamia visakoivuja, suurimmat niistä ovat istutettu Suomen visaseuran toimesta vuonna 1972. Pienemmät visakoivut ovat lahjoituspuita 1990- ja 2000-luvuilta. Munkkimäen alimmassa lehtolaikussa on pienen kumpareen päällä erikoinen, kahdeksasta kuusesta istutettu kehä. Tietoja ”kuusimajasta” ei ole löytynyt, mutta kuuset ovat koosta päätellen arviolta 50–70-vuotiaita.

Kuva 7. Vanha kuriilienlehtikuusi syysväreissä ja siirtolohkare Munkkimäen edustalla (Kuva: Sirpa Tonder-Vainio).

Munkkimäen rantapuiston puolella olevassa rinteessä on jaloja lehtipuita, joiden alkuperästä ei ole varmaa tietoa. Puista osa on peräisin Kultarantaa varhaisemmilta ajoilta, osa on todennäköisesti istutettu vuosikymmenien kuluessa. Rinteestä löytyy lehtosaarneja, vuorijalava, metsävaahteroita sekä puistojalava. Uusimpana puuna on lahjoituspuuna 2005 istutettu kynäjalava.

Kordelinin patsaan taustalla olevan rinteeseen puut ovat pääosin 1950- ja 1960-luvulta. Kehän muodossa olevat tammet patsaan ympärillä ovat peräisin 1950-luvulta, niillä on muodostettu alkupiste puiston halki kulkeneelle puukujanteelle. Tammiä on ollut aiemmin enemmän, 1960-luvun asemapiiirroksissa tammet muodostavat vielä selvästi puukujanteen alun. Vaahterat rinteessä patsaan takana ovat restauroinnin aikaisia istutuksia, ainoastaan lähimpänä rakennusta olevat puut ovat selvästi vanhempia. Pienen nurmialueen keskellä Munkkimäen tien varrella kasvaa vanha, riippuvaoksaainen omenapuu. Puusta teetettiin DNA-analyysi Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksessa (MTT) mutta lajike ei selvinnyt, koska puulle ei löytynyt vertailukohdetta (Kinnanen, sähköpostiviesti 4.3.2013).

4.3 Medaljonki (Liite3)

Medaljongilla tarkoitetaan puiston vanhinta, kuusiaidalla rajattua aluetta. Medaljonki sisältää Punatarhan, Sinitarhan, Suomitarhan pergoloineen ja Ruusutarhan. Nimi Medaljonki on otettu käyttöön 1960-luvun restauroinnin yhteydessä; alue muistuttaa ilmasta katsottuna medaljongia. Aiemmin on käytetty nimeä muotopuutarha.

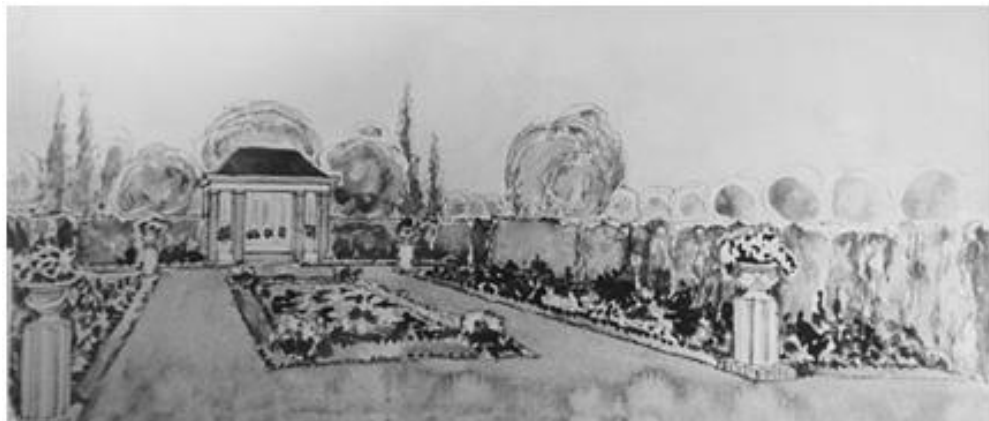
Medaljongin kuusiaita on yksi Suomen vanhimpia jatkuvasti hoidettuja kuusiaitoja. Aidan vanhimmat osat ovat lähes satavuotiaita. Vanhojen

1920-luvun valokuvien perusteella voidaan päätellä, että ainakin Sinitarhan kuusiaita on istutettu uudelleen 1920-luvun loppupuolella. Siihen aikaan puistossa tehtiin paljon muitakin paikkaistutuksia ilmeisesti heikon alkuhoidon takia (TS 28.7.1928). Restauroinnin aikana kuusiaitaa on paikkailtu mm. marjakuusilla ja pihdoilla. Kuusiaita on nykyisin paikoitellen yli neljä metriä leveä ja se kärsii runsaslumisina talvina lumen painosta. Aita on leikattu alusta alkaen arkkitehtonisen tyylin mukaisesti suorakaiteen muotoiseksi.

4.3.1 Punatarha

Medaljongin eteläpäädyssä sijaitsee Punatarha, toiselta nimeltään leimutarha. Punatarhan päässä on Puistopaviljonki I. Syreenipaviljonki (Kuva 8). Sen ympärillä on ollut aiemmin syreenejä, restauroinnissa syreenit korvattiin marjakuusilla. Marjakuuset poistettiin 2004 paviljongin maalausten yhteydessä.

Punatarha on nimensä mukaisesti punaisilla kukilla ”maalattu” alue. Kesellä aluetta sijaitsee punainen syysleimuryhmä ja reunoilla on punaisia ryhmäkasveja, yleensä pauliinabegoniaa. Punatarhasta lähtee kaksi käytävää kuusiaidan sisälle, ns. diplomaattikäytävät. Käytävät johtavat kulmissa sijaitsevien ”pesien” kautta Sinitarhaan.

Kuva 8. Paul Olssonin havainnekuva Punatarhasta (Kuva: Olssonin kokoelmat, Arkkitehtuurimuseo).

Punatarhasta alkaa pylväshaapakuja. Pylväshaavat ovat istutettu 1960-luvun restauroinnissa, aiemmin niiden paikalla on ollut vuorijalavan lajiketta 'Exoniensis' eli kartiojalavia. Jalavat on risuisina poistettu 1960-luvun alussa, ne kärsivät liian korkeasta pohjavedestä (Kasvi, haastattelu 31.7.2012). Pylväshaavat kurkottavat nykyään yli kahdenkymmenen metrin korkeuteen ja luovat Medaljongin keskiakselinäkymään voimakkaan vertikaalisen tendenssin. Paul Olsson mainitsee kirjoittamassaan artikkelissa Kultarannasta 1917 pyramidipoppelit ja pyramiditammikujan (Olsson 1917, 92). Näillä hän tarkoitti ilmeisesti kartiotammia (*Quercus robur* 'Fastigiata') ja englanninpyramidipoppeleita (*Populus nigra* 'Plantierensis'). Ne ovat ilmeisesti olleet alkuperäisessä suunnitelmassa mainitut lajit,

mutta vanhojen valokuvien ja muiden dokumenttien perusteella puistossa ei kuitenkaan ole ollut istutettuna kumpaakaan lajia.

4.3.2 Sinitarha

Pylväshaapakuja katkeaa hetkeksi kuusiainan ympäröimään tilaan nimeltä Sinitarha. Sinitarha on pieni, kahdeksankulmainen alue, jonka keskellä sijaitsee aurinkokello. Kuusiainaa lukuunottamatta Sinitarhassa ei ole monivuotista kasvillisuutta. Sinitarhan ryhmäkasvien väriteemana on luonnollisesti sininen väri. Sinistä väriä on helpompi katsoa läheltä. Sininen ei ”kanna” samalla tavalla kuin kirkkaammat värit (Ruoff, 1996, 73). Kukkinä käytetään yleensä hyväntuoksuisia heliotrooppeja. Pylväshaapakuja jatkuu edelleen Sinitarhasta ja se yhdistää Sinitarhan Suomitarhaan ja pergolaan. Punatarhasta alkaneet diplomaattikäytävät päättyvät Sinitarhaan.

4.3.3 Suomitarha ja pergola

Pylväshaapakuja päättyy pergolaan, jota reunustavat sen ulkopuolella suuret lehmukset. Lehmuksista viisi on puistolehmusta ja kolme metsälehmusta. Eroa ei juuri huomaa, puita on aikoinaan latvottu noin neljän metrin korkeudelta. Lehmukset on mahdollisesti aikoinaan tarkoitettu myös leikattaviksi muotopuiksi, mutta kookkainakin ne istuvat hyvin pergolan taustan maisemaan. Pergolaan on istutettu säleikkövilliiniä, mutta isot lehmukset tekevät pergolasta varjoisan kasvupaikan ja villiviinit menestyvät vain pergolan Suomitarhan puoleisissa päissä.

Kuva 9. Näkymä Ruusutarhasta Suominen-tarhaan.

Suomitarhaksi kutsutaan nykyään aluetta joka alkaa pergolan edestä, jatkuu suuren koristealtaan ja suihkulähteen ohi ja päättyy Ruusutarhaan (Kuva 9). Suomitarhan kukkien väriteemana on sini-valkoinen, väriteemaa on alettu noudattamaan 1960-luvulla (Perttula 1965, 444). Ryhmäkasveina on useimmiten markettaa, sinitähtöstä, härmesalviaa sekä dahliaa. Suomitarhan kulmissa on neljän pylväshaavan muodostamat ryhmät. Niissä on aiemmin ollut muotoonleikattuja lehmuksia. Puiston varhaisista perspektiivikuvista voi päätellä, että Olssonit kaavailivat kulmiin pyramidipoppeleita (Kuva 25).

4.3.4 Ruusutarha

Alun perin Suomitarhan ja nykyisen Ruusutarhan aluetta on kutsuttu kokonaisuutena Ruusutarhaksi (Olsson 1917, 92). Kultarannan alkuaikojen tapahtumien takia ruusuistutuksia ei kuitenkaan toteutettu niin laajasti kuin alun perin oli tarkoitettu. Ison koristealtaan ympäristössä eli nykyisessä Suomi-tarhassa ei ole tiettävästi ollut ruusuistutuksia (Uino, 1979).

Ruusutarha alkaa heti Suomitarhan jälkeen pitkällä, kapeilla ruusupenkeillä, jotka reunustavat reilun aarin kokoisia nurmialueita (Kuva 10). Ruusutarhan keskellä on punagraniittinen ns. lintujen kylpyallas, joka on alkujaan patsaan jalusta. Sen ympärillä on kehämäisesti 18 ruusupenkkiä, joita rajaavat pienet nurmikaistaleet. Ruusulajikkeita pyritään vaihtamaan muutamana vuoden välein. Vuonna 2013 lajikkeina ovat Amsterdam, Kiss me, Last tango, Nina Weibull, Sommerwind, Super hero, Tellervo sekä Tornado. Kaikki ruusut ovat punasävyisiä.

Kuva 10. Ruusutarha 1960-70 luvun vaiheilla (Kuva: Arkkitehtuurimuseo).

Ruusutarhan läheisyydessä, Johannes Haapasalon ”Lohdutus”-patsaan taustalla on 1930-luvulta peräisin oleva punatammi. Se on puiston tunne-

tuin ja tietävästi vanhin lahjoituspuu. Sen on lahjoittanut presidentti Svinhuvudille Viron presidentti Konstantin Päts (Tuominen, haastattelu 21.9.2012).

4.4 Metsäpuutarha (Liite 4)

Metsäpuutarha eli linnan ympäristössä oleva puiston osa poikkeaa selvästi alueen muista osista. Graniittilinnan itä- ja eteläpuolella oleva Metsäpuutarha sekä linnan pohjoispuolella sijaitseva puistometsä muodostavat saumattoman rakentamattoman ja rakennetun ympäristön kokonaisuuden, jossa on sekä estetiikkaa että ekologiaa. Aluetta leimaavat vanhat saaristolaismännyt, niitä on varsinkin eteläpuolella runsaasti. Restauroinnissa aluetta ei juurikaan muutettu, käytäviä kunnostettiin ja kasvillisuutta täydennettiin lähinnä pensaille ja perennoilla sekä 50:llä kanadanhemlokilla (Perttula 1965, 444).

Kuva 11. Paratiisi marraskuussa 2011

Linnan etupihalla on kolme vanhaa mäntyä sekä ryhmäkasvi-istutuksia. Etupihalla olevaa muureilla rajattua aluetta kutsutaan paratiisiksi siellä sijaitsevan Felix Nylundin ”Herääminen” marmoripatsaan mukaan. Patsasta on alusta asti kutsuttu myös nimellä ”Aatami ja Eeva” (Kuva 11). Patsaan taustalla on 1970-luvulla istutettuja kartiotuijia. Muurien vierustoilla kasvaa värililjoja, ’Endless summer’-hortensioita sekä pioneja. Vesialtaiden reunoilla on ryhmäkasvi-istutuksia.

Kuva 12. Kiviportaait 1920-luvulla (Kuva:Naantalin museo).

Paratiisistä johtaa nk. paraatiportaait alas lehmuskujanteen näköalatasanteelle. Portaiden yläpäässä oikealla puolella on suuri rohtokataja, jonka seassa kasvaa säleikkövilliviini. Portaiden alapäässä on kolme suurta makedonianmäntyä sekä muutama sembramänty (Kuvat 12 ja 13). Kiviportaiden lomassa kiemurtelee pitkä, luiskattu pienillä kivillä päällystetty serpentiinikäytävä. Käytävä on rakennettu niin, että sitä voi talvisin käyttää bobsleigh kelkkaratana (Olsson 1917, 91). Sen varrella on kivikkoperennaistutuksia, mm. patjarikkoa ja maksaruohoja sekä pensaina ruusukvitteineitä, mahoniaa ja taikinamarjaa. Rinteessä on runsaasti vanhoja saaristolaismäntyjä.

Kuva 13. Kiviportaait 2012

Serpentiinikäytävän jyrkässä mutkassa on kaksi vanhaa, todennäköisesti alkuperäisistä istutuksista peräisin olevaa harmaapihtaa. Käytävän alapäässä on kaksi kookasta harmaadouglasskuusta sekä okakuusi. Havupuut

ovat myös peräisin vanhoista, alkuperäisistä istutuksista. Linnan puistonpuoleista rinnettä kiviportaiden ja -käytävien kohdalla hallitsevat vanhat saaristolaismännyt, ne muodostavat monin paikoin kulkureittien päälle kattomaisen suojan.

Linnan lounaispuolella on rinne, joka rajautuu linnan alkuperäiseen tulo-tiehen sekä linnaa hieman alempana sijaitsevaan ns. pikkulinnaan. Pikkulinna- linnan pienessä pihassa on ryhmä hapankirsikoita, kuunilijaa, onnenpen- saita sekä kurturuusua. Lisäksi rinteestä löytyy lahjapuuna saatu katsura sekä 'Tarja Halonen'-ruusu. Alempana rinteessä on 1960-luvulta peräisin olevia alppiruusuistutuksia, kookas kultasade, runsaasti pikkutalviota, ka- nadantuijia ja kaksi vanhaa euroopanlehtikuusta. Rinteessä on myös run- saasti vanhoja mäntyjä. Pikkulinna- n alapuolella olevassa rinteessä oli res- tauroinnin yhteydessä istutettuja alppiruusuja saaristolaismäntyjen kat- veessa. Alppiruusut kärsivät pahoin 1980-luvun lopun ankarista talvista. Sen jälkeen niitä uusittiin osittain, mutta 1990-luvun lopussa alppiruusu- ihin iskeytyi sitkeä sienitauti, joka lopulta tuhosi suurimman osan kasvus- toista (Tuominen, haastattelu 21.9 2012). Nykyisin noista istutuksista on jäljellä vielä muutamia yksilöitä ja muutamia uudempia istutuksia. Pikku- linnan alapuolella nurmikentän reunassa sijaitsee Karhupaviljonki, jonka läheisyydessä on vanhoja havuistutuksia sekä puiston ainoa tyrni.

Itäpuolen jyrkkään kalliorinteeseen on terassoitu muureilla kolme terassia, joiden keskellä kulkee hiekkakäytävät. Kasvillisuutta on sijoitettu käytävi- en molemmille puolille. Ylimmän terassin pohjoispään kasvillisuutta on uusittu 2011 vuorimännyillä sekä kivikkoperennoilla. Ylimmällä terassilla kasvaa lisäksi vanhoja, osittain alkuperäisiä marjakuusia ja vuorimäntyjä. Terassin keskellä on Evert Saarnion ”Kokko”-patsas. Keskimmaisella te- rassilla on muutamia isokokoisia havupuuta, vanha kanadanhemlokki sekä 1960 -luvun puistoatsaleoita ja uudemmissa istutuksista peräisin olevia marjakuusia. Alimmalla terassilla on kanadanhemlokkeja, suurin osa 1960-luvulla istutettuja, muutama vanhempi yksilö. Terasseilla kasvaa myös ”ruusumatami” Toini Grönqvistiltä 1990-luvulla lahjoituksena saa- tuja historiallisia ruusuja sekä runsaasti kivikkoperennaa, mm. sammal- leimuja ja erilaisia maksaruohoja.

4.5 Lehmuskujanne ja rantapuisto (Liite 5)

Lehmuskujanne sijaitsee puiston itäreunalla rannassa. Lehmuksia on kaik- kiaan 73, varsinaisessa kujanteessa 69 ja loput neljä kujanteen päässä ole- valla hiekka-alueella. Istutusväli on kuusi metriä paitsi alavartiotuvan lä- hellä olevilla ensimmäisillä puilla. Siellä väli on 8 metriä (kuva 17). Näi- den puiden välistä on mennyt ennen vuotta 1965 puistokäytävä. Toisin kuin aiemmin on esitetty, kujanteen puut ovat valtaosin puistolehmuksia, seassa on viisi kriminlehmusta. Puistolehmuksista voi kuitenkin erottaa selvästi ainakin kolme eri kloonaa (Kolkka, haastattelu 21.7.2011). Puissa on huomattavia eroavaisuuksia vesiversojen määrissä sekä lehtien koossa ja runkojen muhkuroiden muodostumisessa sekä määrässä.

Kuva 14. Lehmuskujanne nuorena noin 1920 (Kuva: Turun yliopiston arkisto).

Olssonien suunnitelmassa lehmukset oli tarkoitettu muotoonleikatuiksi, mataliksi kujannepuiksi (Kasvi, haastattelu 31.7.2012). Ajan myötä puut ovat kuitenkin kasvaneet alkuperäistä suunnitelmaa korkeammiksi. Puita on madallettu latvomalla voimakkaasti viimeksi 1990-luvun alkupuolella ja nykyisin puut pyritään pitämään vuotuisilla hoitoleikkauksilla samankokoisina ja muotoisina.

Kuva 15. Sama kohta lehmuskujanteesta 2012.

Tien kohta pidetään avoimena. Kyseessä on siis leikkauksilla muotoiltu puukujanne. Puiden istutusajankohdasta ei ole täyttä varmuutta. Väitetään, että puut olisi istutettu vasta Turun suomalaisen yliopistoseuran hallinta-aikana 1917–1921 (Uino, s.75). Täyttä varmuutta asiasta ei kuitenkaan ole. Jos puut on istutettu jo puiston ensimmäisessä rakennusvaiheessa, taimet saattavat olla peräisin Pietarilaiselta Regel & Kesselringin taimis-

tolta (Koskela 1970), joka lopetti toimintansa vallankumousvuonna 1917. Dokumenttiä taimien alkuperästä ei ole löytynyt. Varmaa on ainoastaan se, että puista on uusittu kolmannes heikon alkuhoidon takia 1927 (TS 1928).

Kuva 16. Miehiä töissä rantapuiston alueella 1920-luvulla. Taustalla nuori lehmuskujanne (Kuva: Naantalin museo).

Kujanne on kokonaisuutena hieno, puut ovat ikäisekseen pääosin hyväkuntoisia. Rannan puolen puut ovat hieman pienempiä kuivemman kasvupaikan ja vähäisemmän valon johdosta mutta se ei häiritse kokonaisuutta. Ainoastaan muutamissa puissa on runkovaurioita ja onkaloitumista alhaalla tyvessä. Lisäksi ylhäällä latvoissa on madaltamisesta aiheutuneita laho-aurioita.

Kuva 17. Sama kohta rantapuistosta kuvattuna syksyllä 2012.

Lehmuskujanteen kohdalla rantaa on nostettu pengertämällä yli kaksi metriä. Rantaa reunustaa punagraniittinen, 200 metriä pitkä ja noin 2 metriä korkea muurattu tukimuuri, jonka takaa maata on täytetty routimattomalla

maalla, pinnalla on kapea nurmikaistale. Ensimmäinen lehmusrivi on vain kahden metrin päässä rantamuurista. Lehmusrivien välinen tie on kunnostettu vuoden 1965 restauroinnin yhteydessä, sitä on silloin levennetty ja tasoitettu. Lehmuskujannetta käytetään toisinaan sisääntuloväylänä vierailujen yhteyksissä. Keskellä kujannetta vapaana korkeutena pyritään pitämään 4,5 metriä.

Rantapuistossa sijaitsee myös kolmen puistolehmuksen ryhmä, joiden vieressä on yksi kymmenvuotias metsälehmus - lahjoitustaimi. Paikalla on aiemmin ollut useampia lehmuksia, mutta niitä on jouduttu poistamaan heikkokuntoisina. Lehmukset sijaitsevat hiekkakäytävien risteyskohdassa heti Medaljongin Punatarhan alapuolella. Puut ovat samaa ikäluokkaa lehmuskujanteen kanssa, ne ovat hieman suurempia kosteamman maaperän vuoksi. Niitä ei ole myöskään säännöllisesti leikattu. Puut ovat kuitenkin jossain vaiheessa, ilmeisesti hyvin nuorina, latvottu noin kahden metrin korkeudelta. Ne haarautuvat latvontakohdista voimakkaasti ja latvuksista puuttuu selvä päärunko.

Samana hiekkakäytävän toisessa päässä, lehmuskujanteen läheisyydessä sijaitsee myös kolmen kuriilienlehtikuusen ryhmä (Kuva 18). Puut ovat maisemallisesti merkittäviä, ne ovat matalia mutta niillä on kauniit, pitkät vaakasuorat oksat. Puiden kasvupaikka on hyvin kuiva, puut ovat ikäsekseen pieniä. Puut ovat olleet 1960-luvun alussa suunnilleen samankokoisia (Kasvi, haastattelu 31.7.2012). Lehmuskujanteen välitön läheisyys ilmeisesti vaikuttaa myös kasvuolosuhteisiin. Munkkimäen lähistöllä kasvava kuriilienlehtikuusi on huomattavasti näitä puita kookkaampi.

Kuva 18. Kuriilienlehtikuuset rantapuistossa

Rantapuistossa on paljon luonnonvaraisia, kasvupaikalleen säästettyjä mäntyjä sekä muutamia kuusia. Erikoisena yksittäispuuna erottuu ns. lepäävä mänty. Puun juuristo on joskus kauan sitten antanut periksi ja puu on kallistunut lähes maahan asti. Juuriyhteys ei kuitenkaan ole mennyt

poikki, ja puu on jatkanut kasvuaan erikoisena, maanmyötäisenä pensasmaisena mäntynä (Kuva 32). Puu on ollut samassa asennossa jo ainakin 1960-luvun alussa (Kasvi, haastattelu 31.7.2012).

4.6 Kasvihuoneiden ympäristö ja urheilualueet (Liite 6)

Kasvihuoneiden välissä on 1950-luvulla istutettu suuri pioniryhmä (Kasvi, haastattelu 31.7.2012). Pionit ovat hyvässä kunnossa ja ne kukkivat komeasti joka kesä (Kuva 19). Ryhmästä voi erottaa kolme eri lajiketta, joiden nimistä ei ole varmuutta. Pionit on aikoinaan istutettu leikkokukkamateriaaliksi.

Kuva 19. Pioniryhmä (Kuva: Tasavallan presidentin kanslia).

Puutarhahuvilan ympäristössä on käytetty runsaasti pensaskasvillisuutta. Pensaisissa on mahdollisesti alkuperäisiä lajeja (Syringa, Berberis, Caragana) mutta runsaasti myös 1960-luvun restauroinnin aikaisia istutuksia. Puutarhahuvilan eteläpuolella on pieni rinne, noin kahden aarin suuruinen, joka on istutettu täyteen erilaisia pensaita. Ylimpänä on rivi pihasyreenejä. Rivissä on jäljellä yksi heikkokuntoinen jalosyreeni, tumman lilan sävyisillä kukinnoilla kukkiva lajike. Lajikkeesta ei ole täyttä varmuutta, mutta se vaikuttaisi olevan 'Ludvig Van Späth'. Syreenirivistössä on voinut aiemmin ollut enemmänkin jalosyreenejä. Pihasyreenien alapuolella olevassa rivistöissä on yksi likusterisyreeni sekä ruostehappomarjaa, hurmehappomarjaa, pihajasmiketta ja korallikanukkaa. Alimpana ryhmää reunustaa rivi virpiangervoja sekä muutama suviruus.

Puutarhahuvilan edustalle puiston puolelle on istutettu 1960-luvulla rauduskoivuja, Kultarannan alueen rauduskoivuista suurin osa on istutettuja. Toisella puolella pihaa on muutama puistolehmus, yksi hevostastanja sekä harmaapihta. Harmaapihtan taustalla kasvaa ilmeisesti vanhoista istutuksista peräisin olevia pihasyreenejä, pihajasmikkeita, kriikunoita sekä jätti-

tatarta. Pihan läpi kulkevaa hiekkakäytävää reunustaa huvilan pohjoispuolella ryhmä hapankirsikoita.

Kuva 20. Paratiisiomenapuut urheilualueiden laidalla

Huvilalle tulevan ajotien varrella kasvaa lumimarjaa, metsävaahtera, linnunkirsikka sekä europanhernepensaita. Lisäksi pihapiiristä löytyy näkösuojaksi istutettua aroniaa (Tuominen, haastattelu 21.9.2012).

Urheilualueiden istutukset on perustettu lähes kokonaan 1960-luvulla. Aluetta reunustaa massiiviset pensasryhmät, joiden joukkoon on sijoitettu aikakaudelle tyypillisesti puita. Linnan puoleisella reunalla, vanhan huoltorakennuksen edessä on suuri ryhmä marjaomenapensaita ja hurmehappomarjoja. Niiden sekaan on istutettu rauduskoivuja. Nurmialueen toisella reunalla, loivassa rinteessä puutarhahuvilan alapuolella on kookas ryhmä juhannusruusua, lumimarjaa sekä keltaoksanukkaa. Niiden sekaan on istutettu paratiisiomenapuita (kuva 20). Rosenbröijerin suunnitelmassa niiden paikalle oli merkitty rusokirsikkaa, mutta jostain syystä oli kuitenkin päädytty paratiisiomenapuihin. Tämän ryhmän puolivälissä, nurmikon reunalla kasvaa kaksi vanhaa päärynäpuuta, joiden välistä menee hiekkakäytävä tenniskentälle. Tenniskentän edustalla kasvaa 2000-luvun alussa istutettu ryhmä rungollisia mustamarjaorapihlajia.

4.7 Ketju (Liite 7)

Ketju on kokonaan Maj-Lis Rosenbröijerin 1964 suunnittelema puiston osa. Se on laattapolun ympärille rakennettu vanhan muotopuutarhan moderni toisinto, tosin nykyään tilasommitelmien väriteemat ovat erilaiset kuin Medaljongissa. Laattapolku kulkee kolmen tilasommitelman läpi,

joista kahdessa on ryhmäkasvi-istutuksia, kolmannessa perennaa ja pensaita.

Kuva 21. Ketjun kanadanseljaryhmä

Kultarannan restaurointisuunnitelma kokonaisuudessaan on yksi Maj-Lis Rosenbröijerin uran näkyvimpiä restaurointitöitä. Rosenbröijer oli Suomen tunnetuimpia maisema-arkkitehteja 1960–2000-luvuilla. Ketju on melko hyvin säilynyt lähes 50 vuotta alkuperäisessä asussaan. Muutamia pensasryhmiä on uusittu ja laatoitusten keskellä olevat istutusalueet ovat nykyisin pelkästään ryhmäkasvialueita, aiemmin niissä oli myös perennaistutuksia ja ruusuja. Ketjun nurmen puoleisella reunalla on ollut aiemmin paljon marjakuusia, mutta ne on korvattu jo ilmeisesti 1960-luvun lopulla vuorimännnyillä. Laattapolun pinnoitteena käytetyt Gotlannin kalkkikivilaatat ovat osoittautuneet hauraksi, niissä on paljon halkeamia. Ketju edustaa kuitenkin edelleen hyvin 1960-luvun ympäristösuunnittelua ja -rakentamista, ts. se sisältää aikakaudelle tyypillisiä ympäristörakenteita, istutusryhmiä sekä edustaa modernismin tyylisuuntaa.

Ketjun tilasommitelmia reunustavat lehtipensasryhmät sekä vuorimännnyt. Pensasryhmät koostuvat kiiltotuhkapensaista, sirotuomipihlajista, kanadanseljoista (Kuva 21), euroopantuhkapensaista sekä koristearonioista. Pensasryhmien joukkoon on istutettu mäntyjä sekä rauduskoivuja. Mäntyryhmässä on vanhoista valokuvista päätellen yksi Kultarannan rakentamista vanhempi, yli satavuotias mänty. Tilasommitelmien kukkaryhmien väriteemat ovat nykyisin keltainen ja punainen. Ketjussa on ollut aiemmin ruusutarha, sinitarha sekä punatarha (Perttula 1965, 442). Teemat ovat vuosien saatossa muuttuneet; Ketjun ruusutarhassa on nykyisin keltaisia ryhmäkasveja, sinitarhassa on punaisia ryhmäkasveja ja punatarhassa on jaloangervoryhmä sekä päivänliljoja ja pensashanhikkia.

4.8 Kellarin kenttä (Liite 2)

Kellarin edustan nurmialue istutuksineen on lähes kokonaan restauroinnin yhteydessä perustettu. Alueella on aiemmin ollut hyötyviljelyksiä. Alue koostuu mäntyryhmistä ja niiden väleihin sijoitetuista kulmikkaista Spiraea-massoista. Kulmikkaat istutusryhmät ovat Rosenbröijerin suunnitelmassa hyvin tyypillisiä. Männyt ovat nyt 50-vuotiaita ja erottuvat selvästi kasvuvauhdiltaan ja -tavaltaan Kultarannan alueen alkuperäisistä saaristolaismännystä. Puut ovat jo samankokoisia ja suurempiakin mutta hyvin suorarunkoisia verrattuna kiharaoksaisiin ja maalauksellisiin saaristolaismäntyihin.

Alueen pohjoispäässä on neljä vanhaa kaneliomenapuuta. Näistä puista teetettiin MTT:llä dna-testi, jolla varmistuttiin niiden lajikkeesta. Kaikki ovat samaa kloonina, lajikkeeksi varmistui kaneli (Kinnanen, sähköpostiviesti 4.3.2013). Kovat pakkastalvet sotavuosina tuhosivat Kultarannasta melkein koko hedelmätarhan (Suomen puutarhoja, 1949). Omenapuut ovat vanhoja, niistä on olemassa valokuva 1930-luvun lopulta. Siinä ne vaikuttavat 10–20 vuotiailta, joten istutusajankohdaksi voidaan päätellä 1920-luku.

Kuva 22. Vanha hevoscastanja lokakuussa 2011

Alueen eteläpäässä, porttivalvomon lähellä on vanha ruotsinpihlaja, mikä on todennäköisesti myös alkuperäisiä istutuksia (Kasvi, haastattelu 31.7. 2012). Ruotsinpihlajan vieressä sijaitsee kookas hevoscastanja, jolla on erikoinen historia (Kuva 22). Kasvin mukaan puu on siirretty nykyiselle paikalleen 1960-luvun alussa restauroinnin alta pois. Se on ollut alun perin puiston keskellä sijainneen hevoscastanjakujanteen puu. Hevoscastanjakujanne ei tiettävästi koskaan lähtenyt kunnolla kasvamaan märän maaperän takia ja 1950-luvulla kujanne oli korvattu jo lähes kokonaan lehmuksen ja poppelin taimilla (Uino 1979). Kujanteessa on kuitenkin 1960-luvun alussa ollut vielä muutama hevoscastanjan taimi, ja näitä puita on siirretty por-

tin läheisyyteen. Nykyisin siirretyistä puista on jäljellä enää tämä yksilö. Sen lähistöllä kasvaa toinen hevoskastanja, joka on kuitenkin selvästi nuorempi puu, korkeintaan 1970-luvulla istutettu. Suuren hevoskastanjan ikää on vaikea määritellä, mutta jos se on 1960-luvun alussa ollut lapiolla siirrettävissä, se on todennäköisesti istutettu viimeistään sotien jälkeen tai 1950-luvulla eli puulla on ikää 60–80 vuotta. Suuri hevoskastanja on puiston komein solitääri, yksittäispuu. Puun latvus on yli 20 metriä leveä. Se on 1980-luvun kylminä talvina palelluttanut latvansa, mutta on edelleen haaroittuneenakin elinvoimainen ja huomiota herättävä yksilö.

4.9 Nurmikkoalueet (Liite 9)

Inventoitavalla alueella on nurmikoita yhteensä viisi ja puoli hehtaaria. Nurmikkoalueista näkyvimät ovat puiston suuret nurmikentät Ketjun ja Medaljongin välissä. Tämä nurmilakeus jatkuu yhtenäisenä vielä karhupaviljongin edestä luoteeseen urheilualueille. Suuren nurmikkoaukean pinta-ala on noin 1,5 hehtaaria. Nurmikot on perustettu 1965 restauroinnissa ja niissä näkyy siis Rosenbröijerin suunnittelun jälki. Kellarin edustan nurmikenttä on myös restauroinnin yhteydessä perustettu. Olssonien suunnitelmassa sen paikalle oli merkitty ”Kökträdgård”. Alkuperäisessä suunnitelmassa oli myös paljon nurmilakeutta, mutta ilmeisesti niistä ainakin osa otettiin puiston alkuaikoina viljelykäyttöön. Kordelinin kuoleman jälkeen oli tärkeää saada puutarha tuottamaan ja koristekasvillisuuden hoito jäi vähemmälle (Uino 1979). Nurmikkoalueilla on 1920-luvun lopulla viljelty mm. perunaa (”Moni on kakku päältä kaunis..”, Turun sanomat 29.7.1928). Olssonien suunnitelmassa olevia nurmikkolakeuksia löytyy vielä Rantapuistosta ja Medaljongista. Rannan nurmikoiden pinta-ala on yhteensä 1,5 ha ja alue on lähes kokonaan Olssonien aikaisessa asussa. Medaljongin nurmikkotilkkujen yhteenlaskettu pinta-ala on noin 2500 m². Restauroinnissa näitä alkuperäisiä nurmikkoalueita perustettiin uudelleen ja puuryhmien alustoja rantapuistossa nurmetettiin (Perttula 1965, 444). Muut nurmikkoalueet ovat lähinnä kiinteistöjen ympäristöissä sekä alueen reunamilla.

5 LYHYT MAISEMASELVITYS

Esitän tutkimuskohteesta lyhyen maisemaselvityksen, joka sisältää maisematekijöiden ja maisematilojen kuvauksia. Maisematekijöillä tarkoitetaan aineksia, joista maisema on muodostunut. Maisematekijät voivat olla joko elollisia, elottomia tai ihmisen muodostamia. Selvityksen tarkoituksena on havainnollistaa, miten olemassa olevalla ja istutetulla kasvillisuudella on pyritty vaikuttamaan puiston maisematiloihin. Maisematilalla tarkoitetaan rajattua, nähtävää maisematekijöiden muodostamaa tilaa (Isakila 1977, 7).

5.1 Maa- ja kallioperä

Kultarannan vaihteleva maasto jylhästä kalliomaisemasta tasaisiin aukeisiin tarjoaa luonnon puolesta hyvät edellytykset monipuoliselle puutarhakasvillisuudelle (Uino 1979). Saaristoluonnon maisemalle on tyypillistä voimakkaasti vaihtelevat korkeussuhteet.

Linnan ympäristö erottuu selkeästi alueen korkeimpana kohtana. Kallioinen mäki muodostaa maisemarajan kohotessaan jyrkkänä rannasta 18:n metriin korkeuteen saakka ja loivenee pohjoisen suuntaan mentäessä tasaisesti. Medaljongin ja rantapuiston sekä laajojen nurmikenttien alue on melko tasaista, alueella on ainoastaan yksi pieni kukkula. Medaljongin Ruusutarhan ja Lohdutus-patsaan alueella on ollut aiemmin avokalliota (Lindström 1923, 115). Nurmitasangon alin kohta sijaitsee keskellä suuria nurmialueita laskien tasaisesti merta kohti. Rannassa sijaitsevan lehmuskujanteen kohdalle on rakentamisolueissa ajettu runsaasti täyttömaata. Paikoin puistoa on täytetty jopa 3,5 metrin maakerroksilla (Suomen puutarhoja 1949, 95). Eteläpuolella oleva Munkkimäen ympäristö nousee kahdeksaan metriin merenpinnasta. Itä-länsisuunnassa nousu on hidasta ja tasaista, kohoten kohti kasvihuonerakennuksia, joiden kohdalla korkeus on noin kuusi metriä meren pinnasta. Kasvihuoneiden läheisyydessä sijaitseva puutarhahuvila on perustettu pienelle kukkulalle, jota on korotettu todennäköisesti louheella ja täyttömaalla (Tuominen, haastattelu 21.9.2012).

Kultarannan puiston alueen alkuperäisen maaperän muodostavat kallio- ja kukkulat, niiden ympärillä olevat pienet moreenikasautumat sekä kukkuloiden väliin jäävät savikentät (Koskinen 1970). Huomattava osa puiston alueen nykyisistä kasvualustoista on paikallisilta pelloilta kuorittua hietamoreenipitoista ruokamultaa. Puisto on alkujaan perustettu monin paikoin kivilouheen päälle, täyttömaaksi on ajettu savea ja päällimmäinen täyttökerros on ollut saraturvetta (Koskinen 1970). ”*Puutarhan nykyiseen kuntoon saattaminen oli vaatinut monia kymmeniä tuhansia kuormia rutaa ja multaa, joka oli muualta vieläpä sangen kaukaakin tuotava paikalle*”, (Lindström 1923, 147). Restauroinnissa vuonna 1965 useita puiston alueita korotettiin ja kasvualustaa lisättiin moneen kohtaan. Maaperä Luonnonmaan saarella on kalkkipitoinen, puiston alueella maan pH-luku on useissa paikoissa 7.

5.2 Ilmasto

Lounais-Suomi kuuluu ilmastollisesti Suomen suotuisimpiin alueisiin. Varsinais-Suomi kuuluu kokonaisuudessaan eteläboreaaliseen ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeeseen ja suurelta osin sen sisällä olevaan hemiboreaaliseen vyöhykkeeseen (Kuva 26). Alueelle on tyypillistä pitkät ja lämpimät kesät ja lyhyet, vähälumiset ja lauhat talvet (Ilmatieteen laitos, Ilmasto-opas n.d.).

Kasvukausi on pitkä, toisaalta kevähallat ovat yleisiä. Vähälumiset ja leudot talvet ovat joskus puutarhakasvillisuuden kannalta ongelmallisia. Pak-su lumipeite suojaisi hyvin talvenarkoja kasveja, esim. ryhmäruusuja.

Usein rannikkoalueella sataa myös runsaasti lunta kerralla, painava vuosikalumi katkoo helposti varsinkin havupuiden oksia. Kosteat ja leudot syksyt ovat etenkin nurmikonhoidon kannalta haasteellisia, nurmi kasvaa usein marraskuulle, jopa joulukuulle asti.

Kuva 23. Linnan ympäristö on ollut rakentamisen jälkeen avoin. Kuvan keskellä portaiden edessä oleva pieni kuusi on edelleen olemassa (Kuva: Turun yliopiston arkisto).

Pienilmaston muodostumiseen vaikuttavat vallitseva tuulensuunta, ympäristön mittakaava, korkeussuhteet, aukotus sekä vesistön läheisyys. Kasvillisuudella ja kovien ja pehmeiden pintojen suhteella voidaan vaikuttaa suotuisan pienilmaston muodostumiseen. Tuulen voimakkuutta ja suuntaa voi ohjailta rakennusten, rakenteiden ja kasvillisuuden sijoituksella, lajivalinnoilla ja kerroksellisuudella. Kasvillisuuden suojavaikutus riippuu kasvien korkeudesta, leveydestä ja läpäisevyydestä. (Iisakkila 1979, 149–153.)

Kuva 24. Sama kohta kuvattuna 2012. Kuusi on erotettavissa myös vanhasta kuvasta.

Kultarannan alkuperäisessä puistosuunnitelmassa on otettu huomioon mereltä päin puhaltavan tuulen voimakkuuden pienentäminen kerroksellisella kasvillisuudella (Kuva 25), tämä näkyy esim. lehmuskujanteessa ja ranta-

puistossa edelleen. Lehmuskujanteen piti alun perin olla matalaksi leikattu muotopuukujanne, mutta ajan saatossa puut ovat kasvaneet korkeammiksi (Kasvi, haastattelu 31.7 2012). Kerroksellisuus on kuitenkin vielä havaittavissa mereltä päin katsottuna. Lehmusten korkeus pidetään vuotuisilla leikkauksilla nykyisin noin 10 metrimissä.

Kuva 25. Paul Olssonin havainnekuva puistosta (Kuva: Olssonin kokoelmat, Arkkitehtuurimuseo).

Linnan ympärillä oleva metsäpuutarha vähentää myös tuulen pyörteisyyttä, tosin korkean sijainnin takia kalliainen kukkula on kuitenkin melko tuulinen ja karu ympäristö, jossa kaikki kasvit eivät menesty. Nykyinen korkea puusto luo kasveille kuitenkin paremmat olosuhteet kuin vielä 1940-luvulla. ”Alueelle on istutettu paljon kalliokasveja, jotka eivät kuitenkaan ota menestyäkseen tuulesta ja kuivuudessa”, (Suomen puutarhoja 1949, 95). Valokuvista näkee, kuinka avoin linnan ympäristö on ennen ollut (Kuvat 23 ja 24). Hallaa ei Metsäpuutarhassa esiinny.

Medaljongissa tehokkaan tulensuojan luo liki satavuotias kuusiaita. Se on nykyisin noin 2,5 metriä korkea ja ympäröi käytännössä koko Medaljonkia. Itä- ja länsituulilta aidan tulensuojamerkitys on huomattava, pohjois- ja etelätuulella hieman pienempi. Medaljonki on kasvupaikkana kesäisin hyvin paahteinen. Suurten puiden tai rakennusten luomaa varjoa ei ole muualla kuin pergolan läheisyydessä ja kuusiaidan ansiosta ilmamassa pysyttelee paikallaan. Keväisin Medaljonki on vastaavasti hallanarka; kylmä ilma patoutuu kuusiaidan sisäpuolelle.

Ketjun osalta tulensuojaa muodostavat vuorimäntyistutukset ja aronia-, selja- ja tuhkapensasmassat sekä pensasmassojen sekaan istutetut koivu- ja mäntyryhmät.

5.3 Vesiolosuhteet

Puiston alueiden vesiolosuhteet vaihtelevat paljon. Alavilla paikoilla pohjaveden pinta on luonnollisesti lähempänä maanpintaa kuin mäkipaikoilla. Linnan ympäristö on karua kalliokangasta jossa on pohjakosteutta niukasti. Tämä näkyy selvästi ympäristön luonnonvaraisessa kasvillisuudessa. Alueelle on valikoitunut kuivuutta sietäviä lajeja kuten mäntyjä, katajia sekä ketokasvillisuutta. Alempana puistossa pohjaveden pinta vaihtelee

suuresti. Osa puistosta on perustettu kalliosta ammutun louheen päälle, tämä on havaittu kaivuutöiden yhteydessä. Tällaisilla kohdilla pohjaveden pinta voi olla syvällä, esim. Medaljongin pohjoispää on suurelta osin louheen päällä - paikoitellen pintamaata on vain 0,5 - 1 metrin kerros. Vesi ei nouse kapillaarisesti pohjamaasta louhikon läpi. Isoilla nurmialueilla on kohtia, joihin syksyisin jää vesi seisomaan. Näitä kohtia on Ketjun vuorimäntyistutusten lähellä, keskellä suuria nurmikenttiä sekä rantapuistossa. Osa vetisistä kohdista on ympäristöään hieman alempana josta seuraa että vesi kertyy painanteisiin eikä jostain syystä poistu salaojiin. Osa vetisistä kohdista on kuitenkin jopa rinteissä. Tällaisissa kohdissa nurmien alla saattaa olla kalliotaskuja, joihin mahdollisesti kertyy vettä. Myös paksu savikerros voi tiivistyessään aiheuttaa vastaavanlaisia ongelmia. Tiedetään, että puistoa halkonut puukujanne kärsi aikoinaan vesiongelmista (Kasvi, haastattelu 31.7.2012). Puut kasvoivat heikosti eivätkä pysyneet suorassa. Se on merkki siitä, että maaperässä on ollut liikaa vettä.

5.4 Luonnonvarainen kasvillisuus

Tässä tutkimuksessa luonnonvaraista kasvillisuutta ei ole varsinaisesti inventoitu, mutta muutamia havaintoja on kuitenkin syytä esittää myös luonnonvaraisista kasveista, koska osa niistä liittyy selvästi alueen alkuperäiseen puutarhasuunnitelmaan. Dokumentoituja tietoja alueen alkuperäisestä kasvillisuudesta ei ole, mutta vanhoista valokuvista pystyy erottamaan varmasti ainakin muutamia puuvartisia, jotka ovat olleet samoilla sijoillaan rakentamiskäytöstä saakka. Luonnonvaraisella kasvillisuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä alueella luonnostaan esiintyviä lajeja sekä lajeja, jotka ovat kasvaneet alueella jo ennen Kultarannan huvilatilan rakentamista. Luonnonvaraisia kasveja ovat myös tulokkaat, niin muinais- kuin uustulokkaatkin, myös satunnaiskasveina tavatut. Kultarannan alueella kasvaa runsaasti kasvillisuutta, joka on levinnyt alueelle ihmisen toiminnan tuloksena.

Kuva 26. Hemiboreaalin vyöhyke eli tammivyöhyke.

Luonnonmaan saari kuuluu Suomen kasvimaantieteellisessä aluejaossa tammivyöhykkeeseen. Se on Suomessa erikoinen, sillä siihen kuuluu ainoastaan Ahvenanmaa, Varsinais-Suomen lounainen manneralue, Lounais-saaristo sekä Uudenmaan eteläosa (Kuva 26). Tammivyöhyke (hemiboreaalin vyöhyke) on havu- ja lehtimetsien vaihtumisaluetta. Tammi-vyöhykkeellä voi esiintyä lehtometsiköitä, joissa tammen ohella kasvaa muitakin jaloja lehtipuita. Ruissalo, Luonnonmaan eteläinen naapurisaari,

on Suomen tunnetuin tammimetsikkö. Luonnonmaan eteläosassa, noin 3,5 kilometrin päässä Kultarannasta sijaitsee Tamminiemen luonnonsuojelu-alue, joka on metsätyypiltään Ruissaloa vastaava alue. Kultarannastakin löytyy pieniä lehtolaikkuja.

Kuva 27. Munkkimäen huvila 1920-luvulla (Kuva: Naantalin museo).

Alitalon vanhan päärakennuksen alueella eli nykyisen Munkkimäen huvilan ympäristössä kasvaa iäkkäitä lehtosaarneja ja vaahteroita, joiden alkuperä on vanhempi kuin varsinaisen Kultarannan puiston (Koskela 1970). Ne saattavat kasvaa siellä luonnonvaraisina, mutta yhtä todennäköisesti ne on istutettu 1800-luvulla Alitalon tilan pihapiiriä koristamaan. Munkkimäestä otetusta vanhasta valokuvasta pystyy erottamaan hyvin rakennuksen edustalla ja oikealle puolella kasvavia lehtosaarneja, jotka ovat edelleen olemassa (Kuvat 27 ja 28).

Kuva 28. Munkkimäen huvila talvella 2013 (Kuva: Pauliina Melander).

Munkkimäen lähistöllä sijaitsevista lehtolaikuista löytää myös runsaasti lajeja, jotka kertovat vanhasta puutarhakulttuurista. Näitä ovat mm. ha-

pankirsikat, jotka ovat kuuluneet Alitalon hedelmätarhaan (Kasvi, haastattelu 31.7.2012). Lehdon reunamilla kasvaa myös varjoliljoja sekä ukkomansikkaa. Muita kasveja lehdossa ovat saarnet, vaahterat, tuomet, koivut, kuuset, raidat, pihlajat, lehtokuusamat, koiranheisit, terttuseljat, taikinamarjat, pähkinäpensaat sekä kenttäkerroksessa esiintyvät kielot suuri- kasvustoina, valkovuokot, sinivuokot ja kevätesikot. Rannan läheltä löytyy myös tervaleppää, mäntyjä ja pihlajia sekä tammen siementaimia. Ei ole tiedossa, ovatko Munkkimäen lehtolaikut alun perin jatkuneet pohjoiseen nykyisen puiston alueelle. Linnan ympäristön metsätyyppi on kuitenkin jo selvästi erilainen.

Kuva 29. Saaristolaismäntyjä linnan ympäristössä

Alkuperäistä, yhä olemassa olevaa puuvartista kasvillisuutta ovat varmuudella myös vanhat saaristolaismännyt linnan ympäristössä (Kuva 29) sekä rantapuistossa. Osa männyistä saattaa olla jopa yli kolmesataavuotiaita. Ikämääryksiä tällaisista puista on lähes mahdotonta tehdä puita vahingoittamatta, mutta vanhojen valokuvien ja lehtileikkeiden perusteella mäntyjä on jo rakennusvaiheessa jätetty tietoisesti puistoa koristamaan. ”*Kalliolla kasvaa ryhmä kituisia mäntyjä, jotka suuressa määrin tukevat uutta kasvillisuutta*” (Olsson 1917, 91). Saaristolaismännyksi kutsutaan rannikkoalueilla kasvaneita mäntyjä, jotka kasvavat karuissa oloissa kallioiden päällä. Ne ovat usein matalia ja haaroittuneita, kiharaoksaisia. Niiden habitukseen vaikuttavat sekä ympäristö että perimä (Kolkka, haastattelu 20.7.2011). Puut voivat pienestä koostaan huolimatta olla todella vanhoja.

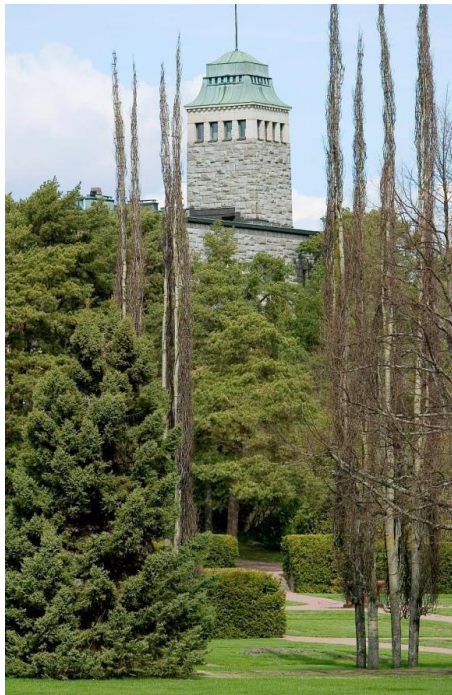
Muista havupuista alueella esiintyy hajapuustona kuusia sekä katajia. Linnan ympäristön pohjoinen puoli on osittain hoidettua puistometsää, jossa kasvaa useita luonnonlajeja. Puistometsässä esiintyy mäntyjen ja kuusien lisäksi mm. hieskoivuja, pihlajia, tervaleppiä sekä taikinamarjaa ja lehtokuusamaa. Linnan rinteiden alapuolella sijaitseva ns. tervaleppäkujanne on puiden koosta päätellen jätetty kasvamaan jo rakennusvaiheessa. Linnan itäpuolisen rinteiden alaosaan löytyy myös muutamasta kohtaa kuusen erikoista muotoa, mattokuusta (*Picea abies f. procumbens*). Kenttäkerroksessa esiintyy mm. puolukkaa, mustikkaa, kanervaa, vanamoja, juolukkaa se-

kä variksenmarjaa. Alueelta löytyy myös runsaasti tammen siementaimia. Luonnonvaraisena metsästä löytyy myös puiston havupuiden taimia, mm. douglaskuusia ja makedonianmäntyjä sekä harmaapihtoja.

Kasvihuonerakennusten lähellä olevalla pienellä kalliokummulla on monipuolinen ketokasvillisuus, jota ei voi olla huomaamatta. Alue sivuaa inventointialuetta mutta on sijainniltaan niin keskeinen, että se on syytä mainita. Kedolla esiintyy muun muassa sikoangervoa, mäkitervakkoa, kalliokieloja, ketomarunaa, keltamataraa, jänönapilaa, mäkikuismaa, pölkkyruohoa, keltamoaa, isomaksaruohoa, keto-orvokkia, mäkimeiramia ja kandaankoiransilmää. Osa kasveista on arkeofyyttejä eli muinaistulokkaita. Erikoisena saniaisena kallion raossa kasvaa myös liuskarauniainen. Kasvisto antaa osviittaa siitä, mitkä tyyppistä kasvillisuutta rakennetun puiston entisillä kalliokukkuloilla on mahdollisesti ennen kasvanut.

5.5 Maamerkit

Maamerkit ovat maisemassa näkyviä luonnonmuodostumia tai rakennelmia, jotka erottuvat selkeästi ympäristöstään. Maamerkki voi olla myös pienempi, alueen sisällä vaikuttava. (Rakennusperintö.fi. Kulttuuriympäristön ja korjausrakentamisen käsitteitä n.d.)

Kuva 30. Linna ja pylväshaavat sekä kuvan keskellä hiekkatiellä sijaitseva vanha mänty ovat kaikki Kultarannan alueen maamerkkejä (Kuva: Turun Sanomat).

Kultarannan alueen selkein maamerkki on itse graniittilinna ja varsinkin sen torni. Torni kohoaa lähes 40 metrin korkeuteen merenpinnasta selkeästi puuston yläpuolelle ja näkyy joka puolelle puistoa. Mäen päälle rakennettu graniittilinna hallitsee selvästi ympäristöään (Ruoff 1996, 16). Torni näkyy lisäksi Naantaliin ja Maskuun päin usean kilometrin päähän (Kuva

30). Maamerkkeinä voidaan pitää myös Medaljongin keskeltä kohoavia pylväshaapoja (Kuva 30). Pylväshaavat on istutettu 1960-luvun puolivälissä ja nykyisin ne ovat hyvin erottuva osa puistoa. Tällä hetkellä ne kohoavat 21 metrin korkeuteen ja näkyvät suurimpaan osaan puistoa. Parhaiten pylväshaavat erottuvat maisemasta Kultarannan alueen läpi kulkevalta ajo tieltä tai Ketjusta eli lännestä päin katseltaessa. Aluetta leimaavista saaristolaismänyistä maamerkinä voidaan pitää linnan alapuolella, Medaljongin pohjoispäässä keskellä hiekkateiden risteystä seisovaa vanhaa mäntyä (Kuvat 4 ja 30). Se on nähtävissä vanhoissa valokuvissa suurin piirtein samankokoisena kuin nykyään. Puun juurelta on olemassa vanhoja valokuvia, jossa puun ympärillä on ollut penkki. Penkki on ollut olemassa vielä 1960-luvun alussa (Kasvi, haastattelu 31.7.2012). Pienempänä maamerkinä voidaan mainita lisäksi Munkkimäen edustalla oleva suuri siirtolohkare (Kuva 7). Lohkareesta ei ole löytynyt mitään erityisiä tietoja, mutta todennäköisesti se on jätetty rakentamisvaiheessa tarkoituksella paikoilleen maamerkiksi Munkkimäen tai mahdollisesti jo aiemmin paikalla sijainneen Alitalon pihapiiriä rajaamaan. Kultarannassa on rakentamisaikana lohkottu paljon kallioita ja kiveä on hyödynnetty myös puiston alusrakenteissa sekä varsinaisissa kivirakenteissa. Lohkomisen jälkiä on näkyvissä edelleen eri puolilla aluetta. Munkkimäen lohkarin portin puoleisessa reunassa näkyy myös porausjälkiä, lohkarin on ehkä aiottu joskus hävittää. Nykyisin lohkarin on jäänyt hieman 1960-luvulla istutetun puuston katveeseen, mutta on kuitenkin selvästi havaittavissa.

5.6 Maiseman solmukohta ja huippupiste

Maiseman solmukohdalla ja huippupisteellä tarkoitetaan maiseman perustekijöiden leikkauspistettä tai kohtauspaikkaa (Rakennusperintö.fi. Kulttuuriympäristön ja korjausrakentamisen käsitteitä n.d.). Kultarannan puistosuunnitelmassa solmukohta on otettu selvästi huomioon. Se sijaitsee lehmuskujanteen pohjoispäässä, rannassa (Kuva 31). Tällä kohdalla puiston tasainen alue päättyy ja Linnaa ympäröivä jyrkkä kallioinen rinne alkaa (Ruoff 1996, 37). Siinä yhdistyy kolme maiseman perustekijää; ranta, tasanko ja jyrkkä rinne. Suoraviivainen Lehmuskujanne päättyy tähän puoliympyrän muotoiseen näköalapaikkaan. Aluetta reunustaa kivimuuri.

Maiseman huippupiste sijaitsee ylhäällä, kallioisen rinteiden päällä (Kuva 31). Graniittilinna on rakennettu huippupisteeseen. Kaukomaisemassa huippupiste erottuu linnan tornina (Kuva 30).

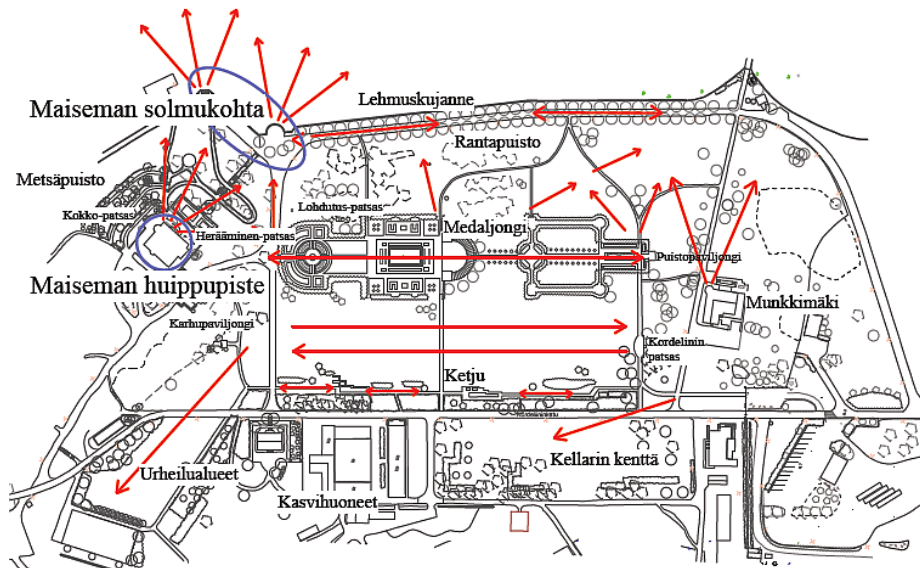
5.7 Tilat ja näkymät

Maisemasuunnittelussa käytetään kasveja ja kasviryhmiä tilanrajaamiseen. Istutusten avulla voidaan tehostaa, täydentää tai jopa hävittää tiloja. (Iisakkila 1977, 167). Myös luonnonkasveilla voidaan tietoisesti muodostaa rakennettuun ympäristöön tiloja.

Puiston tilat ja näkymät ovat nykyisin hieman erilaisia kuin alkuperäisessä Olssonien suunnitelmassa. Restauroinnin yhteydessä 1960-luvulla Maj-Lis Rosenbröijer avasi puiston tiloja poistamalla Medaljongin vierestä entisen

hyötypuutarhan alueen, aluetta halkoneen ns. hevoskastanjakujanteen sekä tenniskentän ja siihen liittyneen Tennispaviljongin. Ajatus näiden rakenteiden poistamisesta oli ollut esillä jo aiemmin; Gunnar Åbergin muutosehdotuksessa vuodelta 1963 oli päädytty samantyyppisiin ratkaisuihin. Tästä voi päätellä, että näitä muutoksia oli varmasti myös tilaajan puolelta harkittu jo pidempään. Åbergin suunnitelmaa ei kuitenkaan toteutettu alkua pidemmälle, joitain puita tosin ehdittiin poistaa. Rakennushallitus luovutti muutosehdotuksen Rosenbröjerin tehtäväksi 1963 (Uino 1979). Restaurointisuunnitelma valmistui 1964 ja samana vuonna työt puistossa käynnistyivät. Työt valmistuivat 1965, tosin kasvillisuutta tiedetään istutetun vielä vuonna 1967. Puiston keskelle valmistuivat näin laajat nurmikentät sekä kokonaan uusi puiston osa, Ketju. Urheilualueet siirrettiin puiston luoteiseen osaan. Nämä olivat restauroinnin suurimmat muutokset puiston tiloihin ja näkymiin.

Näkymä on näköalaa kapeampi, yhdestä katselupisteestä avautuva näköala tiettyyn suuntaan (Kuva 31). Puut, rakennukset tai maastonmuodot voivat kehystää näkymää ja tehostaa sitä valikoimalla kohteen erilleen muusta maisemasta. Näköala voi myös suuntautua tarkoituksella varsinaisen alueen ulkopuolelle. Maisema-käsite on yhdeltä merkitykseltään kaukonäky (Iisakkila 1979, 15).

Kuva 31. Puiston näköalat ja näkymät kulkureiteiltä hahmotettuna sekä maiseman solmukohta ja huippupiste.

Puiston tiloja tarkasteltaessa voidaan hahmottaa useita vierekkäin ja sisäkkäin olevia tiloja. Puiston maisematilaa hallitsee pohjoisessa Linnaa ympäröivä kalliainen metsäkukkula, idässä rantaa pitkin kulkeva lehmuskujanne, etelässä Munkkimäki lehtoinen sekä lännessä Ketju istutuksineen (Koskela 1970). Puistotila laajenee vielä hieman luoteeseen urheilualueille. Ketjun länsipuolelle jää aluetta halkova tie sekä kellarin edustan nurmikenttä istutuksineen. Sitä voidaan pitää omana, pienempänä avoimena

maisematilana. Kordelinin patsaan kohdalta, suuren nurmikentän laidalta avautuu laaja, avoin näkymä puistoalueeseen (Kuva 31). Näkymää rajavat Ketjun vuorimännyn, Medaljongin kuusiaita sekä pohjoisessa Karhupaviljongin takana kohoava kallioinen rinne. Ketjun ja medaljongin väliin jäävän ison nurmikentän molemmilla reunoilla kasvavat serbiankuusiryhmit sitovat puiston vanhan ja uuden osan toisiinsa. Karhupaviljongin edestä avautuu näkymä vastakkaiseen suuntaan sekä luoteeseen urheilualueille.

Suuren, avoimen puistoalueen ytimessä on sisempi tila, jossa sijaitsee puiston vanhin osa, kuusiaidalla geometrisesti rajattu Medaljonki. Medaljonki sisältää useita pienempiä ja suurempia suljettuja sekä osittain avautuvia huonemaisia tiloja (Koskela 1970). Medaljongin keskellä oleva pergola yhdistää Medaljongin kaksi tilaa, avoimemman pohjoisosan ja hiegan suljetumman eteläosan (Uino 2001, 111). Medaljongin arkkitehtoniiseen tyyliin kuuluva keskiakseli erottuu näkymänä, joka kulkee suihkulähteiden ja sinitarhan aurinkokellon rajaamaa suoraa pitkin ja on havaittavissa molempiin suuntiin katseltaessa. Näkymää reunustaa etelästä päin katsottuna voimakkaasti pystysuorana rajana pylväshaapakuja.

Ketju on pitkän laattapolun ympärille rakennettu, vanhan muotopuutarhan rinnakkaisommitelma (Puutarha 1965). Laattapolku kulkee kolmen pienen tilasommitelman läpi. Ketjusta avautuu pitkä, laattapolkua seuraileva kapea näkymä pituussuunnassa sekä avoimia näkymiä nurmikentälle päin. Kapea, laattapolun suuntainen näkymä on vuorimäntyjen, lehtipensasmassojen ja puiden rajaama. Näkymää elävöittävät Ketjun eri tilojen pienet korkeuserot.

Kuva 32. Lepäävä mänty rantapuistossa 2013.

Medaljongin ja lehmuskujanteen välissä olevaa aluetta, rantapuistoa jäsentävät vanhat, säästetyt havupuuryhmit sekä aluetta halkovat hiekkakäytävät. Rantapuisto on kokonaisuutena melko avointa tilaa, pensaskerros puuttuu kokonaan. Havupuiden alustat on nurmetettu, mikä saa aikaan vaikutelman istutetuista puistopuista. Rantapuistosta voi kuitenkin erottaa kolme avoimempaa tilaa. Etelässä Medaljongin ja lehmuskujanteen rajaama avoin nurmialue, keskellä ns. lepäävän männyn (Kuva 32) nurmialue sekä pohjoisessa Lohduttaja-patsaan alue. Lehmuskujanne muodostaa oman kapean ja pitkän tilan, juhlanan rantatien. Lehmuskujen latvukset rajaavat tilaa myös ”kattona”. Lehmuskujanteen pohjoispäästä avautuu laaja

näköala merelle ja Naantaliin päin sekä osittain suljettu näkymä lehmuskujanteelle päin.

Rantaan on rakennettu muurilla reunustettu näköalapaikka, joka on osittain lehmuksien latvustojen alla. Rantanäkymä myös mereltä päin tarkasteltaessa on ollut puiston suunnitteluvaiheessa tärkeä (Ruoff 1996, 37). Kultarantaan saavuttiin vesitse aina vuoteen 1934 asti, jolloin mantereen ja saaren yhdistävä Ukko-Pekan silta valmistui Naantalinsalmeen.

Kuva 33. Näkymä linnan pihalta Naantaliin päin 1920-luvulta (Kuva: Turun yliopiston arkisto).

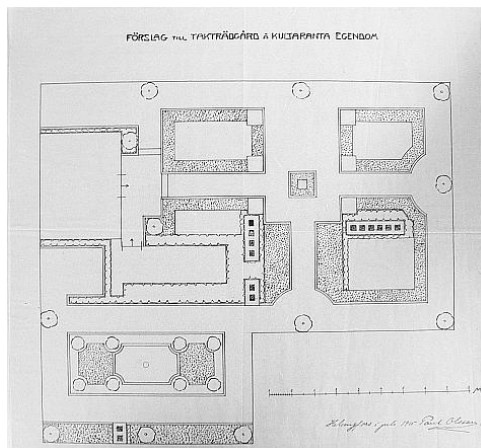
Linnan ympäristö eli Metsäpuutarha sisältää useita pieniä tiloja. Graniittilinnan edustalla on terassoitu etupiha jota kutsutaan Paratiisiksi siellä sijaitsevan veistoksen mukaan (Puutarha 1965). Paratiisi muodostaa selkeästi oman tilansa, jota reunustavat päärakennuksen lisäksi kivimuurit sekä havupuut. Paratiisista on yhteys kiviportaita pitkin rannassa sijaitsevaan lehmuskujanteeseen. Linnan itäpuolella sijaitsee kolme muureilla pengerrytettyä terassia, jotka muodostavat kukin oman pienen tilansa, niistä muodostavat selkeän tilasarjan. Tilarakenne on terassien osalta vuosien myötä puuston kasvun vuoksi hämärtynyt.

Kuva 34. Sama kohta kuvattuna 2012

Länsipuolelta voi erottaa vielä omana tilanaan ns. pikkulinnan pihan, jota rajaa rakennus, holvikaari pikkulinnan ja linnan portaiden välissä sekä kivimuurit ja kasvillisuus. Linnan etupihalta on aiemmin avautunut näkymät Medaljonkiin sekä Naantaliin päin. Nykyisin nuo näkymät ovat osin sulkeutuneet puuston kasvun myötä (kuvat 33 ja 34). Linnasta näkymät ovat edelleen havaittavissa.

Linnan katolla on ollut aikoinaan myös Suomen ensimmäinen kattopuutarha (Kuva 35). Se on kuitenkin jouduttu purkamaan jo 1919, sillä sen epäiltiin aiheuttaneen kosteusvaurioita (Halila 1974, 203).

Kuva 35. Kattopuutarhan suunnitelma (Kuva: Olssonin kokoelmat, Arkkitehtuurimuseo).

Metsäpuutarhaa, Medaljongia ja Ketjua lukuun ottamatta puiston suuri maisematila on varsin avointa, laajojen nurmikenttien pohjustamaa yksittäisten puiden ja puuryhmien muodostamaa avointa tilaa. Ainoat tiheimmät istutetut lehtipuuryhmät löytyvät Kordelinin patsaan taustalla olevasta rinteestä sekä Munkkimäen huvilan ympäristöstä.

Svante Olsson on suunnitelmissaan aikoinaan suosinut laajoja nurmialueita ja häntä on myös kritisoitu niiden suunnittelusta. Helsingin Tähtitorninvuoren rakentamisvaiheessa 1900-luvun alussa helsinkiläiset pilkkasivat ”pastoraalista nurmilakeutta lehmäparatiisiksi ja Skånen tasangoksi”, viitaten Olssonin skånelaiseen syntyperään (Häyrynen 1999, 20). Arvosteluissa esitettiin vaatimuksia kansallisesta puutarhatyylistä, jonka olisi tulut ilmetä kotimaisten maisematyyppien jäljittelynä. Yksi äänekkäimmistä arvostelijoista oli arkkitehti Lars Sonck.

Kultarannan suunnitelmassa kotimaista maisematyyliä löytyy mm. Metsäpuutarhan kallioilta, saaristolaismännyistä sekä rantapuiston säästetyissä havupuuryhmissä. Paul Olsson toteaa kirjoittamassaan Suomen puutarhataidetta (1947) kirjassa: ”Puisto, jossa suurten puiden pitkät iltavarjot heittyvät tasaisesti aaltoilevalle nurmikolle, vaikuttaa hyvin hoidetulta.”

Puiston nykyiset nurmilakeudet Medaljongin länsipuolella ovat Maj-Lis Rosenbröijerin käsialaa.

6 YHTEENVETO

Kultarannan puisto on selkeästi arkkitehtoninen sommitelma, jonka olennaisen osan muodostaa luonteeltaan elävä, uudistuva ja katoava kasvillisuus. Puistossa on jo alkuaan erotettavissa myös kaksi eri tyyliä; muotopuutarhan arkkitehtoninen tyyli sekä metsäpuutarhan ja rantapuiston englantilainen maisemapuutarhatyyli. Restauroinnin yhteydessä puistoon tuli myös modernismia. Siirtymät tyylistä toiseen esiintyvät kuitenkin luontevasti rinnakkain.

Puiston puutarhakasvillisuudessa voi selvästi erottaa kaksi eri aikakautta. Alkuvuosien istutuksista on jäljellä kuusiala, lehmukset, Munkkimäen ympäristön jalot lehtipuut sekä etenkin linnan ympäristössä olevat havupuut ja joitain yksittäisiä lehtipuita. Toinen selkeä vaihe on restauroinnin aikainen kasvillisuus, josta on jäljellä lähinnä puuvartisia kasveja. Puistoon on vuosien mittaan istutettu paljon paikkaistutuksia, joilla on yleensä täydennetty jo olemassa olevia alueita. Perennojen osuus kasvillisuudesta on Metsäpuutarhaa lukuunottamatta melko vähäinen. Lahjoituspuita on tällä hetkellä noin kaksikymmentä.

Puiston arvottamisessa ensimmäisenä nousee esille sen historiallinen arvo. Historialliseksi puutarhaksi alue on liki satavuotiaana vielä melko uusi, mutta ilman Kordelinin ajatusta kesähuvilasta ei Kultarannan huvilatilaa puistoinen olisi. Kordelinin äkillisen kuoleman jälkeen tapahtuneet omistajanvaihdokset ja Kultarannan päättyminen tasavallan presidentin kesävirka-asunnoksi ovat kaikki tärkeitä, historiallisia tapahtumia. Presidenttien aikana Kultarannassa on järjestetty useita merkittäviä tilaisuuksia ja puisto on monta kertaa tarjonnut valtiovierailuille sekä muille tapahtumille upeat puitteet.

Puutarha- ja rakennustaiteellinen arvo ovat myös kiistattomia, tästä on osoituksena vanhojen rakennusten ja puistonosien suojelupäätös vuodelta 1994. Kultaranta on parhaiten säilyneitä Olssonien puistosuunnitelmia. Suuri osa Paul Olssonin töistä on tuhoutunut sodissa, palstoitettu osiin tai otettu muuhun käyttöön (Arkkitehtuurimuseo, arkkitehtiesittely n.d.). Kultarannan restaurointi on myös Maj-Lis Rosenbröijerin uran näkyvimpiä restaurointitöitä.

Puistolla on myös luonto- sekä käyttöarvoja. Puiston mittakaava on melko suuri, se on lähes yhtä pitkä kuin vastakkaisella rannalla sijaitseva Naantalin vanhan kaupungin alue. Koska alue on suurimman osan vuodesta suljettu, se on hyvin rauhallinen elinympäristö monille lajeille. Puiston virkistyskäyttöarvosta kertoo parhaiten kesäiset perjantai-illat, kun portti on avoinna yleisölle. Puistoon tutustuu vuosittain arviolta noin 20000 henkilöä ryhmissä sekä avoimen portin iltoina lukematon määrä turisteja.

Kasvillisuuden puolesta Kultarantaa voidaan pitää istutetun puutarhakasvillisuuden ja luonnonkasvillisuuden vuorovaikutuksen tuloksena. Puisto

ei ole istutettujen monivuotisten kasvien suhteen erityisen lajirikas. Vanhaa lajistoa on jäljellä melko vähän, lähinnä puita. Olssonien suunnitelmassa pensaiden osuus on ollut pieni ja suurin osa vanhoista pensaista on hävinnyt, vanhoja perennaryhmiäkään ei ole tiettävästi jäljellä. Restauroinnin aikana 1960-luvulla oli tapana käyttää suuria, yhden lajin massaistutuksia. Yhden lajin istutuksissa on olemassa vaara, että jokin tauti tai tuholainen voi kerralla tuhota koko kasvuston. Näistä on olemassa esimerkkejä myös Kultarannasta, esim. 1960-luvun alppirusuja on jouduttu poistamaan niihin iskeytyneen sienitaudin vuoksi. Kultarannan puiston kasvillisuudessa vanhat saaristolaismännyt ovat aluetta voimakkaimmin leimaava elollinen maisemarakenne. Metsäpuutarhaa olisi vaikea kuvitella ilman kiharaoksaisten mäntyjen luomaa tummaa vehreyttä ja tunnelmaa. Paul Olssonin tiedetään painottaneen kotimaisen luonnon arvostusta puutarhataiteessa. Olssonien suunnitelmassa saaristolaismännyt on tarkoituksella jätetty kasvamaan ja tukemaan istutettua lajistoa ja restauroinnissakin männyt on huomioitu niitä korostamalla. Mäntyistutukset 1960-luvulta sopivat myös Kultarannan maisemaan vaikka männyistä ei kiharaoksaista saaristolaismäntyjä tulekaan. Alkuperäisessä Olssonien suunnitelmassa oli runsaasti myös kukkivia puita; pitkä hevuskastanjakuja sekä runkosyreenikuja puutarhahuvilalta rannan suuntaan. Molemmat kujat on sittemmin heikkokuntoisina poistettu. Restauroinnin aikaisia kukkivia puita ovat paratiisiomenapuut, mutta ne jäävät hieman katseilta sivuun. Kukkivia pensaita 1960-luvulta olivat myös alppirusut, joita on vielä hieman jäljellä linnan ympäristössä.

Dendrologisessa mielessä kiinnostavinta kasvillisuutta ovat alkuperäiset havupuut linnan ympäristössä sekä vanhat kuriilienlehtikuuset. Puiston arvokkaimpia istutettuja puita on hankala määritellä mutta vanhat kanadanhemlokit, douglaskuuset, harmaapihdat, makedonianmännyt ja kuriilienlehtikuuset ovat jo melko harvalukuisina, lähes satavuotiaina maisemallisesti komeita ja arvokkaita yksilöitä. Lehmuskujanne on myös kokonaisuutena arvokas samoin kuin Munkkimäen ympäristön jalot lehtipuut. Restauroinnin aikaisista istutuksista näkyvimvät ovat pylväshaavat, niistä puisto nykyään tunnetaan. Ketjun puu- ja pensasryhmät sekä suuren nurmialueen havuistutukset ovat myös näkyvästi esillä.

Puiston koristearvoon vaikuttaa kesäaikaan huomattavasti suuret ryhmäkasvi-istutukset sekä ryhmäruusut. Alkuperäisessä Olssonien suunnitelmassa ryhmäkasvien osuus oli huomattavasti pienempi, Ruusutarha sen sijaan oli nykyistä suurempi. Myös Ketjun ryhmäkasvi-istutukset ovat nykyään huomattavan suuret, aiemmin siellä on ollut enemmän perennaryhmiä. Ryhmäkasvien suuren osuuden takia puisto näyttää muina vuodenaikoina hieman paljaalta. Puiston kasvillisuus on kuitenkin suunniteltu niin, että suurin kukkaloisto osuu juuri kesäaikaan, kun presidenttipari on paikalla.

Kuten Firenzen julistuksessaakin todetaan, historiallisen puiston ylläpito vaatii pitkän tähtäimen ohjelmallista suunnittelua niin, että käytettävä kasvimateriaali vastaa puutarhan eri tyyliin ja historiallisiin kehitysvaiheisiin sopivaa lajistoa. Lajivalintojen tulisi tukea myös luonnon monimuotoisuutta. Tämä ohje pätee hyvin myös Kultarannan puistoon.

LÄHTEET

- Arkkitehtiesittely Olsson, Paul. Arkkitehtuurimuseo, n.d. Viitattu 3.3.2013.
<http://www.mfa.fi/arkkitehtiesittely?apid=16591931>
- Donner, J. 2010. Puutarhojen historiallähteet. Historiallisten puistojen ja puutarhojen inventointikoulutus. Seminaari 14.6.2010. Turun yliopisto. Seminaarin muistiinpanot.
- Firenzen julistus 1981. Icomos & IFLA. Viitattu 27.1.2013.
<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=9392&lan=fi>
- Halila, A. 1974. Alfred Kordelin. Porvoo: WSOY.
- Hautamäki, R. 2000. Portti puutarhaan – Historiallisten puutarhojen inventointiopas. Helsinki: Museovirasto.
- Honkanen, J. 4.2.2013. Ruutukartoitus. Vastaanottaja Terho Marttila. [sähköpostiviesti]. Viitattu 5.2.2013.
- Häyrynen, M. 1999. Tähtitorninvuoren maiseman historiaa. Teoksessa Laakkonen, S., Laurila, S. & Rahikainen, M. (toim.). Nokea ja pilvenhataroita – Helsinkiläisten ympäristö 1900-luvun vaihteessa. Helsingin kaupunginmuseo, Narinkka. s.6-28
- Häyrynen, M. 2010. Johdanto. Historiallisten puistojen ja puutarhojen inventointikoulutus. Seminaari 14.6.2010. Turun yliopisto. Seminaarin muistiinpanot.
- Iisakkila, L. 1977. Perustietoa maisemaan vaikuttavista luonnontekijöistä. Espoo: Otapaino.
- Jansson, A. 1999. Puunhoidon abc. Viherympäristöliitto ry:n julkaisu 8. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino oy.
- Jääskeläinen, L. 2002. Kasvit – elävää kulttuuriperintöä. Maatiainen ry. Viitattu 27.1.2013.
http://www.maatiainen.fi/tekstit/kasvit_ekp.htm
- Karhu, N. Vihreät jättiläiset, Suomen paksuimmat puut. Vammala: Dendrologian seura.
- Kinnanen, H. 4.3.2013. Kultarannan omenalajikkeet. Vastaanottaja Terho Marttila. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 7.3.2013.
- Koskela, L. 1970. Kultaranta, presidentin kesäasunto. Helsingin yliopisto, puutarhatieteen laitos. Laudatur-työ.

Kulttuuriympäristön ja korjausrakentamisen käsitteitä. Ympäristöministeriö ja Museovirasto. Viitattu 23.3.2013.

http://www.rakennusperinto.fi/muuta_sisaltoa/kasitteisto/#maiseman

Laserkeilaamalla tarkkaa kolmiulotteista tietoa. Maanmittauslaitos. Viitattu 1.2.2013.

<http://www.maanmittauslaitos.fi/laserkeilaus>

Lientola, E. 2010. Paikkatiedon keruu Trimblen GPS-laitteilla. Paikkatiedon perusteet-opintojakson verkkoluentomateriaali, moodle. Hamk. Viitattu 17.4.2013

Lindström, F.J. 1923. Alfred Kordelin. Porvoo: WSOY.

”Moni on kakku päältä kaunis...”, Turun Sanomat. 28.7.1928, 1.

Mäenpää. S. 2013. GPS-paikkatieto, tallentaminen maastossa. Seminaari, Lepaa. 29.1.2013. HAMK. Seminaarin muistiinpanot.

Myllymaa, J. 2013. Novapoint Iris. Seminaari, Lepaa. 29.1.2013. Hamk. Seminaarin muistiinpanot.

Perttula, A. Uusittu Kultaranta. Puutarha, vuosikerta 68. 8/1965, 442-444.

Puiden kuntokartoitustiedote 2012. Suomen puunhoidon yhdistys ry. Viitattu 5.3.2013.

<http://www.suomenpuunhoidonyhdistys.fi/Tiedotteet.php>

Rosengren, C. 2012. Suunnittelijan näkökulma RT-kortin tarpeisiin ja hyötyihin. Historiallisten puutarhojen RT/infraohjekortti suojelun, kunnostuksen ja hoidon tukena. Seminaari, Helsinki. 5.10.2012. Turun yliopisto. Seminaarin muistiinpanot.

Ruoff, E. 1996. Kultaranta – Gullranda, a summer home in Finland. Porvoo: WSOY.

Suominen, A-L. 1995. Villa Kultaranta. Linna ja sen asukkaat 1910- ja 1920-luvulla. Turun yliopisto, historian laitos. Pro gradu-tutkielma.

Suominen L. 2002. Kultarannan puisto-oppaan suunnittelu. Hamk. Maisemasuunnittelun koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Tegel, S. 2012. Helsingin kaupungin ohjeistus puistojen kulttuurilajien inventoimiseksi - kasvillisuusinventoinnin menetelmät historiallisissa puutarhoissa. Viitattu 28.2.2012.

<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/www/Tietopaketti/Kasvigeenivarat/Seminaarit%20ja%20tapahtumat/Satu%20Tegel%20Inventointikurssi%2013062012.pdf>

Olsson, P. Kultarannan puutarha. Puutarha. 6/1917, 87-92.

Olsson, P. 1947. Suomen puutarhataidetta. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Rakennusperintörekisteri. 2011. Kulttuuriympäristön rekisteriportaali. Museovirasto. Viitattu 17.4.2013.

http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx?sovellus=rapea&taulu=T_KOHDE&tunnus=200092

Suomen puutarhoja – Trädgårdar i Finland. 1949. Esittely Suomen puutarhista ja puutarhaelinkeinoista. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Kivi.

Uino, P. 1979. Villa Kultarannan puutarha-arkkitehtuuri. Helsingin yliopisto, taidehistorian laitos. Laudatur-työ.

Uino, P. 2001. Kultarannan puutarha – Alfred Kordelinin huvilasta presidentin kesäparatiisiksi. Teoksessa Häyrynen, M. (toim.) Hortus Fennicus - Suomen puutarhataide. Helsinki: Viherympäristöliitto ry ja Puutarhataiteen seura ry, 106-113.

HAASTATTELUT

Kasvi, A. 2012. Puutarhaneuvos. Haastattelu 31.7.2012.

Kolkka, K.L. 2011. Dendrologi, hortonomi, lehmusasiantuntija. Lehmusinventointi Kultarannassa ja haastattelu 20.7.2011.

Suomen visaseura, 2012. Vierailu Kultarannassa ja haastattelu 29.11.2011.

Tuominen, M. 2012. Puutarhaneuvos. Haastattelu 21.9.2012.

ARKISTOT

Alfred Kordelinin säätiö

Arkkitehtuurimuseo

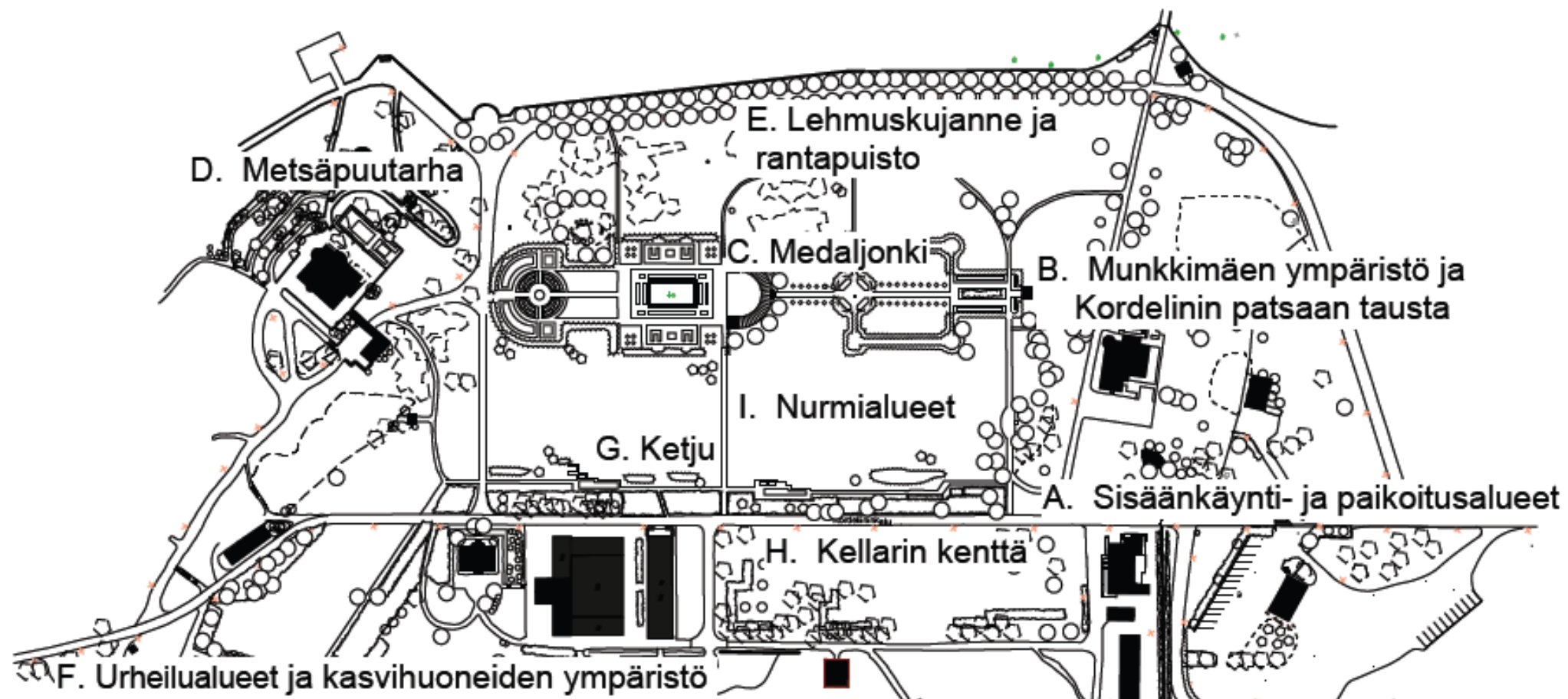
Naantalin museo

Loviisan kaupunginarkisto

Tasavallan presidentin kanslian arkisto

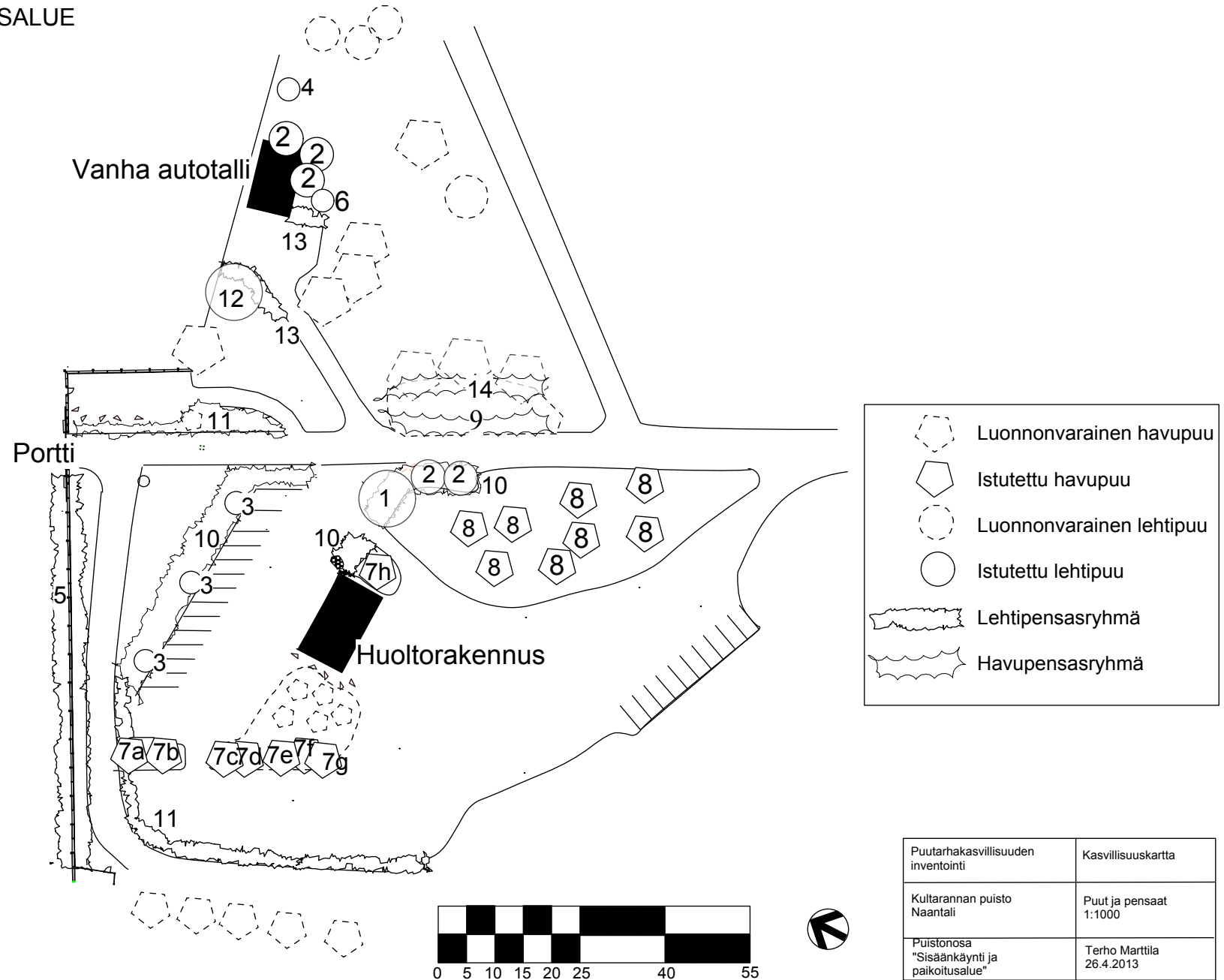
Turun yliopiston arkisto

INVENTOINTIALUEET

A. SISÄÄNKÄYNTI JA PAIKOITUSALUE

1. *Acer platanoides*
2. *Acer tataricum* subsp. *ginnala*
3. *Aesculus hippocastanum*
4. *Carpinus betulus*
5. *Diervilla sessifolia* 'Cool Splash'
6. *Fagus sylvatica* 'Atropunicea'
7. *Larix decidua*
8. *Larix* spp.
9. *Pinus mugo*
10. *Rosa rugosa* 'Hansa'
11. *Rosa nitida*
12. *Sorbus intermedia*
13. *Spiraea* 'Arguta'
14. *Taxus cuspidata*

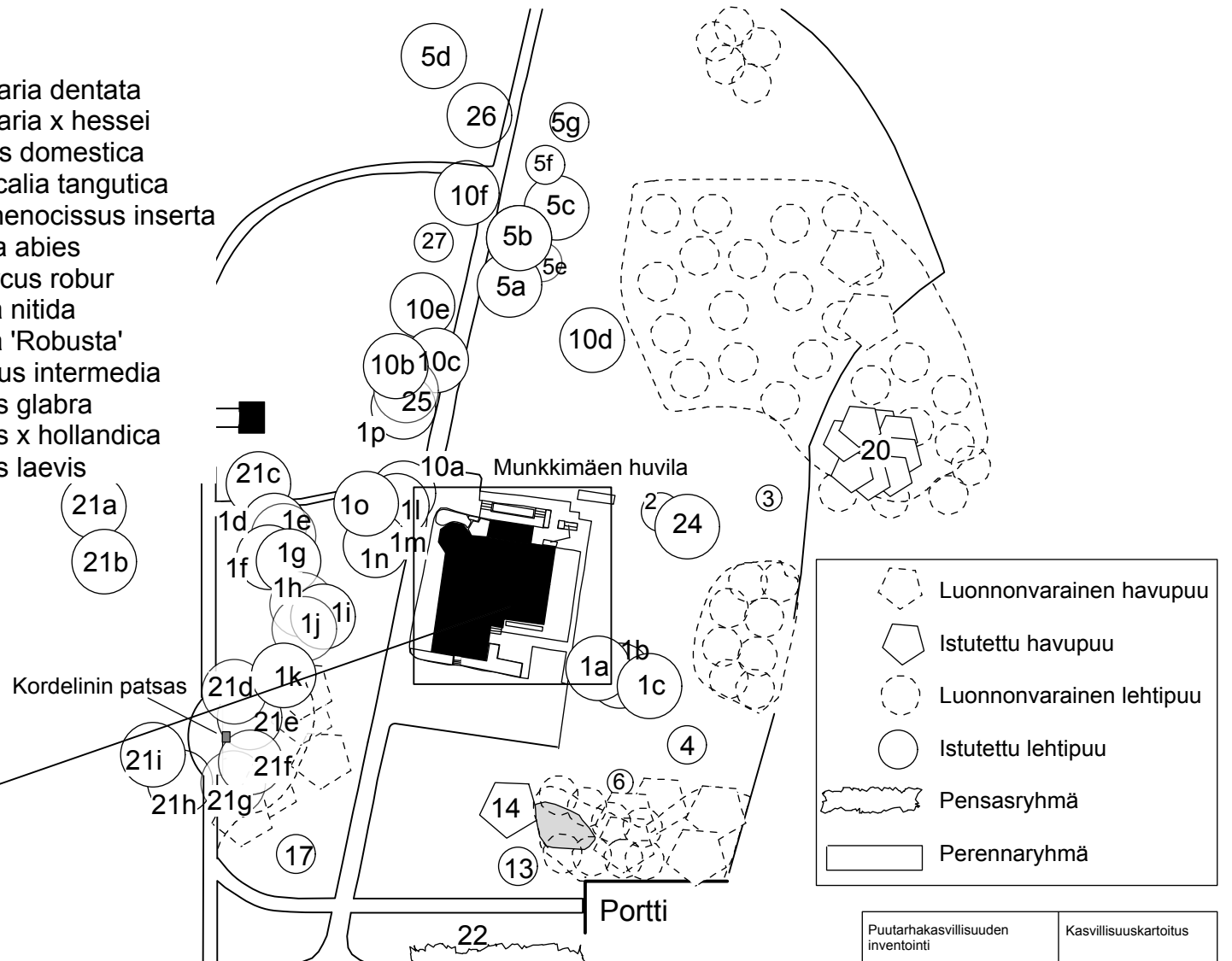
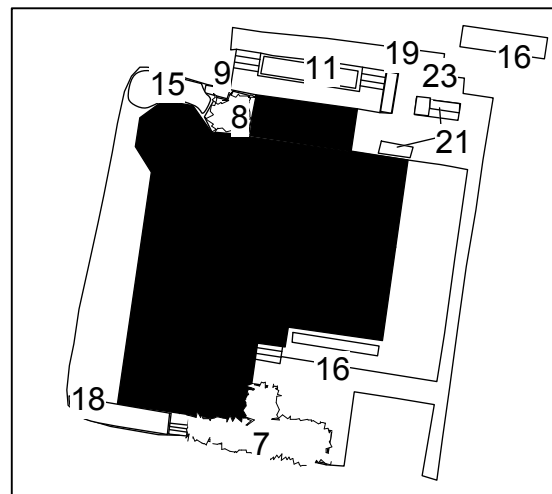

LIITE 2

Puutarhakasvillisuuden inventointi	Kasvillisuuskartta
Kultarannan puisto Naantali	Puut ja pensaat 1:1000
Puustonosa "Sisäänkäynti ja paikoitusalue"	Terho Marttila 26.4.2013

B. MUNKKIMÄEN YMPÄRISTÖ JA
KORDELININ PATSAAN TAUSTA

1. <i>Acer platanoides</i>	15. <i>Ligularia dentata</i>
2. <i>Acer tataricum</i> ssp. <i>ginnala</i>	16. <i>Ligularia x hessei</i>
3. <i>Aesculus hippocastanum</i>	17. <i>Malus domestica</i>
4. <i>Betula papyrifolia</i>	18. <i>Sinacalia tangutica</i>
5. <i>Betula pubescens</i> 'Dalecarlica'	19. <i>Parthenocissus inserta</i>
6. <i>Betula pubescens</i> 'Rubra'	20. <i>Picea abies</i>
7. <i>Dasiphora fruticosa</i>	21. <i>Quercus robur</i>
8. <i>Diervilla sessifolia</i>	22. <i>Rosa nitida</i>
9. <i>Eonumus fortunei</i>	23. <i>Rosa</i> 'Robusta'
10. <i>Fraxinus excelsior</i>	24. <i>Sorbus intermedia</i>
11. <i>Hemerocallis fulva</i>	25. <i>Ulnus glabra</i>
12. <i>Hosta undulata</i>	26. <i>Ulnus x hollandica</i>
13. <i>Juglands mandshurica</i>	27. <i>Ulnus laevis</i>
14. <i>Larix gmelinii</i> var. <i>japonica</i>	

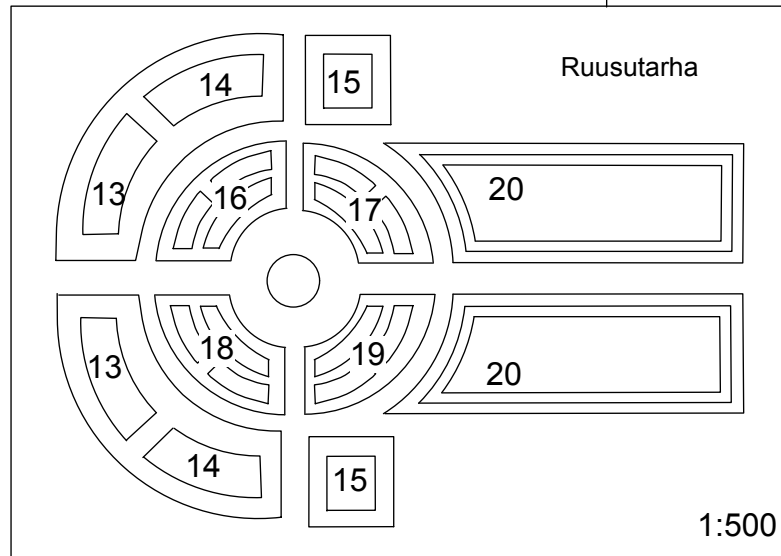
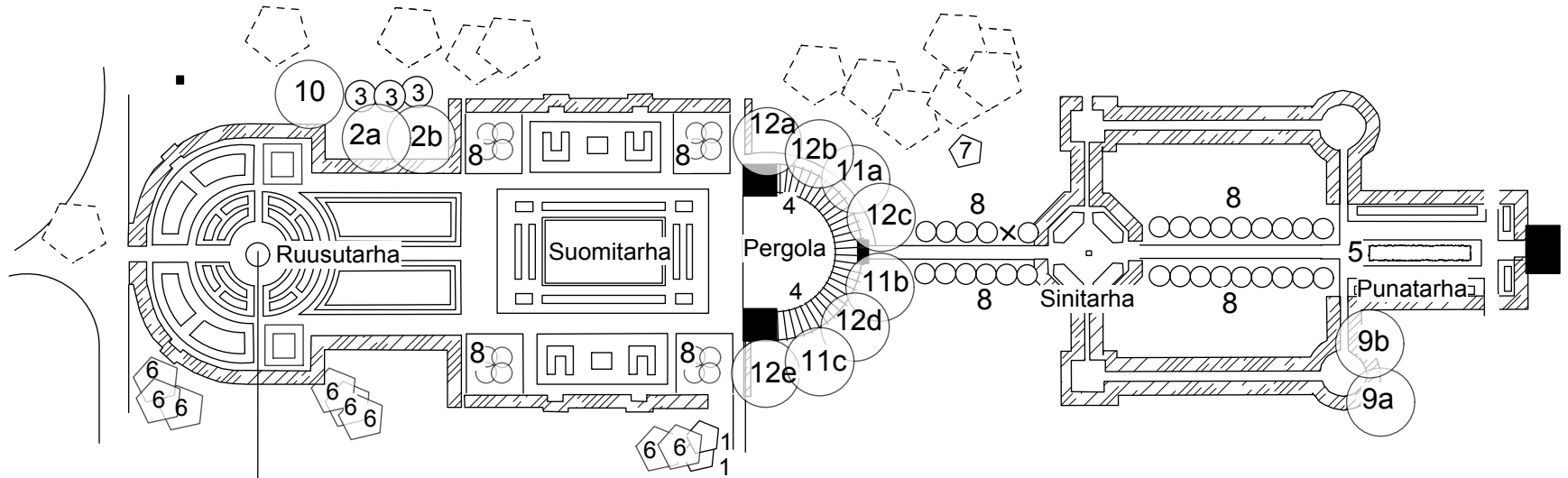

LIITE 3

Puutarhakasvillisuuden inventointi	Kasvillisuuskartoitus
Kultarannan puisto Naantali	Puut, pensaat ja perennat 1:1000
Puistonosa "Munkkimäen ympäristö ja Kordelinin patsaan tausta"	Terho Marttila 26.4.2013

C. MEDALJONKI

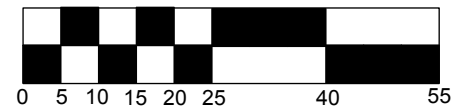
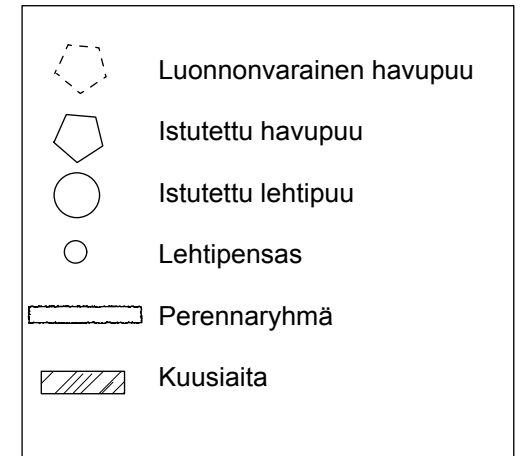
1. Abies koreana
2. Acer platanoides
3. Coryllus avellana
4. Parthenocissus inserta
5. Phlox paniculata
6. Picea omorica
7. Pinus cembra
8. Populus tremula 'Erecta'
9. Quercus robur
10. Quercus rubra
11. Tilia cordata
12. Tilia x europaea

LIITE 4

Rosa:

13. 'Kiss me'
14. 'Last tango'
15. 'Super hero'
16. 'Nina Weibull'
17. 'Amsterdam'
18. 'Tornado'
19. 'Tellervo'
20. 'Sommerwind'

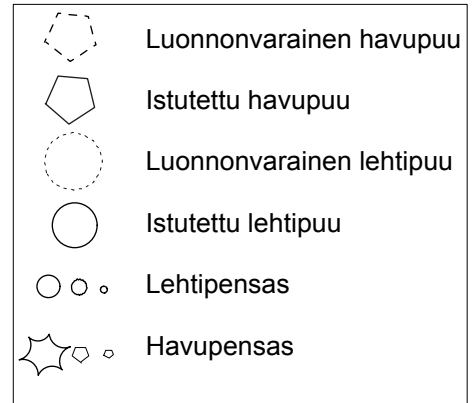
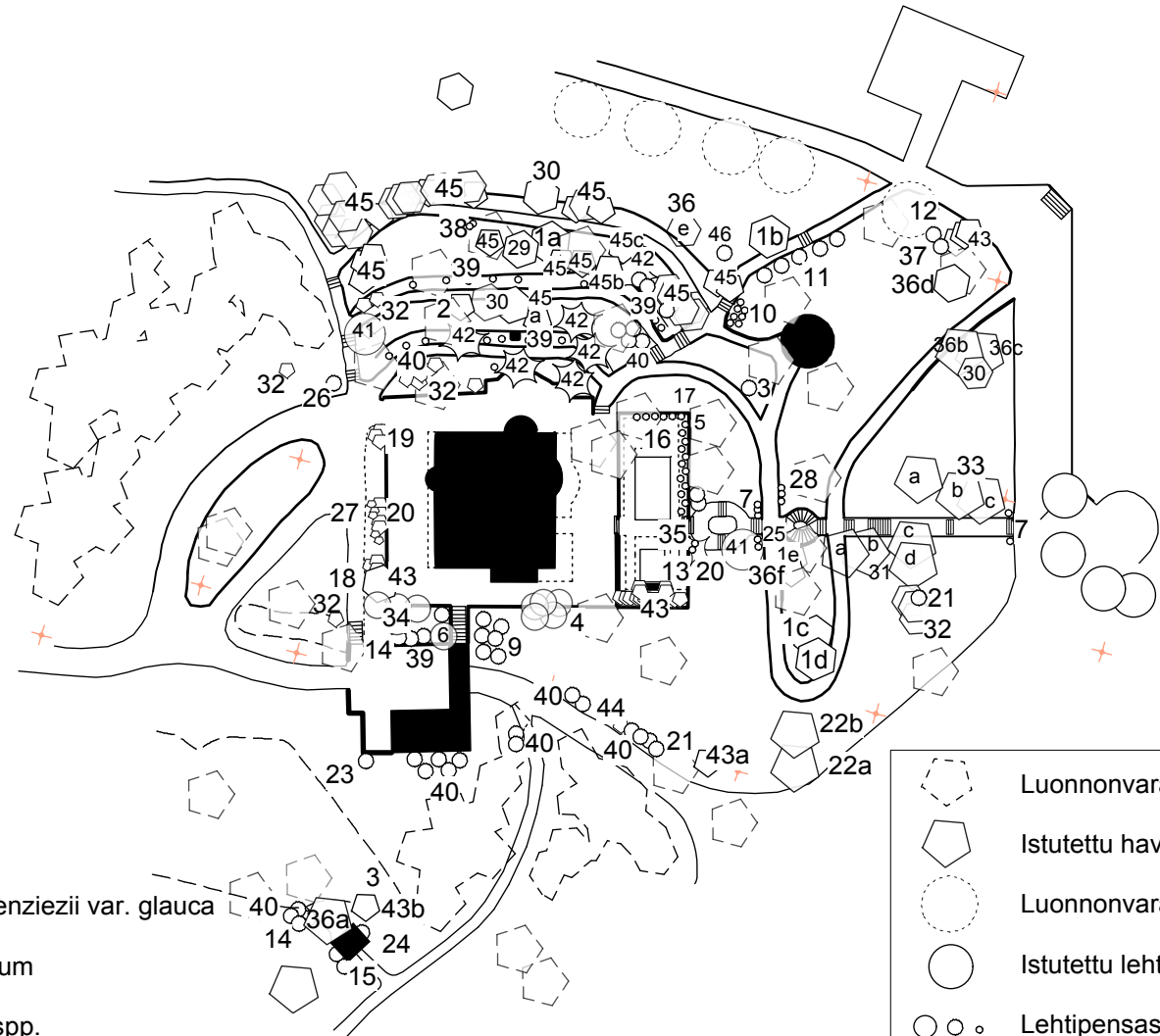

Puutarhakasvillisuuden inventointi	Kasvillisuuskartta
Kultarannan puisto Naantali	Puut, pensaat ja perennat 1:1000
Puistonosa "Medaljonki"	Terho Marttila 26.4.2013

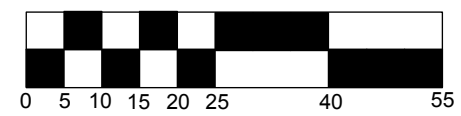
D1. METSÄPUUTARHA
Puut ja pensaat

1. Abies concolor
2. Abies sibirica
3. Berberis thunbergii
4. Betula alleghaniensis
5. Celastrus orbiculatus
6. Cercidiphyllum japonicum
7. Chaenomeles japonica
8. Cotoneaster ssp
9. Coryllus avellana
10. Cytisus glaber
11. Dasiphora fruticosa
12. Eonymus commutata
13. Eonymus nanus var. turcestanicus
14. Forsythia ovata
15. Hippophae rhamnoides
16. Hydrangea 'Endless summer'
17. Hydrangea petiolaris
18. Juniperus communis
19. Juniperus horizontalis
20. Juniperus sabina
21. Laburnum alpinum
22. Larix decidua
23. Lonicera caerulea
24. Lonicera dioica
25. Mahonia aquifolium
26. Malus toringo var. sargentii
27. Microbiota decussata
28. Parthenocissus inserta

29. Picea mariana
30. Picea pungens
31. Pinus cembra
32. Pinus mugo
33. Pinus peuce
34. Prunus cerasus
35. Prunus tenella
36. Pseudotsuga menziesii var. glauca
37. Ribes alpinum
38. Ribes glandulosum
39. Rosa spp.
40. Rhododendron spp.
41. Sorbus aucuparia
42. Taxus cuspidata
43. Thuja occidentalis
44. Thuja spicata
45. Tsuga canadensis
46. Viburnum lantana

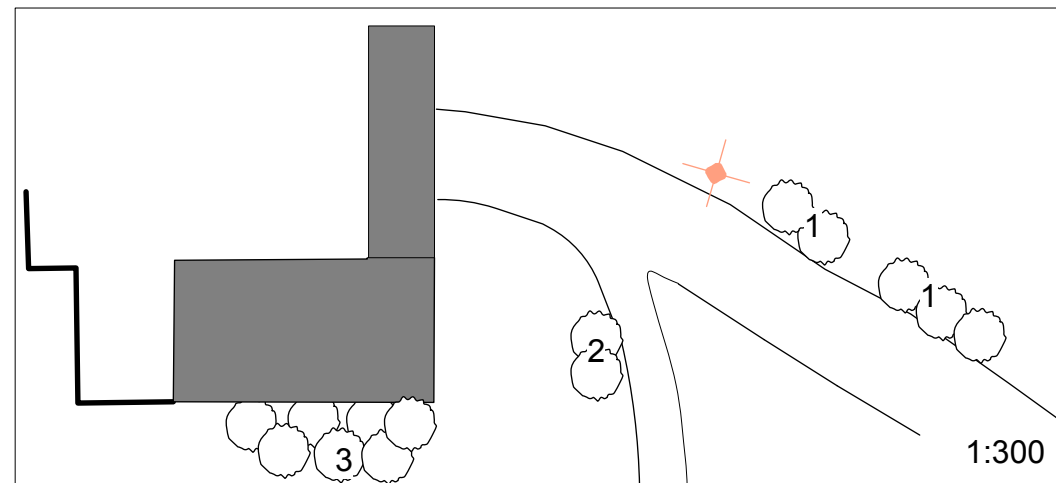
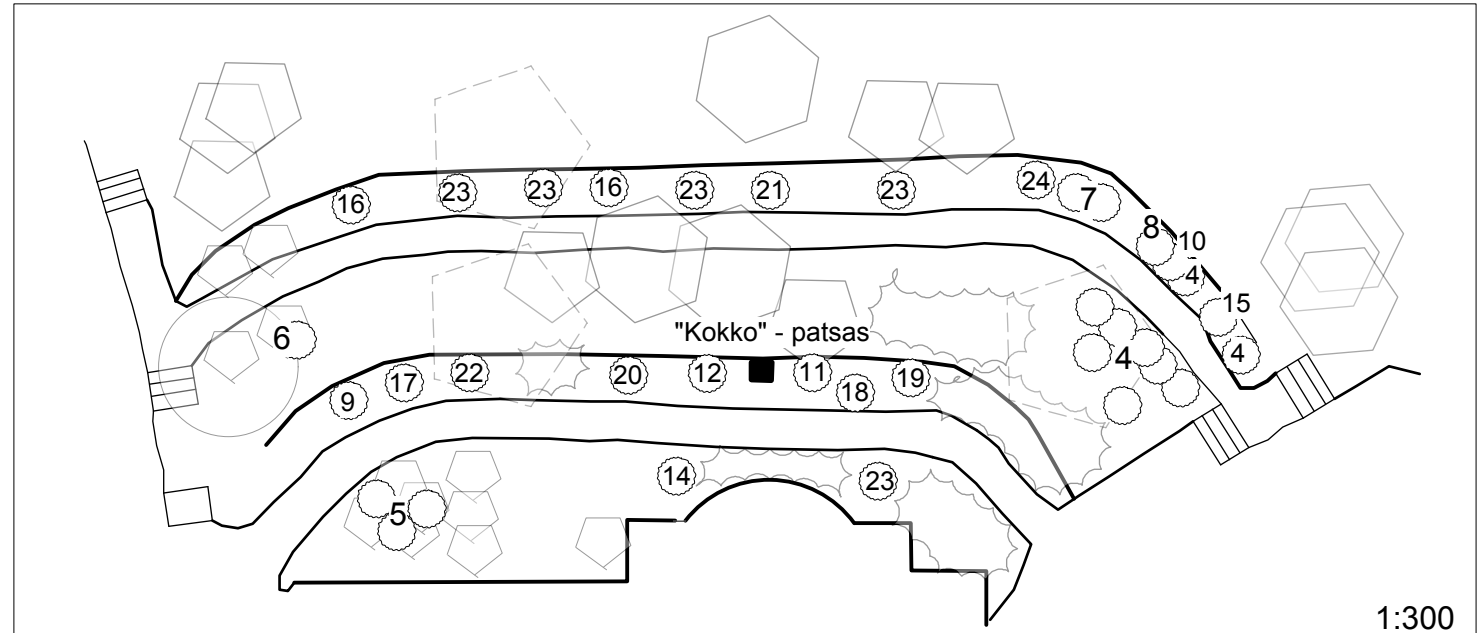

Puutarhakasvillisuuden inventointi	Kasvillisuuskartta
Kultarannan puisto Naantali	Puut ja pensaat 1:1000
Puistonosa "Metsäpuutarha"	Terho Marttila 26.4.2013

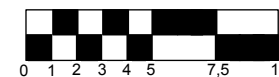

D2. METSÄPUUTARHA
Alppiruusut, atsaleat
ja ruusut

1. Rhododendron 'Catawbiense grandiflorum'
2. Rhododendron 'Elviira'
3. Rhododendron 'Helsinki university'
4. Rhododendron x 'Dr. Jacobi'
5. Rhododendron x 'Golden lights'
6. Rhododendron x 'Mandarin lights'
7. Rhododendron x 'Unique'
8. Rosa 'Carolina'
9. Rosa centifolia 'Bullata'
10. Rosa 'de Rescht'
11. Rosa 'John Cabot'
12. Rosa 'Louis Odier'
13. Rosa 'Maidens blush'
14. Rosa majalis 'Tornedal'
15. Rosa 'Marie Graebnerae'
16. Rosa pimpinellifolia 'Juhannusmorsian'
17. Rosa pimpinellifolia 'Plena'
18. Rosa 'Pohjolan kuningatar'
19. Rosa 'President de Seze'
20. Rosa 'Rosa mundi'
21. Rosa rugosa 'Martta'
22. Rosa 'Sanctra'
23. Rosa spp.
24. Rosa 'Tarja Halonen'

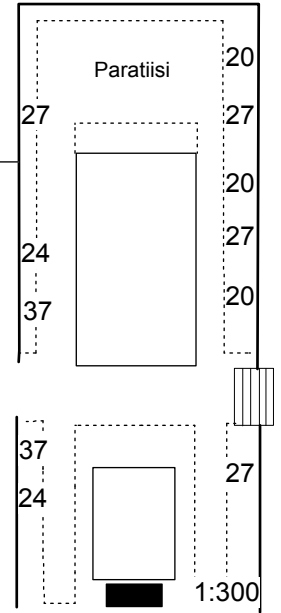
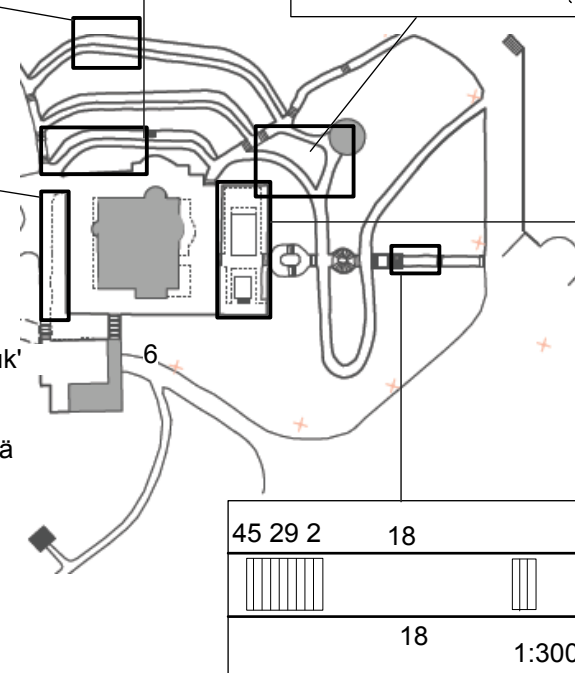
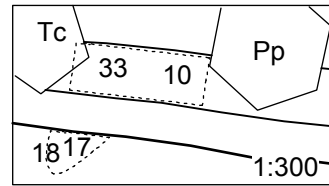
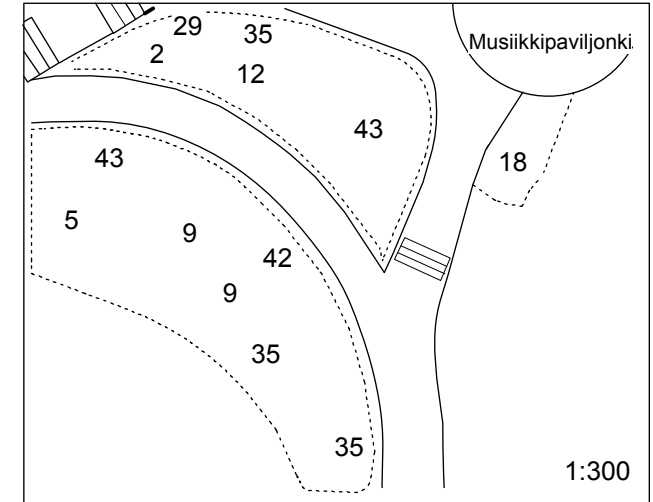
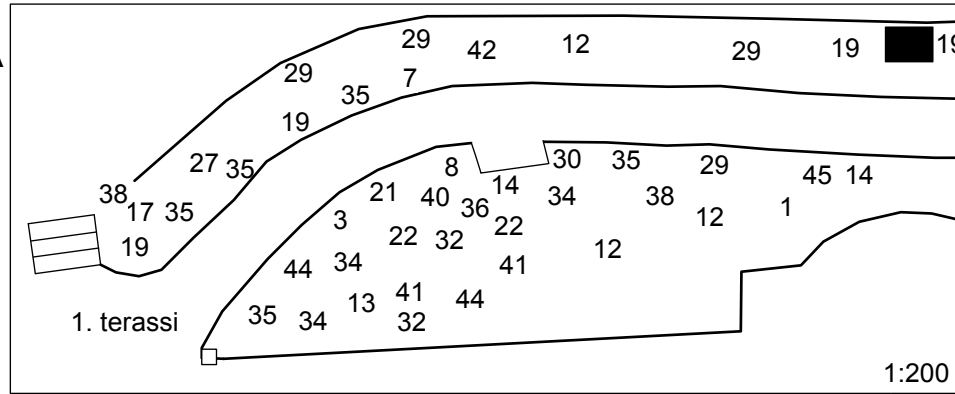
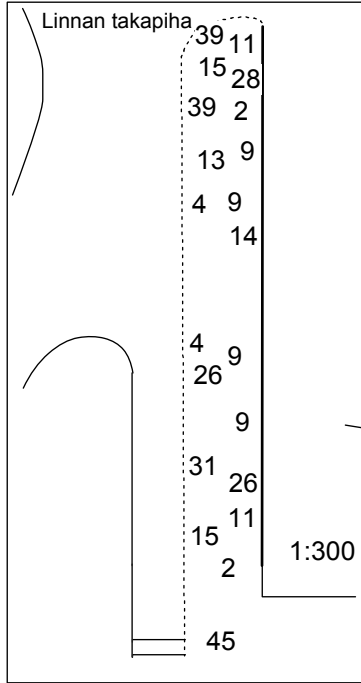

LIITE 5/2

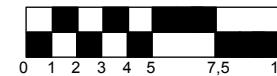
Puutarhakasvillisuuden inventointi	Kasvillisuuskartta
Kultarannan puisto Naantali	Alppiruusut, atsaleat ja ruusut 1:300
Puistonosa "Metsäpuutarha"	Terho Marttila 26.4.2013

D3. METSÄPUUTARHA Perennat

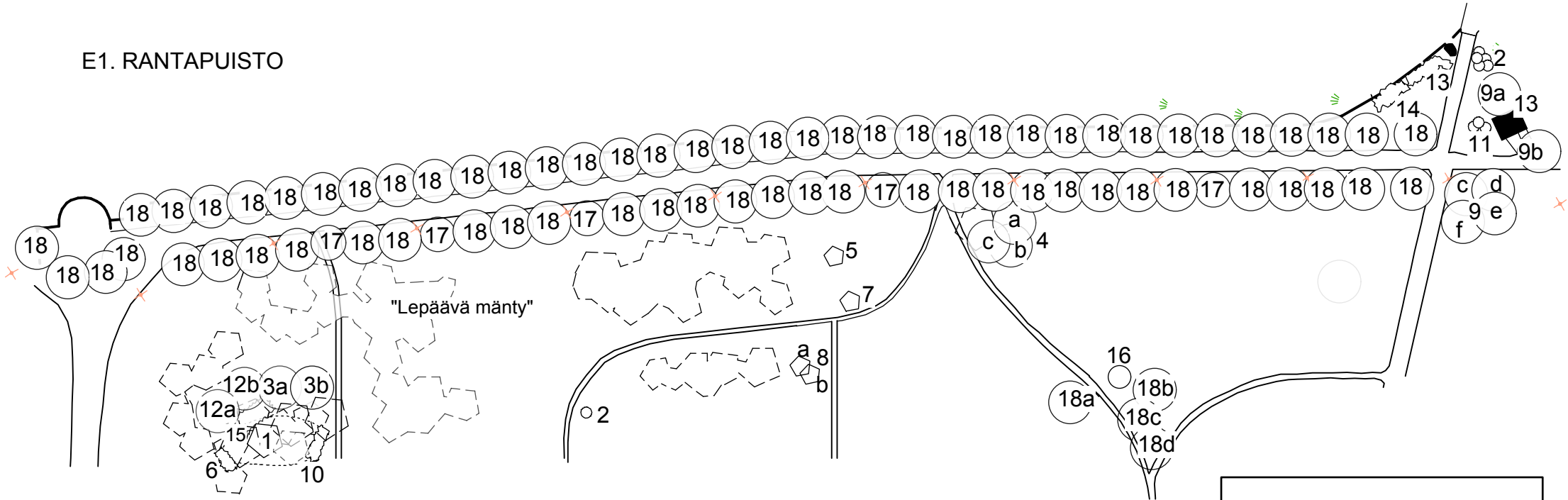
1. <i>Ajuca reptans</i>	16. <i>Hosta lancifolia</i>	31. <i>Potentilla tridentata</i> 'Nuuk'
2. <i>Alchemilla mollis</i>	17. <i>Hosta sieboldiana</i>	32. <i>Rhodiola rosea</i>
3. <i>Arabis caucasica</i>	18. <i>Hosta undulata</i> 'Erromena'	33. <i>Rodgersia aescufolia</i>
4. <i>Artemisia stelleriana</i>	19. <i>Hosta undulata</i> 'Mediovariegata'	34. <i>Saxifraga Arendsii</i> -ryhmä
5. <i>Aruncus dioicus</i>	20. <i>Humulus lupulus</i>	35. <i>Saxifraga hostii</i>
6. <i>Aster novi-belgii</i>	21. <i>Iberis sempervivens</i> 'Snow white'	36. <i>Saxifraga umbrosa</i>
7. <i>Astilbe arendsii</i> 'Spinell'	22. <i>Leontopodium alpinum</i> 'Edelweiss'	37. <i>Scilla sibirica</i>
8. <i>Aubrieta x cultorum</i>	23. <i>Lysimachia nummularia</i>	38. <i>Sedum caucasica</i>
9. <i>Bergenia</i> spp.	24. <i>Lilium lancifolium</i>	39. <i>Sedum ewersii</i>
10. <i>Campanula punctata</i>	25. <i>Lilium martagon</i>	40. <i>Sempervivum</i> 'Othello'
11. <i>Carex pseudocyperus</i>	26. <i>Matteuccia struthiopteris</i>	41. <i>Sempervivum tectorum</i>
12. <i>Cerastium tomentosum</i>	27. <i>Paeonia officinalis</i>	42. <i>Thymus serpyllum</i>
13. <i>Dianthus deltoides</i>	28. <i>Paeonia lactiflora</i> 'Shirley Temple'	43. <i>Waldsteinia ternata</i>
14. <i>Dryopteris filix-mas</i>	29. <i>Phlox subulata</i>	44. <i>Viola labradorica</i>
15. <i>Festuga cinerea</i>	30. <i>Polygonatum odoratum</i>	45. <i>Vinca minor</i>

LIITE 5/3

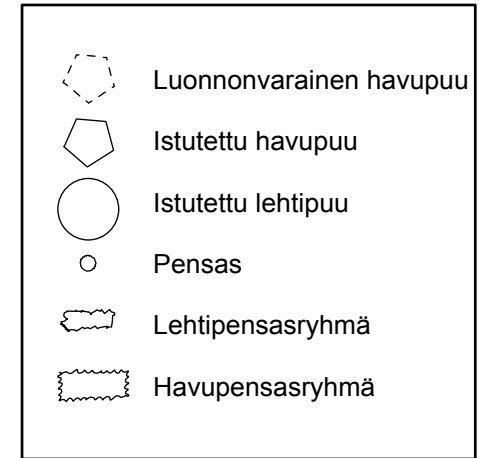

Puutarhakasvillisuuden inventointi	Kasvillisuuskartta
Kultarannan puisto Naantali	Perennat 1:300 (1:200)
Puustonosa "Metsäpuutarha"	Terho Marttila 26.4.2013

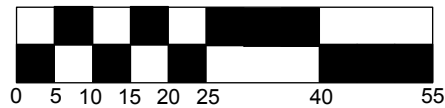
E1. RANTAPUISTO

1. <i>Abies concolor</i>	10. <i>Rosa pimpinellifolia</i> 'Plena'
2. <i>Cornus alba</i> 'Sibirica'	11. <i>Salix purpurea</i> 'Nana'
3. <i>Fraxinus excelsior</i>	12. <i>Sorbus intermedia</i>
4. <i>Larix gmelinii</i> var. <i>japonica</i>	13. <i>Spiraea billiardii</i>
5. <i>Larix sibirica</i>	14. <i>Spiraea japonica</i> 'Little princess'
6. <i>Mahonia aquifolium</i>	15. <i>Taxus cuspidata</i>
7. <i>Picea abies</i> f. <i>cruenta</i>	16. <i>Tilia cordata</i>
8. <i>Picea omorica</i>	17. <i>Tilia euchlora</i>
9. <i>Quercus robur</i>	18. <i>Tilia x europaea</i>

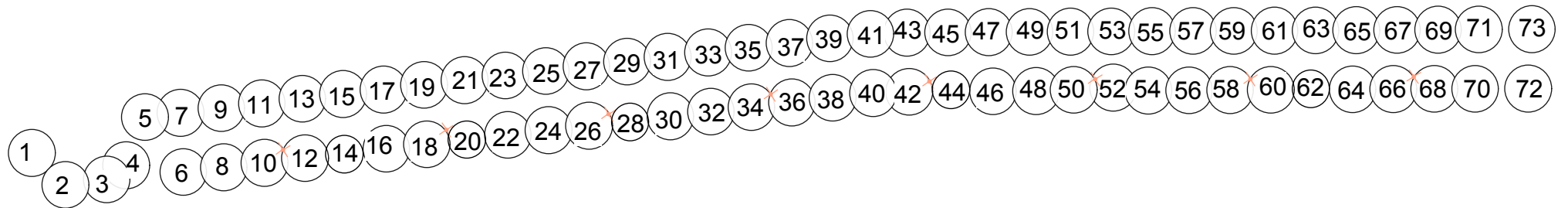

LIITE 6/1

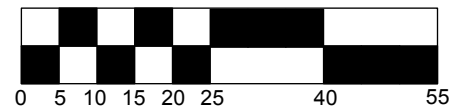

Puutarhakasvillisuuden inventointi	Kasvillisuuskartta
Kultarannan puisto Naantali	Puut ja pensaat 1:1000
Puistonosa "Rantapuisto"	Terho Marttila 26.4.2013

E2. RANTAPUISTO
Lehmuskujanne

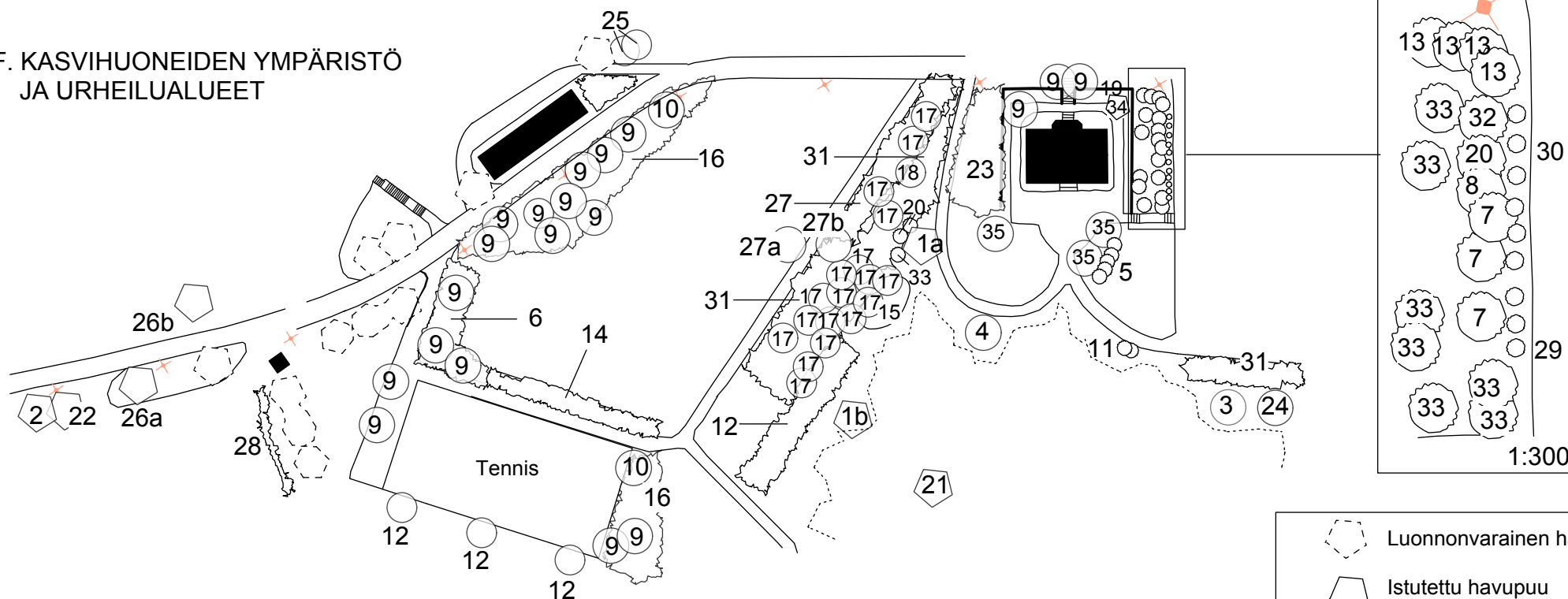

- Tilia x europaea
- Tilia euchlora

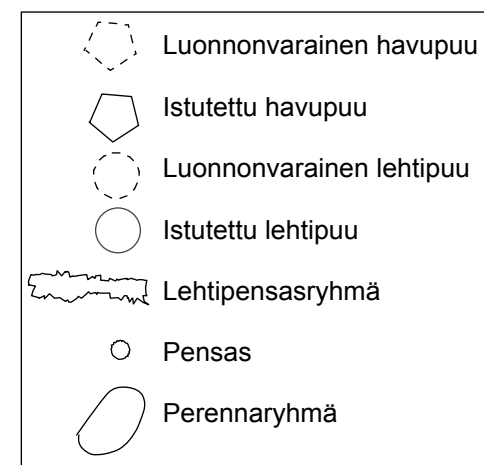
Puutarhakasvillisuuden inventointi	Kasvillisuuskartta
Kultarannan puisto Naantali	Lehmuskujanne 1:1000
Puistonosa "Rantapuisto, lehmuskujanne"	Terho Marttila 26.4.2013

F. KASVIHUONEIDEN YMPÄRISTÖ JA URHEILUALUEET

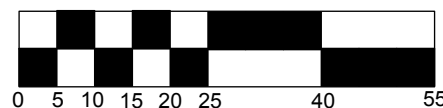

1. <i>Abies concolor</i>	16. <i>Malus toringo</i> var. <i>sargentii</i>
2. <i>Abies sibirica</i>	17. <i>Malus prunifolia</i> -ryhmä
3. <i>Acer platanoides</i>	18. <i>Malus domestica</i>
4. <i>Aesculus hippocastanum</i>	19. <i>Parthenocissus inserta</i>
5. <i>Aronia prunifolia</i>	20. <i>Philadelphus coronarius</i>
6. <i>Berberis x Ottawensis</i> 'Superba'	21. <i>Picea mariana</i>
7. <i>Berberis vulgaris</i>	22. <i>Picea pungens</i> 'Glauca'
8. <i>Berberis vulgaris</i> 'Atropurpurea'	23. <i>Prunus cerasus</i>
9. <i>Betula pendula</i>	24. <i>Prunus avium</i>
10. <i>Betula pupescens</i>	25. <i>Prunus domestica</i>
11. <i>Caragana frutex</i>	26. <i>Pseudotsuga menziesii</i> var. <i>glauca</i>
12. <i>Cornus alba</i> ssp. <i>stolonifera</i> 'Flaviramea'	27. <i>Pyrus communis</i>
13. <i>Cornus alba sibirica</i>	28. <i>Rosa pimpinellifolia</i>
14. <i>Crataegus douglasii</i>	29. <i>Rosa pimpinellifolia</i> 'Poppius'
15. <i>Fallopia sachalinensis</i>	30. <i>Spiraea chamaedryfolia</i>
	31. <i>Symphoricarpos albus</i>
	32. <i>Syringa reticulata</i>
	33. <i>Syringa vulgaris</i>
	34. <i>Thuja occidentalis</i> 'Brabant'
	35. <i>Tilia x europaea</i>

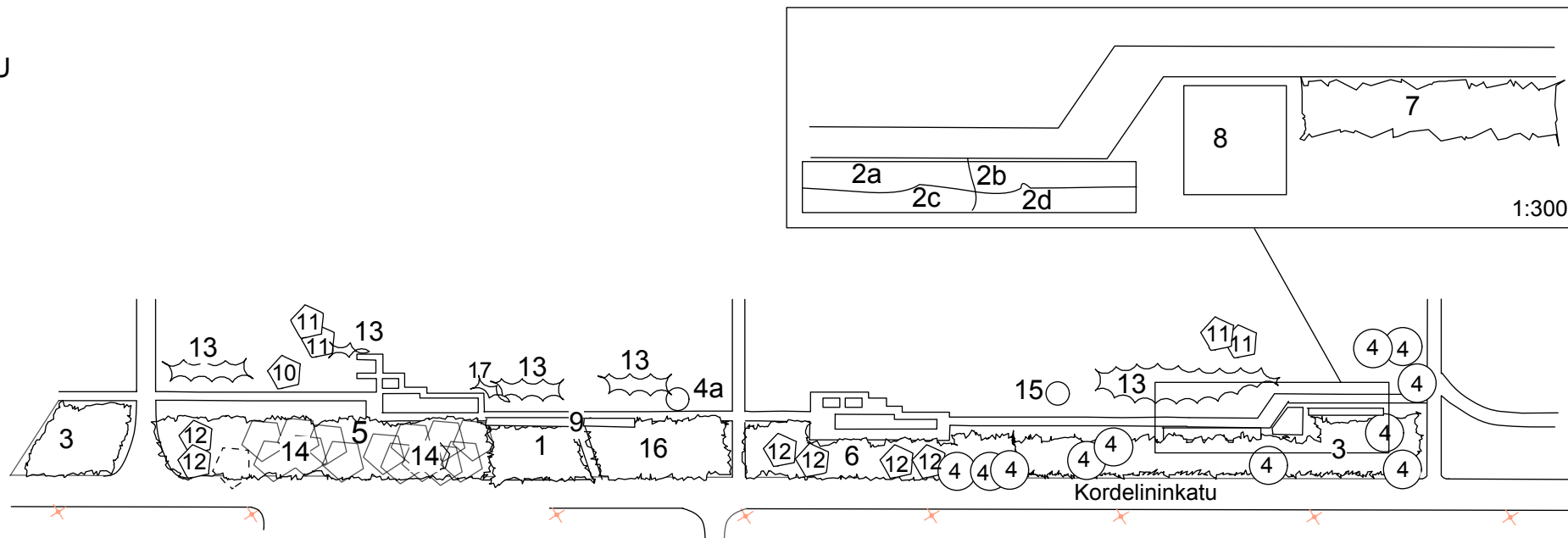
LIITE 7

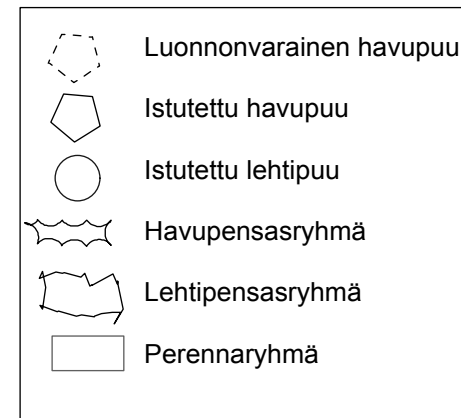
Puutarhakasvillisuuden inventointi	Kasvillisuuskartoitus
Kultarannan puisto Naantali	Puut, pensaat ja perennat 1:1000
Puistonosa "Kasvihuoneiden ympäristö ja urheilualueet"	Terho Marttila 26.4.2013

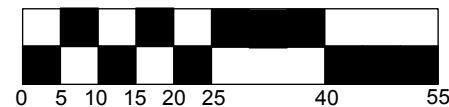
G. KETJU

1. Amelanchier spicata	10. Picea abies 'Aurea'
2. Astilbe arendsii	11. Picea omorica
3. Aronia prunifolia	12. Pinus cembra
4. Betula pendula	13. Pinus mugo
5. Cotoneaster lucidus	14. Pinus sylvestris
6. Cotoneaster intergerrimus	15. Quercus robur
7. Dasiphora fruticosa	16. Sambucus canadensis
8. Hemerocallis lilio-asphodelus	17. Taxus cuspidata
9. Hosta undulata 'Erromena'	

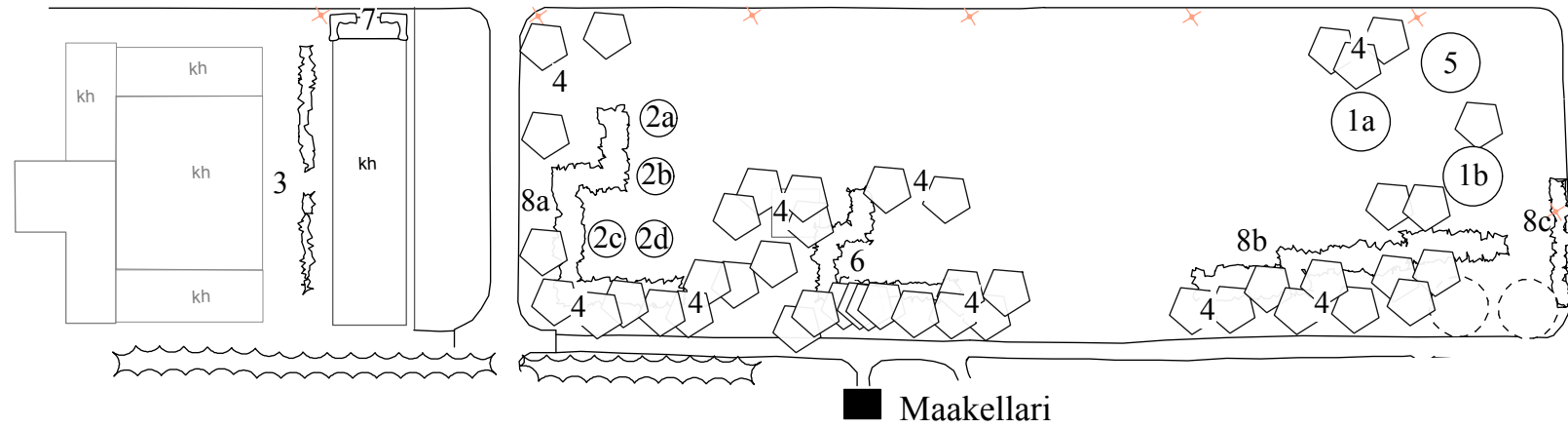

LIITE 8

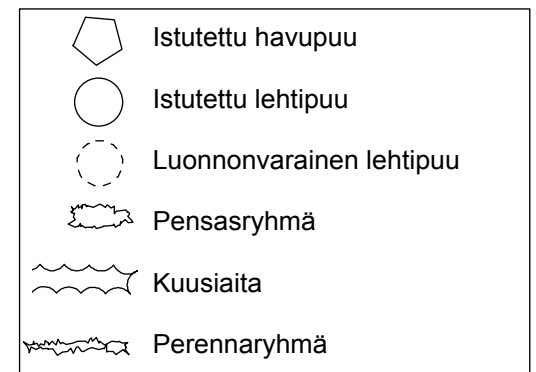

Puutarhakasvillisuuden inventointi	Kasvillisuuskartta
Kultarannan puisto Naantali	Puut, pensaat ja perennat 1:1000
Puistonosa "Ketju"	Terho Marttila 26.4.2013

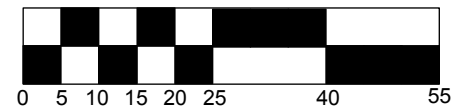
H. KELLARIN KENTTÄ

1. *Aesculus hippocastanum*
2. *Malus domestica*
3. *Paeonia officinalis*
4. *Pinus sylvestris*
5. *Sorbus intermedia*
6. *Spiraea betulifolia*
7. *Spiraea 'Grefsheim'*
8. *Spiraea japonica* 'Little princess'

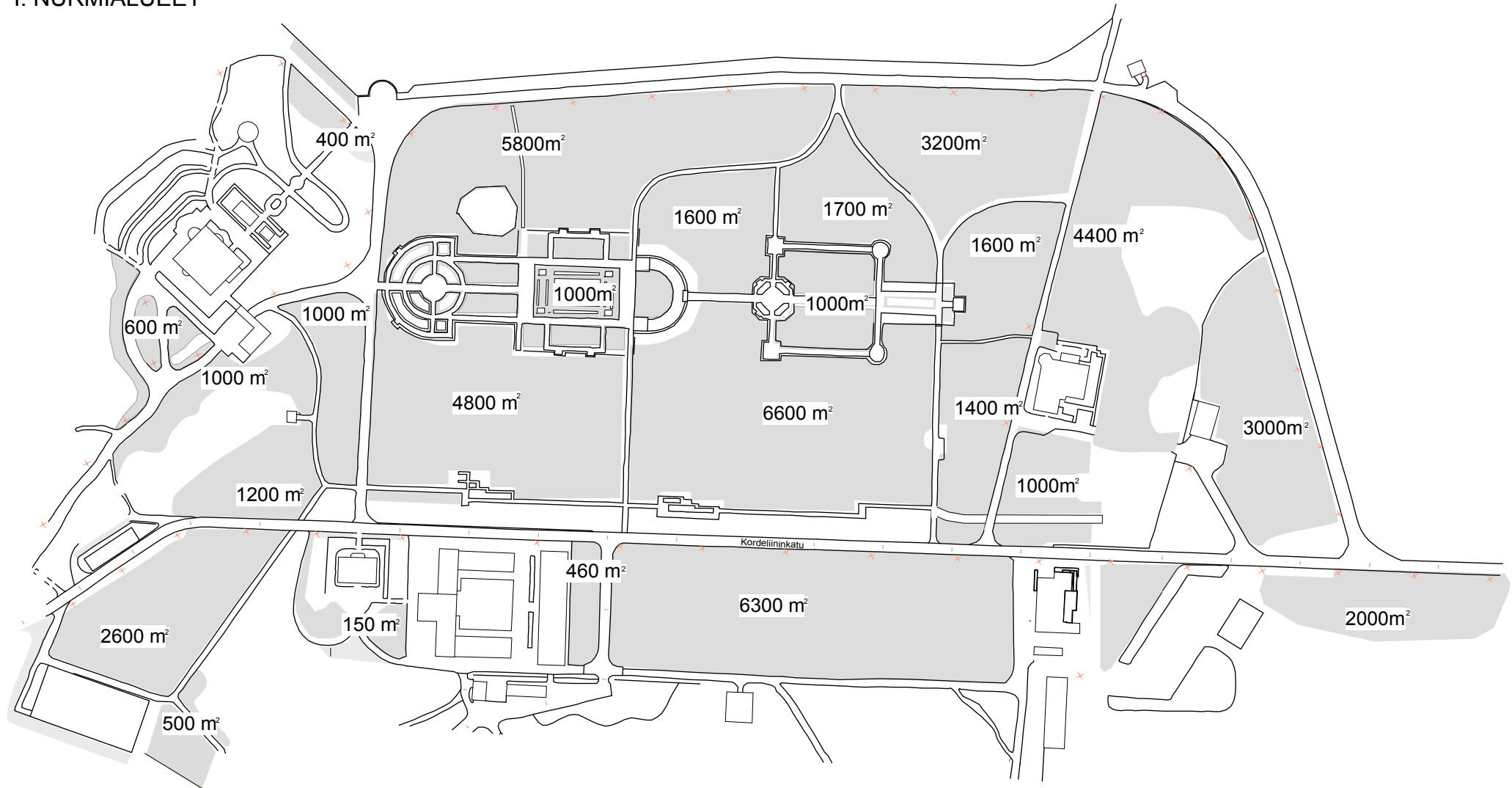

LIITE 9

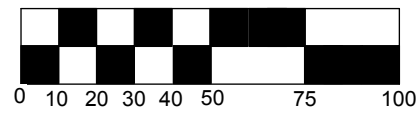

Puutarhakasvillisuuden inventointi	Kasvillisuuskartta
Kultarannan puisto Naantali	Puut, pensaat ja perennat 1:1000
Puistonosa "Kellarin kenttä"	Terho Marttila 26.4.2013

I. NURMIALUEET

LIITE 10

Puutarhakasvillisuuden inventointi	Kasvillisuuskartoitus
Kultarannan puisto Naantali	Nurmikot 1:2000
Puistonosa "Nurmialueet"	Terho Marttila 26.4.2013

A. Sisäänkäynti- ja paikoitusalueet. Puut ja pensaat				Kultarannan puisto, puutarhakasvillisuuden inventointi 2013							Terho Marttila	
Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	perenna	kork. m	rym cm	kunto	ist.ajankohta	muita tietoja	
A	1	Acer platanoides	Metsävaahtera	x			15	152	2	1965		
A	2	Acer tataricum ssp. ginnala	Mongolianvaahtera		x		5-15		2	1930, 1965	Kookkaita, puumaisia pensaita	
A	3a.	Aesculus hippocastanum	Balkaninhevoskastanja	x			4	36	1	2004	Turun tuomiokirkkopuiston hevoskastanjoiden siemenistä kylvetty 1991 Kultarannassa	
A	3b.	Aesculus hippocastanum	Balkaninhevoskastanja	x			5	35	1	2004		
A	3c.	Aesculus hippocastanum	Balkaninhevoskastanja	x			5	47	1	2004		
A	4	Carpinus betulus	Euroopanvalkopyökki	x			4	17	2	2006	Lahjoituspuu, Tuorla 2006. Alkuperä Mustilan arboretum.	
A	5	Diervilla sessifolia 'Cool Splash'	Rusovuohenkuusama		x				2	2009		
A	6	Fagus sylvatica 'Atropunicea'	Veripyökki	x			5	17	1	2004	Lahjoituspuu, Karjaan seudun puutarhaseura 2004	
A	7a	Larix decidua	Euroopanlehtikuusi	x			16	100	1	1965		
A	7b	Larix decidua	Euroopanlehtikuusi	x			16	158	1	1965		
A	7c	Larix decidua	Euroopanlehtikuusi	x			16	102	2	1965		
A	7d	Larix decidua	Euroopanlehtikuusi	x			14	126	1	1965		
A	7e	Larix decidua	Euroopanlehtikuusi	x			15	135	1	1965		
A	7f	Larix decidua	Euroopanlehtikuusi	x			13	88	2	1965		
A	7g	Larix decidua	Euroopanlehtikuusi	x			14	140	1	1965		
A	7h	Larix decidua	Euroopanlehtikuusi				18	167	1	1965		
A	8	Larix spp.	Lehtikuusi	x					2	1965	Risteymiä, 8 kpl	
A	9	Pinus mugo	Vuorimänty		x				2	1965		
A	10	Rosa nitida	Nukkeruusu		x				1	2010		
A	11	Rosa rugosa 'Hansa'	Hansaruusu		x				1	1965		
A	12	Sorbus intermedia	Ruotsinpihlaja	x			15	129	2	1950		
A	13	Spiraea 'Arguta'	Morsiusangervo		x				1	1965		
A	14	Taxus cuspidata	Japaninmarjakuusi		x				3	1980		

B. Munkkimäen ympäristö ja Kordelinin patsaan tausta. Puut, pensaat ja perennat				Kultarannan puisto, puutarhakasvillisuuden inventointi 2013							Terho Marttila	
Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	perenna	kork.m	rym cm	kunto	ist.ajankohta	muita tietoja	
B	1a	Acer platanoides	Metsävaahtera	x			15	143	2	1900		
B	1b	Acer platanoides	Metsävaahtera	x			16	162	2	1900		
B	1c	Acer platanoides	Metsävaahtera	x			16	136	2	1900		
B	1d	Acer platanoides	Metsävaahtera	x			16	102	2	1965		
B	1e	Acer platanoides	Metsävaahtera	x			16	105	2	1965		
B	1f	Acer platanoides	Metsävaahtera	x			16	118	3	1965	Rungossa halkeama	
B	1g	Acer platanoides	Metsävaahtera	x			16	127	2	1965		
B	1h	Acer platanoides	Metsävaahtera	x			15	100	2	1965		
B	1i	Acer platanoides	Metsävaahtera	x			17	123	2	1965		
B	1j	Acer platanoides	Metsävaahtera	x			16	106	3	1965	Rungossa halkeama	
B	1k	Acer platanoides 'Schwedleri'	Verivaahtera	x			13	77	2	1965		
B	1l	Acer platanoides	Metsävaahtera	x			15	136	2	1900		
B	1m	Acer platanoides	Metsävaahtera	x			15	139	2	1900		
B	1n	Acer platanoides	Metsävaahtera	x			17	172	2	1900		
B	1o	Acer platanoides	Metsävaahtera	x			19	146	2	1900		
B	1p	Acer platanoides	Metsävaahtera	x			18	215	2	1900	Alueen suurin vaahtera	
B	2	Acer tataricum subsp. ginnala	Mongolianvaahtera		x		5		1	1965		
B	3	Aesculus hippocastanum	Balkaninhevoskastanja	x			3	16	1	2009	Lahjoituspuu, veteraanikansanedustajat 21.7.2009	
B	4	Betula papyrifolia	Paperikoivu	x			10	52/52	2	1980	Lahjoituspuu, Uppsalan kasvitieteellinen 1980	
B	5a	Betula pendula var. carelica	Visakoivu	x			19	127	1	1972	Lahjoituspuita, Suomen visaseura 1972. Visakoivu 'Olli', triploideja	
B	5b	Betula pendula var. carelica	Visakoivu	x			19	122	1	1972		
B	5c	Betula pendula var. carelica	Visakoivu	x			18	140	1	1972		
B	5d	Betula pendula var. carelica	Visakoivu	x			18	137	1	1972		
B	5e	Betula pendula var. carelica	Visakoivu	x			5	41	1	1997	Lahjoituspuu Hartolan kuningatar, Lahden sotaveteraanit 1997	
B	5f	Betula pendula var. carelica	Visakoivu	x			5	43	1	2000	Lahjoituspuu, Forelia Oy. Metsämarssi 22.6.2000	

Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	perenna	kork. m	rym cm	kunto	ist.ajankohta	Muita tietoja
B	5g	Betula pendula var. carelica	Visakoivu	x			5	43	1	2001	Lahjoituspuu 3.8.2001
B	6	Betula pupescens 'Rubra'	Punakoivu	x			4	19	2	1994	Lahjoituspuu 1994
B	7	Dasiphora fruticosa	Pensashanhikki		x				1	1992	
B	8	Diervilla sessifolia	Rusovuohenkuusama		x				1	2002	
B	9	Eonymus fortunei var. radicans	Suikerosorvarinpensas		x				1	2002	'Variegata'
B	10a	Fraxinus excelsior	Lehtosaarni	x			18	135/118	2	1890	
B	10b	Fraxinus excelsior	Lehtosaarni	x			17	140	2	1930	
B	10c	Fraxinus excelsior	Lehtosaarni	x			20	212	2	1900	
B	10d	Fraxinus excelsior	Lehtosaarni	x			21	169/180	2	1890	Haaroittunut 140:stä, latvustuenta 2010
B	10e	Fraxinus excelsior	Lehtosaarni	x			19	123	2	1900	
B	10f	Fraxinus excelsior	Lehtosaarni	x			21	160/160	2	1900	
B	11	Hemerocallis fulva	Rusopäivänlilja			x			1	1965	
B	12	Hosta undulata	Raitakuunlilja			x			1	2005	'Marginata'
B	13	Juglans mandshurica	Mantsurianjalopähkinä	x			10	56/60	2	1965	Alueen ainoa Juglans
B	14	Larix gmelinii var. japonica	Kuriilienlehtikuusi	x			12	190	2	1920	Arvokas maisemapuu, rym 0,5 kork.
B	15	Ligularia dentata	Kallionauhus			x			1	2004	'Desdemona'
B	16	Ligularia x hessei	Soihtunauhus			x			1	1965, 2005	
B	17	Malus domestica	Tarhaomenapuu	x			4	93	2	1950	DNA-testi MTT:lla, ei vertailukohdetta

Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	perenna	kork. m	rym cm	kunto	ist.ajankohta	Muita tietoja
B	18	Sinacalia tangutica	Huiskunauhus			x			1	2005	
B	19	Parthenocissus inserta	Säleikkövilliini		köynnös				1	1990	
B	20	Picea abies	Metsäkuusi	x			16-20		2	1930	8 kpl, istutettu kehään. Vanha kuusimaja?
B	21a	Quercus robur	Metsätammi	x			18	150	1	1950	Alueen kookkaimmat tammet
B	21b	Quercus robur	Metsätammi	x			18	150	1	1950	
B	21c	Quercus robur	Metsätammi	x			21	150	1	1950	
B	21d	Quercus robur	Metsätammi	x			17	175	1	1950	
B	21e	Quercus robur	Metsätammi	x			16	101	1	1950	
B	21f	Quercus robur	Metsätammi	x			17	124	1	1950	
B	21g	Quercus robur	Metsätammi	x			18	142	1	1950	
B	21h	Quercus robur	Metsätammi	x			16	157	1	1950	
B	21i	Quercus robur	Metsätammi	x			14	148	1	1950	
B	22	Rosa nitida	Nukkeruusu		x				1	2009	
B	23	Rosa 'Robusta'	'Robusta'- ruusu		x				2	1995	
B	24	Sorbus intermedia	Ruotsinpihlaja	x			14	143	2	1930	
B	25	Ulnus glabra	Vuorijalava	x			14	123	2	1960	
B	26	Ulnus hollandica	Puistojalava	x			16	179	2	1960	rym 0,9 m kork.
B	27	Ulnus laevis	Kynäjalava	x			5	55	1	2005	Lahjoituspuu, Metla 31.5. 2005. Haapastensyrjän puulajipuisto.

C. Medaljongi. Puut, pensaat ja perennat				Kultarannan puisto, puutarhakasvillisuuden inventointi 2013							Terho Marttila
Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	perenna	kork. m	rym cm	kunto	ist.ajankohta	muuta tietoja
C	1	Abies koreana	Koreanpihta	x			5		1	2000	2 kpl
C	2a	Acer platanoides	Metsävaahtera	x			13		2	1969	Monirunkoisia, osittain kuusiaidan päällä
C	2b	Acer platanoides	Metsävaahtera	x			12		3	1969	
C	3	Coryllus avellana	Pähkinäpensas		x		5			1969	3 kpl
C	4	Parthenocissus inserta	Säleikkövilliviini		köynnös					1965	5 kpl
C	5	Phlox paniculata	Syysleimu			x			2	2005	'Starfire'
C	6	Picea omorica	Serbiankuusi	x			12- 15		1	1965	8 kpl Medaljongin reunalla
C	7	Pinus cembra	Sembrämänty	x			12	100	3	1930	Alaosa risuinen
C	8	Populus tremula 'Erecta'	Pylväshaapa	x			18- 22		2- 3	1965	46 kpl, 1 puuttuu, 1kpl ist. 1982, 2kpl. ist. 2000
C	9a	Quercus robur	Metsätammi	x			16	210	1	1955	
C	9b	Quercus robur	Metsätammi	x			17	190	1	1955	
C	10	Quercus rubra	Punatammi	x			16	138	1	1938	Lahjoituspuu, Viron presidentti Konstantin Päts 1938
C	11a	Tilia cordata	Metsälehmus	x			17	156	2	1920	Rungossa halkeama
C	11b	Tilia cordata	Metsälehmus	x			17	170	2	1920	
C	11c	Tilia cordata	Metsälehmus	x			17	187	2	1920	
C	12a	Tilia x europeana	Puistolehmus	x			17	216	2	1920	Puiston suurin lehmus
C	12b	Tilia x europeana	Puistolehmus	x			17	182	2	1920	
C	12c	Tilia x europeana	Puistolehmus	x			17	167	2	1920	
C	12d	Tilia x europeana	Puistolehmus	x			17	160	2	1920	
C	12e	Tilia x europeana	Puistolehmus	x			17	174	2	1920	
C	13	Rosa "Kiss me"	Pensasruusu		x					2010	Easy Elegance®
C	14	Rosa "Last tango"	Pensasruusu		x					2012	Easy Elegance®
C	15	Rosa "Super hero"	Pensasruusu		x					2010	Easy Elegance®
C	16	Rosa "Nina Weibull"	Ryhmäruusu		x					2013	
C	17	Rosa "Amsterdam"	Ryhmäruusu		x					1980	
C	18	Rosa "Tornado"	Ryhmäruusu		x					2007	
C	19	Rosa "Tellervo"	Ryhmäruusu		x					1980	
C	20	Rosa "Sommerwind"	Tertturuusu		x					2009	

D1. Metsäpuutarha. Puut ja pensaat				Kultarannan puisto, puutarhakasvillisuuden inventointi 2013						Terho Marttila	
Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	perenna	kork. m	rym cm	kunto	ist.ajankohta	muita tietoja
D1	1a	Abies concolor	Harmaapihta	x			20	124	2	1920	Alkuperäisiä istutuksia
D1	1b	Abies concolor	Harmaapihta	x			8	50			Siementaimi
D1	1c	Abies concolor	Harmaapihta	x			15	90	3	1920	2-haarainen
D1	1d	Abies concolor	Harmaapihta	x			14	80	3	1920	Latva risuinen
D1	1e	Abies concolor	Harmaapihta	x			6				Siementaimi
D1	2	Abies sibirica	Siperianpihta	x			5		1	1990	
D1	3	Berberis thunbergii	Japaninhappomarja		x					1965	
D1	4	Betula alleghaniensis	Keltakoivu	x			4-6		3	1920	Viiden puun ryhmä, vanhoja. Pakurikääppää.
D1	5	Celastrus orbiculatus	Kelasköynnös		köynnös					2010	
D1	6	Cercidiphyllum japonicum	Pikkulehtikatsura	x			4	15	1	1994	Lahjoituspuu
D1	7	Chaenomeles japonica	Japaninruusukvitteni		x					1965	
D1	8	Cotoneaster ssp	tuhkapensas		x					1965	
D1	9	Coryllus avellana	Pähkinäpensas		x						Pikkulinnan portaiden vieressä
D1	10	Cytisus glaber	Kultavihma		x						Musiikkipaviljongin lähellä
D1	11	Dasiphora fruticosa	Pensashanhikki		x					1990	Laiturille johtavien portaiden vierellä
D1	12	Eonymus commutata	Hopeapensas		x						Vanha pensas
D1	13	Eonymus nanus var. turcestanicus	Kääpiösorvarinpensas		x						Vanhan rohtokatajan välissä
D1	14	Forsythia ovata	Koreanonnenpensas		x					1990	
D1	15	Hippophae rhamnoides	Tyrni		x					1965	Puiston ainoa tyrni
D1	16	Hydrangea 'Endless summer'	Jalohortensia		x					2005	
D1	17	Hydrangea petiolaris	Köynnöshortensia		köynnös					2010	

Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	perenna	kork.m	rym cm	kunto	ist.ajankohta	muuta tietoa
D1	18	Juniperus communis	Kotikataja	x						2010	'Sueica'
D1	19	Juniperus horizontalis	Sinilaakataja		x					2010	
D1	20	Juniperus sabina	Rohtokataja		x						vanhoja ja uusia (2010)
D1	21	Laburnum alpinum	Kaljukultasade		x					1950	
D1	22a	Larix decidua	Euroopanlehtikuusi	x			17	126	2	1920	Alkuperäisiä istutuksia
D1	22b	Larix decidua	Euroopanlehtikuusi	x			17	120	3	1920	
D1	23	Lonicera caerulea	Sinikuusama		x						
D1	24	Lonicera dioica	Köynnöskuusama		köynnös						
D1	25	Mahonia aquifolium	Mahonia		x						Mahdollisesti siementaimia
D1	26	Malus toringo var. sargentii	Marjaomenapensas		x					1965	
D1	27	Microbiota decussata	Tuivio		x					2012	
D1	28	Parthenocissus inserta	Säleikkövilliviini		köynnös						
D1	29	Picea mariana	Mustakuusi	x			15	100	3		Kellastunut
D1	30	Picea pungens 'Glauc'	Hopeakuusi	x							Alkuperäisiä sekä 1965 ist.
D1	31a	Pinus cembra	Sembrämänty	x			14	70	3	1920	Alkuperäisiä istutuksia
D1	31b	Pinus cembra	Sembrämänty	x			14	79	3	1920	
D1	31c	Pinus cembra	Sembrämänty	x			15	110	3	1920	
D1	31d	Pinus cembra	Sembrämänty	x			16	110	3	1920	
D1	32a	Pinus mugo	Vuorimänty		x					1930	Osa vanhoja, osa 1965
D1	32b	Pinus mugo	Vuorimänty		x					2011	1.terassi
D1	33a	Pinus peuce	Makedonianmänty	x			16	108		1920	Alkuperäisiä istutuksia
D1	33b	Pinus peuce	Makedonianmänty	x			17	144		1920	
D1	33c	Pinus peuce	Makedonianmänty	x			17	186		1920	
D1	34	Prunus cerasus	Hapankirsikka	x							Vanhaa kantaa
D1	35	Prunus tenella	Kääpiömanteli		x						
D1	36a	Pseudotsuga menziesii var. glauca	Harmaadouglasskuusi	x			19	173	2	1920	Alkuperäisiä istutuksia, vieressä siementaimi ?
D1	36b	Pseudotsuga menziesii var. glauca	Harmaadouglasskuusi	x			21	180	2	1920	

Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	perenna	kork. m	rym cm	kunto	ist.ajankohta	Muuta tietoa
D1	36c	<i>Pseudotsuga menziesii</i> var. <i>glauca</i>	Harmaadouglasskuusi	x			21	170	2	1920	
D1	36d	<i>Pseudotsuga menziesii</i> var. <i>glauca</i>	Harmaadouglasskuusi	x			12	45	1		Siementaimi, kallion päällä
D1	36e	<i>Pseudotsuga menziesii</i> var. <i>glauca</i>	Harmaadouglasskuusi	x			9	62	1	1980	
D1	36f	<i>Pseudotsuga menziesii</i> var. <i>glauca</i>	Harmaadouglasskuusi	x			9		2		Siementaimi
D1	37	<i>Ribes alpinum</i>	Taikinamarja		x					1990	
D1	38	<i>Rosa</i> spp.			x					1990	
D1	40	<i>Rhododendron</i> spp.			x						Ensimmäiset ist. 1965
D1	41	<i>Sorbus aucuparia</i>	Kotipihlaja	x					2	1950	
D1	42	<i>Taxus cuspidata</i>	Japaninmarjakuusi		x						Vanhoja ja uusia
D1	43	<i>Thuja occidentalis</i>	Kartiotuija				5-8		2	1973	42 kpl, tiheään istutettu
D1	43a	<i>Thuja occidentalis</i>	Kanadantuija	x			7	37	3	1920	Mahd. alkuperäisiä istutuksia
D1	43b	<i>Thuja occidentalis</i>	Kanadantuija	x			6	55	2	1920	
D1	44	<i>Thuja plicata</i>	Jättituija	x			5		1	1998	Alueen ainoa jättituija
D1	45a	<i>Tsuga canadensis</i>	Kanadanhemlokki	x				67	2	1920	Hieno, kallistunut vanha hemlokki
D1	45b	<i>Tsuga canadensis</i>	Kanadanhemlokki	x			8	66	2	1920	Vanha yksilö
D1	45c	<i>Tsuga canadensis</i>	Kanadanhemlokki	x			9	82	2	1920	Suurin hemlokki
D1	45	<i>Tsuga canadensis</i>	Kanadanhemlokki	x						1965	1965 on ist. 50 kanadanhemlokkia, kasvaneet tiheässä
D1	46	<i>Viburnum lantana</i>	Villaheisi		x				2		Vanha pensas, alueen ainoa <i>Viburnum</i>

D2. Metsäpuutarha. Alppiruusut, atsaleat ja ruusut				Kultarannan puutarhakasvillisuuden inventointi 2013							Terho Marttila
Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	perenna	kork.m	rym cm	kunto	ist.ajankohta	Muuta tietoa
D2	1	Rhododendron 'Catawbiense grandiflorum'	Puistoalppiruusu		x				1	1965	
D2	2	Rhododendron Tigerstedtii-ryhmä	Marjatanalppiruusu		x				1	1990	
D2	3	Rhododendron Tigerstedtii-ryhmä	Marjatanalppiruusu 'Helsinki University'		x				1	2009	
D2	4	Rhododendron x 'Doctor Jacobi'	Puistoatsalea		x				1	1965	
D2	5	Rhododendron x 'Golden lights'	Revontuliatsalea		x				1	2010	
D2	6	Rhododendron x 'Mandarin lights'	Revontuliatsalea		x				1	2011	
D2	7	Rhododendron x 'Unique'			x				1	1965	
D2	8	Rosa 'Carolina'			x				2	1990	
D2	9	Rosa centifolia 'Bullata'			x				2		
D2	10	Rosa 'de Rescht'			x				2	1990	
D2	11	Rosa 'John Cabot'			x				2	1990	
D2	12	Rosa 'Louis Odier'			x				2	1990	
D2	13	Rosa 'Maidens blush'			x				2	1990	
D2	14	Rosa majalis 'Tornedal'	Tornionjokilaaksonruusu		x				2	1990	
D2	15	Rosa 'Maria Graebnerae'			x				2	1990	
D2	16	Rosa pimpinellifolia 'Juhannusmorsian'	Juhannusmorsian		x				1	2004	Lahjoitustaimi 2004
D2	17	Rosa pimpinellifolia 'Plena'	Juhannusruusu		x				2	1990	
D2	18	Rosa 'Pohjolan kuningatar'			x				2	1990	
D2	19	Rosa 'President de Seze'	Puistoatsalea		x				2	1990	
D2	20	Rosa 'Rosa mundi'	Kirjoapteekkarinruusu		x				2	1990	
D2	21	Rosa rugosa 'Martta'	Martanruusu		x				2	1990	Lahjoitustaimi Marttaliitto Pyhäsalmi 2002
D2	22	Rosa 'Sanctra'			x				2	1990	
D2	23	Rosa spp.			x				2	1990	
D2	24	Rosa 'Tarja Halonen'	Tarjanruusu		x				1	1990	

D3. Metsäpuutarha. Perennat				Kultarannan puisto, puutarhakasvillisuuden inventointi 2013						Terho Marttila	
Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	perenna	kork. m	rym cm	kunto	ist.ajankohta	muita tietoja
D3	1	Ajuca reptans	Rentoakankaali			x			2		
D3	2	Alchemilla mollis	Jättipoimulehti			x			1	2000	
D3	3	Arabis caucasica	Kaukasianpitkäpalko			x			2	1980	
D3	4	Artemisia stelleriana	Hiekkamaruna			x			1	2010	
D3	5	Aruncus dioicus	Isotöyhöangervo			x			2	2010	
D3	6	Aster novi-belgii	Syysasteri			x			2	1990	Pikkulinnan rinteessä tien vierellä
D3	7	Astilbe arendsii 'Spinell'	Jaloangervo			x			1	2010	
D3	8	Aubrieta x cultorum	Tarharistikki			x			1	2010	
D3	9	Bergenia spp.	Vuorenkilpi			x			2		B. crassifolia ja B.cordifolia
D3	10	Campanula punctata	Pisamakello			x			2	2011	
D3	11	Carex pseudocyperus	Varstasara			x			1	2010	
D3	12	Cerastium tomentosum	Hopeahärkki			x			1	1965	Myös C.arvense
D3	13	Dianthus deltoides	Ketoneilikka			x			1	2010	pun. ja valk.
D3	14	Dryopteris filix-mas	Kivikkoalvejuuri			x			1		
D3	15	Festuga cinerea	Sininata			x			1	2010	
D3	16	Hosta lancifolia	Japaninkuunlilja			x			1		
D3	17	Hosta sieboldiana	Sinikuunlilja			x			1	2010	
D3	18	Hosta undulata 'Erromena'	Hämykuunlilja			x			1		Vanha kanta
D3	19	Hosta undulata 'Mediovariegata'	Kirjokuunlilja			x			1	2010	
D3	20	Humulus lupulus	Humala				köynnös		1	2013	Pukkilan kartanopuutarha, kanta Kuusiston linnanraunioilta
D3	21	Iberis sempervivens	Talvisaippo			x			1	2010	
D3	22	Leontopodium alpinum 'Edelweiss'	Alppitähti			x			1	2010	
D3	23	Lysimachia nummularia	Suikeroalpi			x			1		
D3	24	Lilium lancifolium	Tiikerinlilja			x			2	1965	
D3	25	Lilium martagon	Varjolilja			x			2	1965	Pun.
D3	26	Matteuccia struthiopteris	Kotkansiipi			x			2	2010	
D3	27	Paeonia officinalis	Tarhapioni			x			1	1965	
D3	28	Paeonia lactiflora 'Shirley Temple'	Kiinanpioni			x			1	2010	

Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	perenna	kork.	rym	kunto	ist.ajankohta	muita tietoja
D3	29	Phlox subulata	Sammalleimu			x			1		
D3	30	Polygonatum odoratum	Kalliokielo			x			1	2010	
D3	31	Potentilla tridentata 'Nuuk'	Grönlanninhanhikki			x			1	2010	
D3	32	Rhodiola rosea	Pohjanruusujuuri			x			1	2010	
D3	33	Rodgersia aescufolia	Sormivaleangervo			x			2		3.terassi
D3	34	Saxifraga Arendsii-ryhmä	Patjarikko			x			1	2010	Pun. ja valk.
D3	35	Saxifraga hostii	Isorikko			x			1		
D3	36	Saxifraga umbrosa	Varjorikko			x			1	2010	
D3	37	Scilla sibirica	Idänsinililja			x			1		
D3	38	Sedum caucasica	Kaukasianmaksaruoho			x			1		
D3	39	Sedum ewersii	Turkestaninmaksaruoho			x			1	2010	
D3	40	Sempervivum 'Othello'	Kivikkomehitähti			x			1	2010	
D3	41	Sempervivum tectorum	Kattomehitähti			x			1	2010	
D3	42	Thymus serpyllum	Kangasajuruoho			x			1		Puolivarpu
D3	43	Waldstenia ternata	Rönsyansikka			x			1		
D3	44	Viola labradorica	Purppuraorvokki			x			1	2010	Punalehtinen
D3	45	Vinca minor	Pikkutalvio			x			1		Puolivarpu, vanha kanta

E1. Rantapuisto ja lehmuskujanne. Puut ja pensaat				Kultarannan puisto, puutarhakasvillisuuden inventointi 2013						Terho Marttila
Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	kork.m	rym cm	kunto	ist.ajankohta	Muita tietoja
E 1	1	Abies concolor	Harmaapihta	x		17	120	1	1950	Kumpareen päällä
E 1	2	Cornus alba 'Sibirica'	Korallikanukka		x			2	1965	
E 1	3a	Fraxinus excelsior	Lehtosaarni	x		12	60	1	1965	
E 1	3b	Fraxinus excelsior	Lehtosaarni	x		12	60	1	1965	
E 1	4a	Larix gmelinii var. japonica	Kuriiienlehtikuusi	x		8	78	2	1930	Hieman pidemmät kävyt kuin b:llä ja c:llä
E 1	4b	Larix gmelinii var. japonica	Kuriiienlehtikuusi	x		6	86	2	1930	
E 1	4c	Larix gmelinii var. japonica	Kuriiienlehtikuusi	x		5	78	2	1930	
E 1	5	Larix sibirica	Siperianlehtikuusi	x		5	40	1	2002	Lahjoituspuu, Metsäkeskus 2002
E1	6	Mahonia aquilefolium	Mahonia		x				1995	
E 1	7	Picea abies f. cruenta	Purppurakuusi	x		5	43	1	1998	Lahjoituspuu
E 1	8a	Picea omorica	Serbiankuusi	x		16		2	1965	
E 1	8b	Picea omorica	Serbiankuusi	x		16		2	1965	
E 1	9a	Quercus robur	Metsätammi	x		15	130	1	1965	
E 1	9b	Quercus robur	Metsätammi	x		15	144	1	1965	
E 1	9c	Quercus robur	Metsätammi	x		14	88	1	1965	
E 1	9d	Quercus robur	Metsätammi	x		15	177	1	1965	
E 1	9e	Quercus robur	Metsätammi	x		15	170	1	1965	
E 1	9f	Quercus robur	Metsätammi	x		14	138	1	1965	
E 1	10	Rosa pimpinellifolia 'Plena'	Juhannusruusu		x			1	1965	
E 1	11	Salix purpurea 'Nana'	Kääpiöpunapaju		x			2	1965	
E 1	12a	Sorbus intermedia	Ruotsinpihlaja	x		12	108	2	1965	rym. 0,5m
E 1	12b	Sorbus intermedia	Ruotsinpihlaja	x		16	100	2	1965	
E1	13	Spiraea x billiardii	Rusopajuangervo		x				1965	
E 1	14	Spiraea japonica 'Little princess'	Keijuangervo		x			1	1990	
E 1	15	Taxus cuspidata	Japanimarjakuusi		x			2	1965	

Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	kork.m	rym cm	kunto	ist.ajankohta	Muita tietoja
E 1	16	<i>Tilia cordata</i>	Metsälehmus	x		3	9	1	2004	Lahjoituspuu 2004
E 1	17	<i>Tilia euchlora</i>	Kriminlehmus	x				2	1920	Lehmuskujanne, seuraava taulukko (E2)
E 1	18	<i>Tilia x europaea</i>	Puistolehmus	x				2	1920	
E 1	18a	<i>Tilia x europaea</i>	Puistolehmus	x		17	210	2	1930	
E 1	18b	<i>Tilia x europaea</i>	Puistolehmus	x		17	212	2	1930	
E 1	18c	<i>Tilia x europaea</i>	Puistolehmus	x		14	115	2	1930	
E 1	18d	<i>Tilia x europaea</i>	Puistolehmus	x		15	145	2	1930	

E2. Lehmuskujanne. Puut yksilöittäin				Kultarannan puisto, puutarhakasvillisuuden inventointi 20.7.2011						Kimmo L. Kolka Terho Marttila	
Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	kork. m	rym cm	kunto	ist.ajankohta	muita tietoja	
E 2	1	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	158	2	1920		
E 2	2	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	143	2	1920		
E 2	3	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	147	2	1920	Mitattu 160 kork.	
E 2	4	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	143	2	1920		
E 2	5	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	130	2	1920		
E 2	6	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	162	2	1920	Mitattu 140 kork.	
E 2	7	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	131	4	1920	Runko halki tyveen asti, heikoin yksilö	
E 2	8	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	145	2	1920		
E 2	9	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	126	3	1920		
E 2	10	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	130	2	1920		
E 2	11	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	132	2	1920		
E 2	12	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	140	3	1920	3:sta metristä ylöspäin 4 runkoa	
E 2	13	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	128	2	1920		
E 2	14	Tilia euchlora	Kriminlehmus	x		9	102	3	1920	Uusi runko 2,5 :n metrin kork.	
E 2	15	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	124	2	1920		
E 2	16	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	131	2	1920		
E 2	17	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	126	2	1920		
E 2	18	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	130	3	1920	Onkaloitunut	
E 2	19	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	114	2	1920		
E 2	20	Tilia euchlora	Kriminehmus	x		9	116	3	1920	Onkaloa 3:n metrin kork.	
E 2	21	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	130	2	1920		
E 2	22	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	150	2	1920		
E 2	23	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	126	2	1920		
E 2	24	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	150	2	1920	Paljon muhkuroita	
E 2	25	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	119	2	1920		
E 2	26	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	151	2	1920		
E 2	27	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	123	2	1920	Punertavat versot	
E 2	28	Tilia euchlora	Kriminlehmus	x		9	121	3	1920	3:ssa metrissä runkovaurio, kallistunut	
E 2	29	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	126	2	1920		
E 2	30	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	150	3	1920	Onkalo, halkeama tyveen asti	
E 2	31	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	130	2	1920		

E2. Lehmuskujanne. Puut yksilöittäin				Kultarannan puisto, puutarhakasvillisuuden inventointi 20.7. 2011						Kimmo L. Kolka Terho Marttila	
Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	kork. m	rym cm	kunto	ist.ajankohta	muuta tietoja	
E 2	32	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	140	2	1920		
E 2	33	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	131	2	1920		
E 2	34	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	134	2	1920		
E 2	35	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	130	2	1920		
E 2	36	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	145	2	1920		
E 2	37	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	134	2	1920		
E 2	38	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	146	2	1920		
E 2	39	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	130	2	1920		
E 2	40	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	120	2	1920		
E 2	41	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	133	2	1920		
E 2	42	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	132	2	1920		
E 2	43	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	125	2	1920		
E 2	44	Tilia euchlora	Kriminlehmus	x		9	110	3	1920	Koroa, onkalo 3:ssa metrissä	
E 2	45	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	127	2	1920		
E 2	46	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	130	2	1920		
E 2	47	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	125	2	1920		
E 2	48	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	130	3	1920	Onkaloa latvassa	
E 2	49	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	121	2	1920		
E 2	50	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	126	3	1920	Voimakkaasti haaroittunut 3:sta metristä	
E 2	51	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	130	2	1920		
E 2	52	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	118	3	1920	Onkaloa tyvessä	
E 2	53	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	130	2	1920		
E 2	54	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	147	3	1920	Onkaloa tyvessä	
E 2	55	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	127	3	1920	Koro tyvessä	
E 2	56	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	155	2	1920		
E 2	57	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	121	2	1920		
E 2	58	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	169	2	1920	Jykevin runko	
E 2	59	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	130	2	1920		
E 2	60	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	165	2	1920		
E 2	61	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	146	2	1920		

E2. Lehmuskujanne. Puut yksilöittäin				Kultarannan puisto, puutarhakasvillisuuden inventointi 20.7. 2011						Kimmo L. Kolkka Terho Marttila	
Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	kork. m	rym cm	kunto	ist.ajankohta	muita tietoja	
E 2	63	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	112	2	1920		
E 2	64	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	160	2	1920	Haaroittunut 3:sta metristä	
E 2	65	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	134	2	1920		
E 2	66	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	154	2	1920		
E 2	67	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	138	2	1920		
E 2	68	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	140	2	1920		
E 2	69	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	123	2	1920		
E 2	70	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	150	2	1920		
E 2	71	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	146	2	1920		
E 2	72	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	141	2	1920		
E 2	73	Tilia x europaea	Puistolehmus	x		10	166	2	1920		

F. Urheilualueet ja kasvihuoneiden ympäristö. Puut, pensaat ja perennat				Kultarannan puisto, puutarhakasvillisuuden inventointi 2013							Terho Marttila
Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	perenna	kork. m	rym cm	kunto	ist.ajankohta	muita tietoja
F	1a	Abies concolor	Harmaapihta	x			14	147	2	1950	
F	1b	Abies concolor	Harmaapihta	x			14	102	2		
F	2	Abies sibirica	Siperianpihta	x			20	128	2	1920	Puiston ainoa, vanha siperianpihta
F	3	Acer platanoides	Metsävaahtera	x			9		2		Siementaimi
F	4	Aesculus hippocastanum	Balkaninhevostkastanja	x					1	1960	
F	5	Aronia prunifolia	Koristearonia		x				1	1998	
F	6	Berberis x Ottawensis 'Superba'	Hurmehappomarja		x				1	1965	
F	7	Berberis vulgaris	Ruostehappomarja		x				2	1930	
F	8	Berberis vulgaris 'Atropurpurea'	Verihappomarja		x				2	1930	
F	9	Betula pendula	Rauduskoivu	x			12-16		1	1965	Puutarhahuvilan pihalla oleva yksilö on vanhempi
F	10	Betula pupescens	Hieskoivu	x					1	1965	Voivat olla siementaimia
F	11	Caragana frutex	Euroopanhernepensas		x				1	1930	
F	12	Cornus alba ssp. stolonifera 'Flaviramea'	Keltaoksanukka		x				1	1965	
F	13	Cornus alba sibirica	Korallikanukka		x				2	1965	
F	14	Crataegus douglasii	Mustamarjaorapihlaja	x			4-5		2	2000	Rungollisia pikkupuita
F	15	Fallopia sachalinensis	Jättitatar			x			1	1930	Villiintynyt, vanha istutus
F	16	Malus toringo var. sargentii	Marjaomenapensas		x				2	1965	Leikattu alas 2006
F	17	Malus prunifolia-ryhmä	Paratiisiomenapuu	x			4-8		2-3	1965	Monirunkoisia pikkupuita, 17 kpl, valkoiset kukinnot

Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	perenna	kork. m	rym cm	kunto	ist.ajankohta	muita tietoja
F	18	Malus domestica	Tarhaomenapuu	x			5		2	1930	Paratiisiomenoiden seassa
F	19	Parthenocissus inserta	Säleikkövilliini		köynnös					1960	
F	20	Philadelphus coronarius	Pihajasmike		x				2	1930	
F	21	Picea mariana	Mustakuusi	x			10		1	1965	Metsikössä
F	22	Picea pungens 'Glauca'	Hopeakuusi	x			20	130	2	1920	Lyhyet neulaset
F	23	Prunus cerasus	Hapankirsikka		x				2-3	1930	Puumaisia, isoja pensaita
F	24	Prunus avium	Imeläkirsikka	x			5		2	1980	Lahjoituspuu, Upsalan kasvitieteellinen puutarha
F	25	Prunus domestica	Tarhaluumu	x					2	1930	Vanhoja luumupuita
F	26a	Pyrus communis	Päärynä	x			16	152	2	1930	Haaroittuneita
F	26b	Pyrus communis	Päärynä	x			15	107	2	1930	
F	27a	Pseudotsuga menziesii var. glauca	Harmaadouglasskuusi	x			21	180	1	1920	Parhaiten säilyneitä alkuperäisiä douglasskuusia
F	27b	Pseudotsuga menziesii var. glauca	Harmaadouglasskuusi	x			15	120	2	1920	Mahd. siementaimi
F	28	Rosa pimpinellifolia	Juhannusruusu		x				1	1965	Yksinkertaiset kukat
F	29	Rosa pimpinellifolia 'Poppius'	Suviruusu		x				1	1965	
F	30	Spiraea chamaedryfolia	Idänvirpiangervo		x				1	1965	
F	31	Symphoricarpos albus	Valkolumimarja		x				1	1965	
F	32	Syringa reticulata	Likusterisyreeni		x				2	1965	Alueen ainoa likusterisyreeni
F	33	Syringa vulgaris	Pihasyreeni		x				2	1930	
F	34	Thuja occidentalis 'Brabant'	Kartiotuija	x			5		1	2007	
F	35	Tilia x europaea	Puistolehmus	x			12-16		3	1930	3 kpl

G. Ketju. Puut, pensaat ja perennat				Kultarannan puisto, inventointi 2013						Terho Marttila	
Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	perenna	kork. m	rym cm	kunto	ist.ajankohta	muita tietoja
G	1	Amelanchier spicata	isotuomipihlaja		x				1	1993	
G	2a	Astilbe arendsii 'Fanal'	Jaloangervo			x			1	1965	Alunperin istutettu 1965, sen jälkeen paikkailtu ryhmiä useaan otteeseen
G	2b	Astilbe arendsii	Jaloangervo			x			1	1965	
G	2c	Astilbe arendsii	Jaloangervo			x			1	1965	
G	2d	Astilbe arendsii 'Brautschleier'	Jaloangervo			x			2	1965	
G	3	Aronia x prunifolia	Koristearonia		x				2	1980	
G	4a	Betula pendula	Rauduskoivu	x			8	64	1	1996	Eeva Ahtisaaren 60-vuotisjuhlakoivu
G	4	Betula pendula	Rauduskoivu	x					1	1965	Ryhmä restauroinnin aikaisia koivuja, 11 kpl
G	5	Cotoneaster intergerrimus	Euroopantuhkapensas		x				2-3	1965	
G	6	Cotoneaster lucidus	Kiiltotuhkapensas		x				2	1965	
G	7	Dasiphora fruticosa	Pensashanhikki		x				1	1993	
G	8	Hemerocallis lilio-asphodelus	Keltapäivänlilja			x			1	1965	Seassa Hemerocallis fulva
G	9	Hosta undulata 'Erromena'	Hämykuunlilja			x			1	1965	
G	10	Picea abies 'Aurea'	Kultakuusi	x					2	1995	Lahjoituspuu, puutarhaharjoittelijat 1995. 'Väinämöisen kultakuusi'
G	11	Picea omorica	Serbiankuusi	x			10		1	1965	4 kpl
G	12	Pinus cembra	Sembrämänty	x			5-8		3	1965	6 kpl
G	13	Pinus sylvestris	Metsämänty	x			10-13		1	1965	15 kpl, lisäksi yksi yli satavuotias, alkuperäinen yksilö
G	14	Pinus mugo	Vuorimänty		x				2-3	1967	Istutettu restauroinnin jälkeen
G	15	Quercus robur	Metsätammi	x			7	47	1	1997	Presidentti Martti Ahtisaaren 60-vuotisjuhlatammi
G	16	Sambucus canadensis	Kanadanselja		x				2	1993	Erikoisen suuret, pyöreät kukinnot
G	17	Taxus cuspidata	Japanimarjakuusi		x				2	1995	

H. Kellarin kenttä. Puut, pensaat ja perennat				Kultarannan puisto, puutarhakasvillisuuden inventointi 2013							Terho Marttila
Alue	Nro.	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	puu	pensas	perenna	kork. m	rym cm	kunto	ist.ajankohta	muita tietoja
H	1a.	Aesculus hippocastanum	Balkaninhevoskastanja	x			15	196	2	1960	Arvokas maisemapuu, rym mitattu metrin kork. Ikä noin 70-80v. Siirretty 1960
H	1b.	Aesculus hippocastanum	Balkaninhevoskastanja	x			14	120	1	1980	
H	2a	Malus domestica	Tarhaomenapuu	x			4	145	2	1920	Lajike kaneliomena, keltakaneli, rym mitattu alle metristä
H	2b	Malus domestica	Tarhaomenapuu	x			5	157	2	1920	
H	2c	Malus domestica	Tarhaomenapuu	x			4	100	3	1920	
H	2d	Malus domestica	Tarhaomenapuu	x			4	113	3	1920	
H	3	Paeonia officinalis	Tarhapioni			x				1950	Ryhmässä kolmea eri lajiketta
H	4	Pinus sylvestris	Metsämänty	x			14-20		1	1965	Restauroinnin mäntyistutukset
H	5	Sorbus intermedia	Ruotsinpihlaja	x			12	199		1930	Rym. metrin kork.
H	6	Spiraea betulifolia	Koivuangervo		x					1965	
H	7	Spiraea 'Grefsheim'	Norjanangervo		x					2008	Muotoonleikattu aita
H	8a	Spiraea japonica 'Little princess'	Keijuangervo		x					1990	Istutukset on uusittu 1990-luvulla
H	8b	Spiraea japonica 'Little princess'	Keijuangervo		x					1990	
H	8c	Spiraea japonica 'Little princess'	Keijuangervo		x					2009	